

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 69 · 20. april
Sesjonen 2020–2021

Møte tirsdag den 20. april 2021 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr.69):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (strafferamme for ulovleg opphald m.m.)
(Lovvedtak 92 (2020–2021), jf. Innst. 322 L (2020–2021) og Prop. 60 L (2020–2021))
2. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell-Børge Freiberg og Hanne Dyveke Søttar om å bidra til at Nordland Kunst- og filmhøgskole og NTNU får nødvendig bistand i en overgangsperiode
(Innst. 334 S (2020–2021), jf. Dokument 8:115 S (2020–2021))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i inndelingslova (innføring av tospråklig navn på Nordland fylke, norsk og lulesamisk)
(Innst. 329 L (2020–2021), jf. Prop. 88 L (2020–2021))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Lars Haltbrekken om statlig vern av Ekebergsletta
(Innst. 331 S (2020–2021), jf. Dokument 8:102 S (2020–2021))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (lovhjemmel for krav om avsavnsrenter)
(Innst. 336 L (2020–2021), jf. Prop. 87 L (2020–2021))
6. Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 13. april 2021)
7. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv.
(Innst. 321 L (2020–2021), jf. Prop. 53 L (2020–2021))
8. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport
(Innst. 335 S (2020–2021), jf. Prop. 90 S (2020–2021) og Prop. 106 S (2020–2021))
9. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepre-

sentantene Morten Stordalen, Bård Hoksrud og Tor André Johnsen om rett til å kjøre lett motorsykkel dersom man har førerkort for bil

(Innst. 337 S (2020–2021), jf. Dokument 8:121 S (2020–2021))

10. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Marit Arnstad, Siv Mossleth, Geir Adelsten Iversen, Sandra Borch, Liv Signe Navarsete, Jenny Klinge og Nils T. Bjørke om reform av finansiering av ferge- og hurtigbåttilbudet
(Innst. 333 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2020–2021))
11. Interpellasjon fra representanten Arne Nævra til samferdselsministeren:
«Samfunnsøkonomisk lønnsomhet er et sentralt begrep for beslutninger for utbygginger innen norsk samferdsel. I modellene inngår viktige parametere som tidsbesparelse og karbonpris for utslipp. Norge vektlegger tid spart langt mer enn våre naboland, og karbonprisen langt mindre enn f.eks. Sverige. Prosjekter med redusert reisetid kan komme bra ut selv med dårlig klimabudsjett. Tre forskere ved Transportøkonomisk institutt skrev dette i Samferdsel nylig: «De norske nasjonale transportplanene bidrar til et netto samfunnsøkonomisk tap samtidig som de har bidratt til netto økning av CO₂-utslipp.»
Hvilke vurderinger ligger bak regjeringens valg av en karbonpris på 1 500 kroner, og vil statsråden ta opp modellene for samfunnsøkonomisk nytte til ny vurdering?»
12. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Representanten Solfrid Lerbrekk, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (strafferamme for ulovleg opphald m.m.) (Lovvedtak 92 (2020–2021), jf. Innst. 322 L (2020–2021) og Prop. 60 L (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:00:46]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell-Børge Freiberg og Hanne Dyveke Søttar om å bidra til at Nordland Kunst- og filmhøgskole og NTNU får nødvendig bistand i en overgangsperiode (Innst. 334 S (2020–2021), jf. Dokument 8:115 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Mona Fagerås (SV) [10:01:32] (ordfører for saken): I Kabelvåg i Lofoten har vi et unikt tilbud: Nordland kunst- og filmhøgskole, som er Norges og Skandinavias eneste tilbyder av et bachelorprogram innenfor bevegelige bilder.

Studiet Bachelor i bevegelige bilder ved Nordland kunst- og filmhøgskole ble akkreditert av NOKUT i 2017. Bachelorprogrammet i bevegelige bilder bygger på skolens lange tradisjoner innenfor feltet kunst og film, og programmet er utviklet av kunstnere og film-skapere som har sitt virke i krysningsfeltet mellom de to kunstformene. I dag eies Nordland kunst- og filmhøgskole av Nordland fylkeskommune, som hittil har helfinansiert høgskolen uten statlig tilskudd. Fylkeskommunen har også finansiert en omfattende infrastruktur som gjør at Nordland kunst- og filmhøgskole har topp moderne fasiliteter som kan imøtekomme kravene til en filmutdanning på høyeste nivå.

Så har det oppstått utfordringer knyttet til finansiering av skolen fordi fylkeskommunen ikke har mulighet til å videreføre finansieringen av en høgskole. Nordland kunst- og filmhøgskole må derfor finne en annen finansiering for å kunne videreføres.

Det er en samlet komité som lenge har vært klar over denne utfordringen, og vi har gjennom ulike merknader de siste årene henstilt om at det måtte sikres en overgangsfinansiering.

Komiteen er også enstemmig i dag om at regjeringen må på banen i denne saken. Vi ber regjeringen vurdere tildeling av studieplasser til Bachelor i bevegelige bilder så snart det er mulig.

Nordland kunst- og filmhøgskole er i dialog med NTNU om en mulig innlemming i Kunstakademiet i Trondheim. En innlemming av Nordland kunst- og filmhøgskole i en akkreditert institusjon vil være en

god løsning slik situasjonen står nå, og at denne institusjonen kan søke om studieplasser på ordinært vis opp mot de årlige budsjettprosessene.

Jeg er veldig glad for at komiteen står samlet om dette, og at komiteen gir så tydelige signaler. Nå er det opp til statsråden. Jeg vil spesielt takke utdanningspolitisk talsperson i Høyre, Kent Gudmundsen, for et meget godt samarbeid i denne saken. Jeg håper det vil være mulig å finne en løsning for denne unike skolen som ligger midt i hjertet av Lofoten, og som alle skjønner er en svært viktig institusjon som bidrar mye i sitt lokalmiljø.

Nina Sandberg (A) [10:04:47]: Da det høsten 2019 ble klart at Nordland kunst- og filmhøgskole sto i fare, mobiliserte denne trusselen både tidligere studenter og lokalsamfunn. Engasjementet var forståelig. Det nådde fram.

I Arbeiderpartiet var vi aldri i tvil om betydningen av å opprettholde studietilbudet i Kabelvåg og at det er unikt i norsk sammenheng. Arbeiderpartiet fikk med seg hele komiteen på en merknad i forbindelse med statsbudsjettet 2020 som lyder:

«Komiteen har registrert oppropet for å bevare Nordland Kunst- og Filmfagskole. Etter komiteens vurdering tilbyr dette lærestedet gjennom bachelorutdanningen i bevegelige bilder, et tilbud som er unikt i Norge og som samfunnet har behov for. Komiteen vil videre understreke betydningen av tilbudet for utviklingen av både Lofotenregionen og den større Barentsregionen.»

Arbeiderpartiet hadde håpet at et sånt enstemmig signal ville gjøre at regjeringen trygget videre drift. Men usikkerheten besto.

Samtlige partier har vært på det rene med at Nordland kunst- og filmhøgskole må avvikle driften våren 2022 med mindre det sikres overgangsfinansiering. Derfor var vi i Arbeiderpartiet svært skuffet over at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet valgte ikke å bevilge nødvendige midler i statsbudsjettet for 2021. I forkant hadde vi oppfordret til at partiene i posisjon burde omprioritere for å sikre studieplassene som framtiden til skolen er avhengig av.

Nordland kunst- og filmfagskole fikk tilskudd fra fylkeskommunen, men høyere utdanning er i dag ikke et fylkeskommunalt ansvar. Derfor mener vi at regjeringen snarest bør sørge for det høgskolen ber om i høringen, nemlig midler i en overgangsperiode for å sikre drift fram til en langsiktig løsning er på plass. Uten overgangsfinansiering vil et unikt og velrenommert utdanningstilbud og fagmiljø kunne gå tapt. Det vil være synd både for studentene, for den større regionen og for mangfoldet i norsk høyere utdanning.

Arbeiderpartiet har siden det ble kjent at det var fare for nedleggelse, vært en pådriver for at Nordland kunst- og filmhøgskole skal opprettholdes. I vårt alternative budsjett for 2021 foreslo vi 3 000 nye studieplasser. Vi ville gitt rom for å finansiere de nødvendige studieplassene.

Vi støtter representantforslagets forslag til vedtak sånn som det foreligger, og håper innstendig at regjeringspartiene ser betydningen av at fortsatt drift blir en realitet.

Kent Gudmundsen (H) [10:07:40]: Dette er en sak jeg har fulgt over veldig mange år. Jeg må bare starte med å gi ros til saksordføreren for å ha hatt en konstruktiv og god tilnærming til hvordan vi i komiteen skulle finne en helhetlig løsning på denne saken, som betyr mye for det lokalsamfunnet og for den landsdelen som skolen ligger i.

Det som derimot er litt mer uryddig, er måten representanten Nina Sandberg legger fram historiefortellingen på. For det er nå engang sånn at bakgrunnen for at vi er der vi er i dag, er at den tidligere fagskolen i Nordland innenfor kunst og film startet med en godkjenningssprosess opp mot NOKUT, startet med å ta opp elever, noe som gjør at man nå ikke lenger har fagskolestudenter og kan motta tilskudd fra Kunnskapsdepartementet og staten etter fagskoleloven. Det har man altså gjort uten å få nødvendig akkreditering på institusjonsnivå som er i henhold til universitets- og høyskoleloven. Man har heller ikke fått på plass en avtale som har gjort det mulig med en tildeling gjennom annen godkjent institusjon.

Oppsummert står saken slik nå: Det er bred enighet om at de dialogene man så vidt jeg vet har med NTNU, og med andre universiteter, om å komme på plass under en akkreditert institusjon, er veien å gå for skolen, slik at man står i posisjon til å få tildelt studieplasser ved neste korsvei. Det er jo den riktige og eneste måten å gjøre det på, for vi må ha et visst nivå av ryddighet og ikke minst formelle prosesser knyttet til hvordan vi tildeler studieplasser for å sikre samtidig transparens, objektivitet og ikke minst at det er kvalitetssikring underveis av måten vi gjør det på.

Så er det også verdt å merke seg at fylkeskommunen i Nordland, som eier denne skolen, og som styres av Arbeiderpartiet, har et betydelig ansvar for den situasjonen man er i nå. Man har kommet i en mellomposisjon, der man ikke har fagskolestudenter og dermed ikke er i posisjon til å motta støtte etter fagskoleloven. Derfor mener jeg at det også er veldig bra at man i komiteen nå er enig om at det i denne mellomfasen ligger et betydelig ansvar på Nordland fylkeskommune inntil man har landet disse formalitetene og man er i en posisjon til å se på tildeling av studieplasser.

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [10:10:45]: I 2019 vedtok flertallet på fylkestinget i Nordland at Nordland Kunst- og Filmfagskole skulle legges ned og avvikles når det siste kullet var ferdig i 2022. Fylket bevilget derfor ikke penger til skolen slik at de kunne ta opp studenter i inneværende studieår.

I fjor sommer ble jeg kontaktet av de lokalt engasjerte, i Vågan og Kabelvåg, for å prøve å få på plass en løsning, slik at skolen kunne få ro til å gjennomføre de samtalene som var nødvendige med de universitetene de eventuelt skulle fusjonere med.

Komiteen har behandlet saken før, med merknad i statsbudsjettet for 2020. Fylkestinget i Nordland har også behandlet denne saken tidligere, men mindretallet ble nedstemt da de i forbindelse med budsjettet for 2020 fremmet forslag om at fylkestinget skulle be staten finansiere skolen. Det var ingenting som førte fram. Men det er nå engang sånn at det å gi seg ikke alltid er den enkleste løsningen.

Fremskrittspartiet fremmet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 forslag om å sette av 4,5 mill. kr for å sikre opptak i høst, men det fikk vi dessverre ikke gjennom i forhandlingene.

Skolen selv har gjort en formidabel jobb for å finne nye samarbeidspartnere. Vi er kjent med at de har inngått nært samarbeid og en intensjonsavtale med Kunstakademiet i Trondheim, som er en del av NTNU. Men det er helt klart at dette ikke er noen kvikkfiks eller en løsning som er på plass over natten.

Da vi fremmet dette representantforslaget i februar, var skolens framtid fortsatt litt usikker. Men så skjedde det noe skikkelig gledelig. Fylkesrådet i Nordland fylkeskommune, med Senterpartiet og Arbeiderpartiet i spissen, endret mening, de snudde trill rundt. Da fylkesrådet hadde møte 26. mars, vedtok de endelig å videreføre driften av skolen midlertidig, fram til overdragelse til universitets- og høyskolesektoren innen 2024, og at kostnadene skulle innarbeides i fylkeskommunens økonomiplan.

Den positive jobben rundt skolen har også båret frukter. Nå kan vi se at det er 73 søkere til bachelorutdanningen til høsten. Når vi fra før vet at over 80 pst. av de som er ferdige med studiet, er såkalt profesjonelt aktive etter gjennomført utdanning, er dette en skole som utdanner folk til arbeid, og det må være førsteprioritet.

Avslutningsvis må jeg få si tusen takk til komiteen. Det er skikkelig gledelig at en enstemmig komité, inkludert regjeringspartiene, og Arbeiderpartiet og Senterpartiet, stiller seg bak merknaden om å be regjeringen vurdere tildeling av studieplasser så snart det er mulig. Nå kan det bare gå én vei, og det er framover.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:13:56]: Nordland kunst- og filmhøgskole, forkortet NKFS, er Norges og Skandinavias eneste tilbyder av bachelorprogram innenfor bevegelige bilder, som ble akkreditert av NOKUT i 2017. Programmet er utviklet av kunst- og filmskapere selv, og Nordland fylkeskommune eier og har også finansiert investeringer og utvikling av tilbudet og sikret topp moderne fasiliteter som kan imøtekomme krav til en filmutdanning på høyeste nivå.

Men de kan ikke videreføre finansiering av en høgskole og drift av den. Det må også finnes en annen finansiering for å kunne videreføre studietilbudet. Vi var også tydelige på dette i innstillingen til statsbudsjettet i 2021, der en samlet komité stilte seg bak dette.

Senterpartiet ønsker en videreføring av skolen. Høringsinnspillet fra Nordland fylkeskommune viser at de er tydelige og aktive i dialog med viktige aktører som kan sikre en mulig overtagelse av skolen. Siden alle studenter ved NKFS nå er tatt opp på det akkrediterte bachelortilbudet, vil det ikke være finansiering av fagskole og fagskolestudenter. Å innlemme NKFS i en akkreditert institusjon vil være en god løsning.

Høyre skyver her ansvaret over på fylkeskommunen, men jeg vil mene at regjeringen definitivt har et ansvar også for både finansiering av studieplasser og rammevilkår for studietilbudet videre.

Senterpartiet var skuffet over at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke kom fram til en løsning som kunne bevilge nødvendig midler i budsjettforliket. Dette kunne bety at høyskolen måtte avvikles. Vi må få en langsiktig løsning på plass for fagmiljøet og studietilbudet og næringen. Jeg kjenner selv Den norske film-skolen ved Høgskolen i Innlandet og merverdien den gir lokalt. Uten en nødvendig overgangsfinansiering vil et unikt og velrenommert utdanningstilbud og fagmiljø gå tapt, med det tapet det er for både enkeltstudenter og den større regionen i nord, og svekke mangfoldet i norsk høyere utdanning.

Det er tafatt at Fremskrittspartiet fremmer et representantforslag uten at det er et konkret forslag som vi kan stemme for i Stortinget i dag. Akkurat nå er det 17 studenter på andre og tredje året. Det ble også mottatt 73 søknader for å fylle opp de 15 studieplassene som fylkeskommunen nå går inn for å sette opp til høsten. Det lover godt for framtiden, det viser at her er det liv laga for et fortsatt studietilbud – gitt at de får muligheten til det.

Trine Skei Grande (V) [10:17:10]: Dette er en spennende skole, og det er spennende at den har oppstått i Kabelvåg. Det er også spennende, kunstnerisk sett, å se hvordan denne typen utdanninger oppstår i fagmiljøet og med enkeltpersoner som drivere, og at man klarer å

utvikle et fagmiljø som er så godt at de får den godkjenninga de fikk i 2017 fra NOKUT. For oss som har jobbet med kulturpolitikk lenge, er det også en studie i at gode kunstnere ikke alltid er gode lobbyister.

Det er også interessant ut fra at denne typen institusjoner er viktig i utviklinga av lokalmiljøet og utviklinga av distriktene våre. Sett i lys av den nordområdedebatten vi hadde i går, viser det hvordan kunnskapsinstitusjoner kan være med og være drivere i utviklinga. Dette er en veldig positiv skole, og det er en viktig skole, faglig sett, ut fra kunstbehov, og hva Norge har av utdanninger, og det er bra at man får sikret det.

Jeg tror ikke at Nordland fylkeskommune noen gang har villet kunsthøgskolen noe vondt, men måten de har håndtert saken på, har ikke gagnet skolen. Man har ikke hatt en langsiktig strategi, man har gått inn for å redde, og det er et venstrehåndsarbeid som ikke har ført til at man har fått den faglige utviklinga og bygd de alliansene som man har trengt. Så jeg håper også at Nordland fylkeskommune går i seg sjøl og ser på hvordan de jobber med kunnskapsmiljøet i eget fylke for å utvikle det og løfte det, og at denne måten å jobbe på ikke har vært noe god.

Så har jeg et spørsmål til statsråden i innlegget mitt: Hvis man som borger møter staten, har staten en veiledningsplikt, og egentlig burde staten hatt en veiledningsplikt overfor denne skolen slik at de ikke hadde kommet i den situasjonen de er i nå. Jeg tror, og jeg ser ut fra intensjonene i denne salen nå, at en kommer til å finne gode løsninger framover, men det er klart at de har gått mange omveier som har kostet dem mye krefter, energi og penger, der de egentlig burde vært satt på et riktig spor på et mye tidligere tidspunkt.

Jeg er glad for den støtten de har i denne salen, og at den er så bred politisk. Jeg tror at dette er en skole som vi virkelig kommer til å få nytte av i norsk kulturliv framover. Så er det en morsom del av kulturlivet som finnes i brytningen mellom børs og katedral, og som gir mange muligheter for utviklingen av god norsk kunst, som vi også trenger.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:20:01]: Aldri før i historien har det blitt produsert og konsumert så store mengder bilder og i så høy hastighet som nå. Aldri før har vi vært omringet av så mange skjermer i så mange ulike rom. Den nye teknologien utfordrer oss i måten vi ser, tenker, føler og forstår de bildene vi ser. Nordland kunst- og filmhøgskole, som Norges og Skandinavias eneste tilbyder av bachelorprogram innen bevegelige bilder, har vist seg å være et viktig samlingspunkt og ankerpunkt for både studenter og andre i bransjen. Nordland kunst- og filmhøgskole bidrar til et viktig mangfold i norsk universitets- og høyskolesektor. Dette

mangfoldet er Kristelig Folkeparti opptatt av å ta vare på.

I desember 2019 vedtok Stortinget endringer i universitets- og høyskoleloven, endringer som innebærer at alle høyskoler må ha institusjonsakkreditering for å få statstilskudd. Lovendringen om institusjonsakkreditering som vilkår for å få statstilskudd har som mål å bidra til høyere kvalitet og større likebehandling mellom alle typer institusjoner, men det er selvfølgelig ingen tvangstrøye. Som høyskole har Nordland kunst- og filmhøgskole anledning til å velge også andre finansieringskilder enn et statstilskudd, men om en ønsker statlig finansiering, som en selvfølgelig har som første mål, må en altså søke om institusjonsakkreditering på egen hånd eller gå i dialog om mulig sammenslåing med institusjoner som allerede er akkrediterte.

Kristelig Folkeparti har forståelse for at dette har vært en krevende situasjon for skolen og for skoleeier, men jeg er veldig fornøyd med at skolen hele tiden har vært aktiv i sitt engasjement for å få på plass en finansiering. Derfor er jeg glad for at skolen nå er i dialog med NTNU om en innlemmelse av skolen i en da allerede akkreditert institusjon. Samtidig har statsråd Asheim redegjort for NTNUs statlige tilskudd, som gjør at vi kan legge til grunn at NTNU har økonomisk handlingsrom til å finansiere et forprosjekt om eventuelt samarbeid mellom Kunstakademiet i Trondheim og Nordland kunst- og filmhøgskole.

Med en samarbeidsløsning her håper jeg at skolen og studentene får den kontinuiteten og tryggheten de så sært har behov for for å kunne fortsette. Slik Kristelig Folkeparti ser dette, vil det kunne være en god løsning slik situasjonen står nå.

Avslutningsvis vil jeg løfte fram verdien denne skolen har skapt. Sammen med Nordland fylkeskommune har man klart å etablere en skole som balanserer nytenkning og praksis på et så magisk sted som Kabelvåg i Lofoten. Med dette som utgangspunkt har det vist seg at det kommer kunstnere og filmskapere fra Norden og hele verden som besøker skolen for å undervise og holde workshops om innhold, former, metoder og prosesser. Vi håper at skolen, gjennom det nye samarbeidet som etableres, skal kunne få et bærekraftig fundament for å være en viktig skole også i framtiden.

Statsråd Henrik Asheim [10:23:28]: Stortingsrepresentantene Freiberg og Søttar har fremmet et forslag om at Nordland kunst- og filmhøgskole og NTNU får økonomisk bistand i en overgangsperiode.

Nordland kunst- og filmhøgskole har utviklet sitt tidligere fagskoletilbud til en bachelorutdanning i bevegelige bilder med økonomisk støtte fra fylkeskommunen. Jeg har registrert at fylkeskommunen ikke

ønsker å finansiere bachelorstudiet på sikt, og at fylkeskommunen og skolen ønsker statstilskudd for å finansiere dette tilbudet.

Regjeringen har over tid jobbet for å øke kvaliteten i høyere utdanning og forskning. Et hovedgrep var strukturreformen Konsentrasjon for kvalitet, som Stortinget sluttet seg til i juni 2015. Målet med reformen var å samle ressursene på færre, men sterkere institusjoner. Videre endret vi fra 1. januar 2020 universitets- og høyskoleloven, slik at det er et krav at høyskoler skal ha institusjonsakkreditering fra NOKUT for å kunne motta statstilskudd fra Kunnskapsdepartementet. Loven åpner for at man kan gjøre unntak fra kravet hvis det er særlig samfunnsmessig behov for utdanningene.

Private høyskoler uten akkreditering, slik som Nordland kunst- og filmhøgskole, kan søke om institusjonsakkreditering eller gå i dialog om mulig sammenslåing med en institusjonsakkreditert høyskole eller universitet. Institusjonsakkreditering gir imidlertid ikke automatisk rett på statstilskudd.

Det er positivt at Kunstakademiet i Trondheim ved NTNU vil vurdere samarbeid med Nordland kunst- og filmhøgskole. Jeg tror fagmiljøene kan ha nytte av, og bli sterkere av, nettopp et slikt samarbeid. Og jeg tror at det kan komme studentene til gode og gi dem et enda bedre studietilbud. Dette er i tråd med regjeringens mål om robuste fagmiljøer og høy kvalitet i utdanningene.

Dersom skolen blir en del av NTNU, kan NTNU velge å søke Kunnskapsdepartementet om midler til denne utdanningen. En slik søknad vil bli behandlet i de ordinære prosessene for arbeid med statsbudsjettet og vil bli gjenstand for politiske prioriteringer.

Universiteter og høyskoler som får tilskudd fra Kunnskapsdepartementet, får en årlig rammebevilgning som de selv skal prioritere og disponere slik de mener er best for å nå målene sine. De har altså en stor grad av frihet for bruk av bevilgningene. NTNU er den største høyere utdanningsinstitusjonen i landet og får en bevilgning fra Kunnskapsdepartementet på over 7,3 mrd. kr i 2021. Jeg mener derfor at de selv klarer å dekke kostnadene for å vurdere et samarbeid med Nordland kunst- og filmhøgskole.

Når det gjelder å dekke kostnader for å drifte skolen frem til en eventuell innlemming i NTNU, mener jeg at Nordland fylkeskommune, som eier av skolen, har hovedansvaret for det, og jeg er derfor glad for at de også har tatt dette ansvaret.

Helt til slutt til representanten Skei Grandes spørsmål om veiledningsplikt: Vi har absolutt hatt møter også med Nordland kunst- og filmhøgskole for å forklare regelverket og hjelpe dem så godt vi kan, men det kom nok kanskje litt sent med tanke på prosessen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mona Fagerås (SV) [10:26:49]: Jeg er veldig glad for at komiteen er så samlet og så tydelig i denne saken. Men jeg har en bekymring nå, og det dreier seg om statsråden. Han sa i sitt innlegg at dette måtte bli gjenstand for politiske prioriteringer. Det er ikke spesielt tydelig. Mener statsråden at komiteens framstilling er tydelig nok, sånn at han personlig vil ta denne oppfordringen på alvor? Og hvordan vil statsråden i så fall gjøre det?

Statsråd Henrik Asheim [10:27:27]: Regjeringen er naturligvis veldig lydhør overfor de signalene Stortinget også gir, og jeg er helt enig: Komiteen er veldig tydelig på at dette er et tilbud man ønsker – at man når man kan søke om finansiering gjennom studieplasser, også skal få tildelt studieplasser.

Grunnen til at jeg ordlegger meg som jeg gjør, er for så vidt egentlig ganske åpenbar, og det er at det ikke er bare denne høyskolen som skal søke om studieplasser. Det er veldig mange institusjoner som skal gjøre det. Hvis jeg hadde begynt å saksbehandle dette løpende fra Stortingets talerstol, tror jeg noen andre hadde reagert. For det de ber om her, er jo kategori A studieplasser – det er kostbare studieplasser – som naturligvis i en politisk prioritering vil settes opp mot andre studieplasser på andre institusjoner. Det er rett og slett en prioritering som regjeringen derfor gjør i budsjettene hvert eneste år når vi får søknad om studieplasser. Og så er det naturligvis opp til Stortinget til slutt å fatte vedtak om hvordan vi skal gjøre det.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:28:30]: Jeg takker for statsrådens innlegg.

Dette er en skole som nå kjenner kniven på strupen, et fagmiljø som kjenner på at det er uforutsigbart, og studentene kan jo også stille spørsmål ved framtiden til fagmiljøet og fagtilbudet. Jeg lurar på om statsråden kan gi en kommentar på hva det hadde hatt å si hvis Stortinget hadde fattet et mer konkret vedtak i dag, og hva slags framtidsutsikter vi eventuelt kan prøve å gi denne skolen og dette miljøet, som selvsagt bør videreføres.

Statsråd Henrik Asheim [10:29:02]: Først: Jeg forstår også veldig godt frustrasjonen over den usikkerheten som er nå. Jeg kjenner noen ganger som politiker på at det er litt frustrerende å skulle peke på regelverket opp mot en ganske liten institusjon med mange idealister som gjør en fantastisk god jobb. Utfordringen er bare rekkefølgen dette er gjort i. Og, som jeg sa litt i mitt forrige svar også, det står opp mot ganske mange andre

institusjoner som også søker studieplasser, og som gjør det innenfor det regelverket som er.

Så spør representanten Knutsdatter Strand: Hva ville det betydd med et mer forpliktende vedtak i Stortinget? Det kommer litt an på hva vedtaket hadde vært, rett og slett fordi det er litt uklart for meg i den forstand at alle – også jeg – deler engasjementet for denne skolen og mener at de gjør en flott jobb og er et tilbud som vi trenger. Men de må følge de reglene som er for tildeling av studieplasser. Så det hadde naturligvis kommet an på hva Stortinget hadde vedtatt. Men hvis Stortinget hadde sagt noe annet, ville vi selvfølgelig fulgt opp det som flertallet hadde bedt om.

Nina Sandberg (A) [10:30:06]: Jeg fikk lyst til å stille statsråden spørsmålet som dreier seg om at han sier at det er veldig mange som søker om studieplasser, og det er riktig. Men i dette tilfellet har komiteen gitt et helt entydig signal om at dette er et tilbud som er unikt i Norge, og som hele samfunnet har behov for. Det er sånn at mangfoldet i universitets- og høyskolesektoren bl.a. sikres ved at loven ikke stiller et generelt krav om akkreditering på institusjonsnivå. Dette har lovgiver vært veldig tydelig på i formuleringen av intensjonen i loven, og at denne måten å styre på bidrar til mangfoldet i sektoren. Ser statsråden at man ved å la være å følge opp med studieplasser bidrar til å redusere mangfoldet i sektoren, som lovgiver ønsker å ivareta nettopp ved å utforme styringen på den måten som vi gjør her?

Statsråd Henrik Asheim [10:31:07]: Nå følger vi også opp med studieplasser. Det har kommet 4 000 flere studieplasser etter at koronapandemien slo til, med et nytt kull som videreføres fra høsten 2021. I dem ligger det også helt klare tildelinger nettopp til kunststudieplasser. Jeg mener ikke at det nødvendigvis er slik at vi ikke prioriterer det på den måten. Faktum er bare at skal du søke om studieplasser, må du ha en institusjonsakkreditering. Det har ikke denne høyskolen, fordi de begynte i feil ende, for å si det litt enkelt. Det betyr igjen at det må de få først når de nå samarbeider med NTNU. Jeg må si at jeg også er veldig glad for at fylkeskommunen har valgt å videreføre støtten, for det betyr at man har den tiden til å finne en løsning sammen med NTNU. Men det er den måten man må søke på, fordi, som sagt, selv om vi har opprettet 4 000 flere studieplasser, er det konkurranse om disse studieplassene. Det søkes alltid om langt flere. Derfor må man se det i sammenheng.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Åsunn Lyngedal (A) [10:32:23]: Det betyr noe hvor kunst skapes. En tidligere taler fra Kristelig Folkeparti sa noe om at vi ser mer bevegelige bilder enn noen gang. Det betyr noe at noen av de bildene er fra mindre steder, at de er fra distrikter, fra regioner, sånn at man speiler også den virkeligheten man lever i i nord. Som komiteen har sagt, er det viktig at vi har en unik kunstskole for bevegelige bilder i Barentsregionen.

Siden akkrediteringen i 2017 har Nordland kunst- og filmhøgskole levd utrygt. Jeg vil berømme skolen, dens ansatte og også mange engasjerte lokalpolitikere, som har stått på i alle årene – de snart fire – som har gått siden akkrediteringen. Det har tatt tid å finne en havn, en akkreditert institusjon, for det som startet som en fagskole, men som nå er en høyskole med en god bachelor. Det har vært fulgt flere spor i denne prosessen, men jeg tror at NTNUs kunstfaglige utdanning er et riktig sted for denne skolen å høre til.

Nordland fylkeskommune har båret et betydelig ansvar økonomisk og har også sagt at de vil gjøre det framover. Til og med Vågan kommune har sagt: Vi må få dette til å overleve. Den har oppstått på en spesiell måte, den har en unik posisjon i vår region. Vi er til og med villig til å bruke penger på dette.

Hvorfor tar ikke bare NTNU og finansierer disse høyskoleplassene med en gang? Nei, de har et behov for å bruke tid på prosessen. Jeg mener at komiteen – en enstemmig komité – i dag gir et veldig sterkt signal til regjeringen og for så vidt også til NTNU: Bruk tiden, vurder å ta det innenfor rammen deres.

Det som hadde gjort det veldig mye enklere for Nordland kunst- og filmhøgskole, var hvis regjeringen sa: Vi kan faktisk også bidra. Det er så lite penger, til en skole som har oppstått på en veldig spesiell måte, som Nordland fylkeskommune har båret på sine skuldre til nå, og som er en unik institusjon i nordområdene. Vi kan gi et bidrag.

De må følge reglene for tildeling av studieplasser, og de har begynt i feil ende, sier ministeren i dag. Ja, ok, hvor mange sanne prosjekt finnes? Hvor mange har begynt i feil ende? Hvor mange har vært en fagskole i mange år og klart å bli en høyskole? Det er så unikt, det er så smalt. Kunne regjeringen ha bidratt med sitt når komiteen er så tydelig i dag og Nordland fylkeskommune har bidratt med så mye? Det er et ønske og et håp fra en nordlending.

Eirik Sivertsen (A) [10:35:35]: La meg si tusen takk til komiteen, som har gått inn i problemstillingen. Jeg, i likhet med mange av komiteens medlemmer, anerkjenner den innsatsen som er gjort for å drive fram et nytt, unikt tilbud, som jeg er helt enig i er av stor betydning i regionen. Det tar utgangspunkt i lokale krefter,

men har også større regional betydning, og, som flere har vært inne på, er dette et unikt nasjonalt tilbud og dermed også av nasjonal betydning.

Det er mange historiefortellinger om hvordan dette har oppstått. Det er mye å si om høna-og egg-diskusjonen – hva kom først, og hva kom sist? – men noen hadde et initiativ, noen hadde en idé, og noen hadde drivkraft til å drive det fram og fikk det til, om kanskje ikke helt etter boka slik staten vil ha det.

Det som er synd, er at saken må bli satt på spissen, slik den har blitt, med en trussel fra Nordland fylkeskommune om ikke å drive dette videre og nedlegge det fordi det ikke er et fylkeskommunalt ansvar. Så snur man, for man mener jo at dette er et viktig tilbud, og tar på seg et ansvar under signaler fra Stortinget om at det tross alt er et viktig tilbud.

Jeg må si at jeg har ganske stor sans for den måten statsråden argumenterer på i saken: at vi har et regelverk som skal sikre forutsigbarhet, sikre at det er reelle prioriteringer, sikre statlige politiske prioriteringer om hvordan man skal drive fram og utvikle sektoren. Men jeg er også enig med representanten Skei Grande, som var oppe her og dro parallellen til den stortingsmeldingen vi behandlet i går, nemlig nordområdemeldingen. Et av navene i nordområdesatsingen i landet har nettopp vært å utvikle og styrke høyere utdanning, og da kanskje særlig i Nord-Norge. Dette hadde vært en gyllen anledning til faktisk å putte det inn i den sammenhengen og dermed si at dette må vi få til på en annen måte. Og kanskje er høyere utdanning særlig viktig i nordområdene for nettopp å motvirke det som var et av temaene som preget debatten i går: Hvordan møter vi det relative tapet av befolkningen i nord i forhold til resten av landet?

La meg avslutte med å si at der det er politisk vilje, er det også mulig å få til noe, og som jeg sa, har jeg sans for måten statsråden argumenterer på. Men det finnes også eksempler på andre kommuner som hopper litt ut av regelverket. I en nærliggende kommune, nemlig Bø kommune, og med en herværende statsråd, hadde man en litt annen tilnærming. Der valgte man å gi milde gaver til dem med de største formuene i kommunen ved å kutte i formuesskatten lokalt. Så sier staten: Ja, men da skal vi stille opp med ekstra midler til denne kommunen fordi de ikke forutså alle implikasjonene av vedtakene de fattet. Så det er forskjell på kommuner og høyere studiesteder i Nord-Norge.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [10:38:54]: Jeg vil også si at jeg er veldig takknemlig for at komiteen har kommet med en tydelig og klar tilbakemelding. I likhet med saksordføreren har vi i Senterpartiet en klar

forventning om at komiteens tilbakemelding følges opp som forutsatt.

Da kunst- og filmhøgskolen gikk fra å være fagskole til å få en bachelorutdanning, var det hele tiden med en intensjon om at den skulle overtas av et universitet eller en høyskole. Allerede i 2017 var det innledet dialog med Nord universitet om å få til en overtakelse. Det lyktes ikke, og Nordland fylkeskommune har i to omganger senere vært i dialog med Universitetet i Tromsø uten å komme fram til en løsning, slik man hadde håpet. Nå er det, som vi vet, en fruktbar og god dialog med NTNU, og vi håper alle sammen at det lykkes, og at en stor og profesjonell aktør som NTNU kan være med og drifte skolen videre.

Det er også riktig, som flere representanter har vært inne på, at fylkeskommunen har gjort vedtak om å avvikle driften. Det er av økonomiske hensyn. Jeg tror mange vil ha forståelse for at et flertall i et fylkesting, når man har begrensede driftsmidler tilgjengelig og alternativet ofte er å videreføre lovpålagte oppgaver, som f.eks. videregående utdanning, satt opp mot andre, ikke lovpålagte oppgaver, da velger å prioritere det første.

Men når det er sagt, er jeg veldig, veldig glad og takknemlig både for at fylkesrådet i Nordland har snudd, og for at en samlet komité her i Stortinget er så pass entydig på at dette er noe man ønsker å finne en løsning på. Jeg vil ønske alle parter lykke til videre og håper at vi kommer i mål med dette som forutsatt i innspill fra tidligere talere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:41:21]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i inndelingslova (innføring av tospråklig navn på Nordland fylke, norsk og lulesamisk) (Innst. 329 L (2020–2021), jf. Prop. 88 L (2020–2021))

Eirik Sivertsen (A) [10:41:45] (ordfører for saken): Selv om dette er en kulant sak i en hektisk innspurt for Stortinget i et valgår, fortjener den likevel noen ord.

Denne problemstillingen dukket opp under behandlingen av regionreformen i Stortinget, der det kom fram at det faktisk ikke fantes et offisielt navn på samisk for Nordland fylke innskrevet i inndelingsloven, slik formalia krever. Derfor oppfordret undertegnede nettopp Nordland fylkeskommune til å ta den utfordringen. Jeg vil rette en takk til daværende fylkesordfører, Sonja Alice Steen, som tok den oppfordringen og sørget for at vi nå har kommet dit vi er i dag.

Nordland fylke har innslag av samisk befolkning fra alle de tre største språkgruppene, både nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, i et langstrakt fylke. Det er allikevel spesielt gledelig at man gjennom å anbefale et lulesamisk navn også synliggjør det ansvaret Nordland fylkeskommune har for å støtte opp under den minoriteten som det lulesamiske folket er.

Jeg er glad for at hele komiteen slutter seg til det forslaget, og gleder meg over at vi nå også får et offisielt samisk navn på Nordland fylke.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:43:11]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Lars Haltbrekken om statlig vern av Ekebergsletta (Innst. 331 S (2020–2021), jf. Dokument 8:102 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:44:10] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for samarbeidet i saken, selv om vi ikke legger fram en enstemmig innstilling. Ekebergsletta er kanskje landets mest kjente slette, kanskje først og fremst fordi verdens største fotballturnering, Norway Cup, har blitt arrangert der siden 1972.

Sletta og området rundt har gjennom historien hatt mange ulike bruksområder, fra landbruk til forankringsplass for luftskipet «Norge» i 1926. I dag benyttes sletta først og fremst til idrett og rekreasjon og er en del av Oslos største parkområde, som også omfatter Brannfjell, Ballsletta og Ekebergskogen. Dette sammenhengende området er et viktig rekreasjons- og fritidsområde, som foruten å være arena for flere idrettsgrener også inneholder bl.a. en skulpturpark, en besøksgård og et område med viktige naturverdier som allerede har vern.

Ekebergsletta har gjennom historien fått utvikle seg til hva den er i dag, et område preget av stor og allsidig aktivitet, og jeg oppfatter at forslagsstillers intensjon med forslaget er å forhindre utbygging av området. Gjennom de siste 100 årene har Oslo på en god måte

klart å kombinere utvikling og bruk av sletta til hva den er blitt i dag. Allerede i 1937 sikret kommunen en del av området nettopp til et parkområde.

Nå har kommunen slått fast at den ønsker at Ekebergsletta skal vernes som et landskapsvernområde etter kulturminneloven eller naturmangfoldloven. Oslo bystyre har understreket at dette ikke må skje på en måte som går på tvers av slettas formål som friluft- og idrettsarena, men tvert imot videreføres på en måte som ikke bidrar til omfattende og kompliserte byråkratiske prosesser for frivillige arrangører.

Statsråden og statsforvalteren har overfor kommunen pekt på at området ikke tilfredsstiller kriterier for slikt vern, men at statlig sikring som friluftsområde er veien å gå for å ivareta verdiene på sletta. Heller ikke byantikvaren mener området tilfredsstiller vernekriteriene etter kulturminneloven.

Komiteen er skjønt enig om at veksten i Oslo uten tvil setter friområder og grøntarealer under sterkt press, men det er kommunen som har reguleringsmyndighet, og den har de brukt på en måte som har klart å utvikle og ivareta de ulike interessene på Ekebergsletta i et historisk lys. Bystyrets vedtak vitner om at man har vært seg sitt ansvar bevisst, slik at disse områdene også i framtiden kan være til glede og rekreasjon både for store deler av befolkningen i byen og for dem som kommer tilreisende. At Stortinget skulle overprøve en godt forankret lokal prosess, synes like uklokt i denne saken som i andre saker der Stortinget overprøver godt funderte lokale prosesser og initiativer.

Åsmund Aukrust (A) [10:47:22]: Takk til saksordføreren for et godt innlegg. Jeg er enig i hvert ord som ble sagt, for vi er alle sammen enige om at Ekebergsletta har en enorm verdi – som er vanskelig å beskrive med ord – for denne byen, for Norge og gjennom Norway Cup egentlig for hele verden.

Jeg tror at det er veldig bred enighet i Oslo og her i Stortinget om at Ekebergsletta skal tas vare på for framtiden, på en måte som sikrer at vi fortsatt kan bruke den som en arena for friluftsliv og idrett. Men det at det er enighet i dag, betyr jo ikke at det kommer til å være enighet om dette i all framtid. Så vi mener at det kan være gode grunner til å se på måter å gi Ekebergsletta et sterkere vern på.

Fra Arbeiderpartiets side vil vi si at vi gir full støtte til det bystyret gjør, med det rød-grønne byrådet i front, i prosessen for å sikre sletta. Derfor mener vi at det forslaget som vi behandler i Stortinget i dag, egentlig kommer i feil rekkefølge. Dette er en prosess som nå kjøres lokalt. Jeg mener at et eksempel på at dette kommer på feil tidspunkt, selv om intensjonen er veldig god, er at forslaget etter at det ble fremmet, har blitt endret til det

vi skal stemme over i dag – man erkjente at det kom litt feil ut.

Selv om vi ikke stemmer for forslaget som det foreligger i dag, sier vi ikke at vi er motstandere av det. Vi mener tvert imot at dette er noe vi håper at man får til, men da bør initiativet først tas lokalt, og så får vi eventuelt komme tilbake til det i Stortinget dersom dette skulle bli en prosess som låser seg. Men jeg har veldig tro på og håper at både regjeringen og direktoratet kommer til å være positive til de prosessene som kjøres lokalt, og fra Arbeiderpartiets side vil vi i alle fall oppfordre veldig sterkt til å ha en positiv innstilling til det arbeidet som byrådet og bystyret i Oslo gjør.

Karin Andersen (SV) [10:49:25]: Det er SV som har fremmet dette representantforslaget, og det har vi gjort fordi vi mener at dette er en viktig sak som det er viktig å få framdrift på, og der det er arbeid i gang.

Det er viktig nå å få vernet de frie grøntarealene vi har, og Ekebergsletta er et slikt område som vi mener bør vernes i framtida. Det er stadig press på Ekebergsletta fra utbyggingsinteresser, så det er ikke uten grunn dette temaet reises i Stortinget. Det har selvfølgelig også vært politisk debatt om dette i Oslo i mange år, der partier som f.eks. Høyre har vært imot et slikt vern.

Vi mener det er viktig nå at alle gode krefter som ønsker å verne Ekebergsletta, slår seg sammen og jobber for det. Det er også grunnen til at forslaget i salen nå har blitt endret, for det er en prosess på gang. Men jeg har lyst til å si at fra SVs side mener vi at vern er den løsningen som trengs for framtidas generasjoner – og det må det være lov å si tidlig i prosessen – og vi ønsker å ta et initiativ og presse på for å finne løsningen. Det er en pågående diskusjon om kommunalt eller statlig vern, men det er viktig nå at alle de som ønsker å bevare Ekebergsletta, finner en løsning på dette sammen, slik at vi sikrer de viktige verdiene.

Ekebergsletta har vært umistelig for dem som bor i området, men jeg tror også for hele Oslo-området. Det er mange fra hele verden som har vært på Ekebergsletta og har et forhold til den, og det er et område som åpner opp for den type aktiviteter som gjør at barn og unge fra hele verden kan samles.

Derfor ønsker vi å fremme forslaget som står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [10:52:15] (komiteens leder): Veldig mange har et forhold til Ekebergsletta, særlig de som bor i Oslo, selvfølgelig. Det er et viktig friområde og grøntareal. Også veldig mange barn og unge har opp

gjennom åra spilt Norway Cup på Ekebergsletta og vet godt både hvor i Oslo den er, og hvordan den ser ut.

I denne saken er det et spørsmål om hvem som skal ha forvaltningsansvaret, og hvem som er eieren. Jeg er glad for innlegget fra representanten Åsmund Aukrust, fordi det er forslagsstillerne her som sitter i byrådet i Oslo, som er eier, som er planmyndighet. En må jo stille spørsmålet: Hvilke trusler står Ekebergsletta faktisk overfor? Utbyggingsinteresser – ja. Det er det Oslo kommune og bystyret i Oslo som tar stilling til.

Først og fremst er dette en diskusjon om hvem en skal verne mot. Det blir da en politisk diskusjon om bystyret i Oslo, byrådet, faktisk ønsker et vern mot seg selv. Jeg håper ikke at det må til. Såpass tillit må vi ha til lokaldemokratiet. Jeg er veldig glad for at man sier i Arbeiderpartiets innlegg at vi må ta denne prosessen nedenifra, hos eieren, i de folkevalgte organer som forvalter Ekebergsletta, og at det er en jobb å gjøre der.

Så har de rett til å ta initiativ og søke staten om tilskudd til ulike verneformål. Spørsmålet er hvor mye tilskudd en kan få til det etter hvert. Det står mange nasjonale arealer i kø for å komme inn i en tilskuddsordning. Jeg vil nok tro at Oslo kommune har anledning til å forvalte Ekebergsletta selv, med den økonomien de har.

Reguleringen av den – ja, jeg er absolutt åpen for å bidra til en framtidig regulering av Ekebergsletta, men det initiativet må komme fra Oslo kommune.

Bjørnar Moxnes (R) [10:54:45]: Rødt har lenge jobbet for vern av Ekebergsletta. Dette er bymarka for folk i Oslo indre øst og Oslo sør og en av våre viktigste grønne lunger i en by som fortettes kraftig og raskt og bygges ned til fordel for nye bygninger. Når natur og dyreliv også trues av at vi bygger ned leveområdene deres, må vi ta vare på de stedene hvor vi fortsatt finner ville dyr, som rev, rådyr, grevling, ekorn og en rekke fugler.

Det området som nå foreslås vernet på Ekeberg, kunne vært mye større, det må sies. Men for to år siden gikk Arbeiderpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne inn for å bygge ut Ekeberghallen og KFUM Arena. Derfor skal skogholt nå hogges ned for å gi plass til en stadion med 3 000 tribuneplasser – ikke for breddeidretten, men for toppfotballen, og uten noen garanti for at KFUM noen gang får bruk for et anlegg dimensjonert for Eliteserien. Ikke har de råd heller, så for å betale for gildet skal de bygge ned sletta til fordel for 150 kontorplasser og et treningssenter. Planlagte lyd- og lysanlegg vil få store konsekvenser for naboene og også for dyrelivet i området, men med velsignelse fra byrådet i Oslo skal de få holde på til elleve om kvelden i disse anleggene.

Vi vet at det er dårlig kollektivforbindelse til Ekebergsletta. Det vil også gjelde for denne KFUM Arena. Hva vil det gjøre med bruken av sletta når foreldrene til

100 barn kjører bil for å hente dem i barnehagen? Det er ingen tvil om at sletta blir en mer utrygg lekeplass, det blir mer biltrafikk og mindre fuglesang.

Reguleringsplanene sikrer verken at det bygges folkebad, eller at vanlige folk får bruke anleggene. Det som sikres, er eliteidrettens krav og de kommersielle aktivitetene som skal finansiere dette.

Med dette vedtaket spiste både De Grønne og SV litt av byens største grønne lunge til fordel for et kommersielt prosjekt, til protester fra både lokalbefolkning og Rødt. Oslobyrådet – støttet av Fremskrittspartiet og Høyre – ga bort felles verdier til privat eiendomsutvikling.

Rødt støtter forslaget om statlig vern. Vi skulle ønske at vernet også gjaldt en del av sletta som byrådet, med de borgerliges støtte – Fremskrittspartiet og Høyre – har gitt vekk til en kommersiell utbygger, men vi håper nå at byrådet kan få litt fart på sakene, få tatt initiativ og sendt søknaden, og at vi så får en positiv behandling av det i direktoratet og får sikret statlig vern av det som er et veldig viktig friområde for folk i Oslo.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:58:04]: Jeg må innrømme at jeg synes det er litt rart at vi har denne saken her i Stortinget, særlig på initiativ fra SV, når det er byrådet med SV i spissen som ikke har fulgt opp egne planer for Ekebergsletta. Denne diskusjonen har jo pågått en stund, og i august i fjor ble Oslo kommunes politiske ledelse enige med departementet om at hvis det skulle gjøres noe i retning av det forslagsstillerne her løfter, skulle kommunen selv sende en søknad om at Ekebergsletta og områdene rundt ble definert som statlig sikret friluftslivsområde. Så det er jo litt rart at vi diskuterer det nå i dag.

Men til selve saken, vernet av Ekebergsletta. Ekebergsletta er jo et veldig flott område for både idrett og friluftsliv, og jeg tror vi er ganske mange – man trenger ikke å være fra Oslo – som har minner om og gode opplevelser på Ekebergsletta. Først og fremst er Ekebergsletta et idrettsområde og et område som breddeidretten har nytt godt av i mange, mange år. Før det var idrett, var det for øvrig heller ikke friluftslivsområde, det var vel jordbruk og skogbruk der.

Men de kriteriene som ligger til grunn for å verne noe etter naturmangfoldloven, er ikke til stede her, og det har byrådet og SV vært klar over i ganske mange år, i hvert fall fem–seks år, så vidt jeg vet. Den tilbakemeldingen har byrådet fått, men likevel diskuterer vi det her i dag. Jeg forstår ikke helt hvorfor SV, når de sitter med flertall i Oslo bystyre, med de rød-grønne, ønsker at staten skal gripe inn i lokaldemokratiet i en sak som i høyeste grad i mange år har vært lokal og har vært diskutert ganske heftig lokalt. Jeg håper jo ikke at dette

dreier seg om at de rød-grønne er uenige i kommunen i Oslo, og at SV forsøker seg på en liten snarvei forbi Arbeiderpartiet for å få på plass den politikken SV ønsker seg, ved å bruke Stortinget til det. For her framstår det egentlig som om SV ønsker å løse et lokalpolitisk problem ved å innføre dette statlige vernet. Det er imidlertid ikke slik verneprosesser pågår, det er basert på faglige kvaliteter. Det begynner vanligvis med en vurdering av naturkvaliteter, f.eks.

Jeg klarer ikke helt å se hva som skal vernes på Ekeberg basert på naturmangfoldloven. Det jeg derimot ser, er at det blir ganske vanskelig å la et vern av den typen som SV her ønsker seg, forenes med å arrangere verdens største fotballturnering.

Statsråd Sveinung Rotevatn [11:00:53]: Ekebergsletta er eit av Oslos viktigaste idretts- og friluftslivsområde. Ekebergsletta og skogområda rundt har fantastiske kvalitetar for både idrett, friluftsliv, kulturhistoriske opplevingar og naturopplevingar. Eg er heilt einig med representantane Kaski og Haltbrekken i at dette verdifulle området må vi bevare for ettertida.

I representantforslaget ønskjer ein at regjeringa skal ta initiativ til å verne Ekebergsletta som landskapsvernområde. Både Klima- og miljødepartementet og statsforvaltaren har vurdert eit mogeleg vern som landskapsområde etter naturmangfaldlova. Begge vurderer at området sannsynlegvis ikkje tilfredsstiller krava for den typen vern.

Ekebergsletta vil truleg heller ikkje tilfredsstille krava til freding som kulturmiljø etter kulturminnelova då naturverdiane og dei kulturhistoriske verdiane ikkje har dei samanhengane som normalt grunngjev ei kulturmiljøfreding.

Klima- og miljødepartementet har dei seinare åra hatt fleire møte med Oslo kommune om vern og varetaking av Ekebergsletta. I møte hausten 2019 formidla departementet til kommunen at Ekebergsletta truleg ikkje kvalifiserer til vern etter naturmangfaldlova, men det vart peika på at området truleg varetek krava for å vere eit statleg sikra friluftslivsområde. Kommunen var positiv til å gje Ekebergsletta status som statleg sikra friluftslivsområde, og Oslo kommune oppmoda i brev av mai 2020 departementet om å vurdere om Ekebergsletta kan verte eit statleg sikra friluftslivsområde. Departementet hadde på den bakgrunnen eit møte med politisk leiing i Oslo kommune i august i fjor, og konklusjonen på møtet var at kommunen skulle sende ein søknad om at Ekebergsletta, og eventuelt også delar av omkringliggjande område, får slik status.

Status som sikra friluftslivsområde inneber at eigarskapen til området framleis vil ligge hos kommunen eller annan grunneigar, men det vert tinglyst eit

hefte på området, som inneber at området ikkje kan omdisponerast utan etter samtykkje frå Miljødirektoratet. På den måten vil Ekebergsletta, eventuelt også delar av områda rundt, kunne verte verna mot større inngrep.

Sidan møtet i august i fjor har det ikkje skjedd så veldig mykje, men for to veker sidan tok kommunen kontakt med Miljødirektoratet og oppmoda om å starte ein konkret prosess med sikte på å sikre dette vernet. Prosessen er dermed i gang, og det første møtet mellom kommunen og direktoratet har vore.

På den bakgrunn ser eg nok ikkje noko behov for å vedta forslaga som ligg føre her i dag, men eg får tillate meg å påpeike at inntil ei slik statleg sikring eventuelt ligg føre, står det byrådet i Oslo, med SV i spissen, fritt å ikkje byggje ned Ekebergsletta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [11:04:05]: Spørsmålet mitt til statsråden er hvordan han kommer til å følge opp den henvendelsen som har kommet fra byrådet i Oslo om å sikre Ekebergsletta som et statlig sikret friluftslivsområde – om han i løpet av våren kommer til å oppfylle det ønsket fra byrådet og komme tilbake til det, f.eks. i revidert nasjonalbudsjett.

Statsråd Sveinung Rotevatn [11:04:30]: No når byrådet i Oslo omsider faktisk har bedt om dette – det er rett nok ikkje så veldig mange dagane sidan – kan vi sjølv sagt sørgje for at ting vert behandla på ein trygg, rask og effektiv måte. Spørsmålet om statleg sikra friluftslivsområde er det Miljødirektoratet som held i, så eg skal ikkje forskottere behandlinga der. Men det er fint at kommunen no har bedt om at dette skal gjerast, og då vil det sjølv sagt følgje normale saksbehandlingsreglar.

Lars Haltbrekken (SV) [11:05:04]: Nå er jo Miljødirektoratet underlagt statsråden, og dersom statsråden ønsker at dette området skal sikres som et statlig sikret friluftslivsområde, har han mulighet til det. Så da er spørsmålet mitt: Ønsker statsråden å sikre Ekebergsletta som et statlig sikret friluftslivsområde?

Statsråd Sveinung Rotevatn [11:05:33]: Den normale arbeidsdelinga mellom lovgjevande forsamling og utøvande myndigheit er at den lovgjevande forsamlinga behandlar budsjett og nødvendig lovgrunnlag, og så er det regjeringa og underliggjande etatar som fattar forvaltningsvedtak. No er det for så vidt ikkje uvanleg at ulike parti i Stortinget ønskjer å fatte vedtak om at regjeringa skal fatte ulike vedtak, ei heller i slike saker. Det er nok likevel generelt sett ikkje eit godt utgangspunkt å leggje seg på ein slik praksis.

Så er det jo slik, som det går fram av innlegget mitt, at eg opplagt ser at Ekebergsletta har store verdier for friluftsliv og for natur. Det verkar det ikkje å vere så stor ueinigheit om heller, så eg trur at det som ein har søkt om her og bedt om at skal skje, er noko som ligg godt an til å kunne skje. Men eg trur vi må la det følgje dei ordinære reglane, og i mellomtida står representanten Haltbrekken fritt til å diskutere med sine partikollegaer i Oslo at dei kanskje ikkje bør bygge ned Ekebergsletta.

Lars Haltbrekken (SV) [11:06:33]: Da tar jeg det som et signal fra statsråden om at han faktisk ønsker å sikre Ekebergsletta som et statlig sikret friluftslivsområde med den vektleggingen en har på verdiene på sletta, og da ser jeg fram til at det kommer et sånt vedtak hos Miljødirektoratet eller i regjeringen.

Statsråd Sveinung Rotevatn [11:07:01]: Eg er som statsråd og også som Venstre-mann veldig oppteken av å sikre verdifulle grøne lunger og nær natur i alle kommunar i Noreg – det inkluderer Oslo. Eg synest det er bra at ansvarlege politiske myndigheiter rundt omkring i kommunane våre, og i dette tilfellet SV, så langt dei kan, unngår å bygge ned grøntområde. Det vil eg på generelt grunnlag oppfordre byrådet i Oslo til å late vere å gjere, og det synest eg også at kommunar rundt omkring bør jobbe for, at ein klarer å vareta nettopp nærnaturen, viktige friluftslivsområde m.m.

Som eg sa i mitt førre svar, skal ikkje eg forskottere ei sak som må gå etter dei vanlege saksbehandlingsreglane, som eg trur både SV og Stortinget er for at ein følgjer. Men det går jo fram av innlegget mitt at det ikkje er nokon tvil om at Ekebergsletta er eit verdifullt friluftslivsområde og eit verdifullt nærnaturområde for Oslos befolkning, særleg områda i Oslo sør og indre øst, og eg forstår godt at det er eit stort engasjement rundt det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en tale-tid på inntil 3 minutter.

Lars Haltbrekken (SV) [11:08:13]: Mitt første minne med Ekebergsletta stammer fra sommeren 1986. Da var jeg som relativt ung gutt deltager på Norway Cup. Jeg kan vel si at både mittlags innsats i Norway Cup og definitivt min egen innsats i Norway Cup det året var betydelig mindre verdifull enn hva Ekebergsletta er som friluftslivsområde for Oslos befolkning.

Dette er et stort og viktig nærnaturområde for veldig mange. Er det noe det siste året, med koronapandemien, har vist oss, er det hvor viktig hverdagsnaturen, den naturen som er nærmest der vi bor, er for folk i Norge. Det er derfor viktig at også nasjonale myndigheter bidrar til å ta vare på disse naturområdene.

Nå er det sann at det er slått fast at Ekebergsletta ikke har verdier som kvalifiserer til vern etter naturmangfoldloven, men dette området kvalifiserer definitivt til å bli et statlig sikret friluftslivsområde. Det er nå også sendt en henvendelse fra byrådet i Oslo til Miljødirektoratet for å få sikret dette området for framtidige generasjoner. Det håper jeg at vi skal kunne klare å få til, til tross for at flertallet i dag stemmer ned SV og Miljøpartiet De Grønnes forslag om å sikre dette området som et viktig friluftslivsområde. Det handler i bunn og grunn om å ta vare på folks nærnatur. Jeg forstår det sann at SVs forslag allerede er tatt opp, så da trenger jeg ikke å gjøre det, jeg kan bare si takk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:10:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (lovhjemmel for krav om avsavnsrenter) (Innst. 336 L (2020–2021), jf. Prop. 87 L (2020–2021))

Presidenten: Ber noen om ordet til denne saken? Det gjør komiteens leder, Ketil Kjenseth. Kjenseth er for øvrig også saksordfører.

Ketil Kjenseth (V) [11:11:01]:(komiteens leder og ordfører for saken): Ja, det var aller mest av den grunn jeg tok ordet. Jeg tror ikke det blir noen stor debatt om denne saken, men det er en sak som har pågått over noe tid. Prinsippet her er viktig, at det er forurenser som skal betale, og det er det saken handler om, å knesette prinsippet om en avsavnsrente når staten må tre inn for å hjelpe noen som f.eks. har forlist med olje om bord.

Det har vi jo nylig sett eksempler på. Det nederlandske skipet «Eemslift Hendrika» kom i drift i Nordskehavet tidlig i april, og Kystverket måtte trå til og få tauet båten inn til Ålesund, og det var mye tungolje om bord. Det var ett eksempel. Et annet eksempel vi har sett internasjonalt i det siste, er at det gigantiske skipet «Ever Given» kjørte seg fast i Suezkanalen. Det skipet er tatt i arrest, så det sier noe om hvor dyre slike redningsaksjoner er, og hvilke utfordringer det skaper når en ikke har et system for det.

Så jeg er veldig glad for at det er så stor enighet om å innføre dette. Det har vært på høring og vært til behandling i et par år, så dette er greit å få satt i system.

Statsråd Sveinung Rotevatn [11:12:40]: Eg skal ikkje nytte meg av den fulle taletida, men berre seie eit par ord om det som kan verke som ei teknisk sak, men som er ei viktig sak også for miljøet. I den proposisjo-

nen som Stortinget har til behandling i dag, føreslo eg lovendringar for å etablere ein lovheimel om at det kan krevjast avsavnsrente etter forureiningslova § 76 første ledd. Avsavnsrenta skal kunne krevjast fram til vilkåra for forseinkingsrente er oppfylte.

Hovudregelen er, som Stortinget kjenner godt til, at forureining og forsøpling er ulovleg, og i dei tilfella der forureining og forsøpling likevel oppstår, har forureinar eit ansvar for å sørgje for at det vert sett i verk reduserande og/eller reparerande tiltak. Dersom forureinar ikkje set i verk nødvendige tiltak, eller at pålegg om tiltak ikkje vert etterkomme, kan myndigheitene setje i verk tiltak på vegner av den ansvarlege. Kostnadar og tap som forureiningsmyndigheita får som følge av dette arbeidet, skal dekkjast av den som er ansvarleg. Det er i tråd med det internasjonalt anerkjende forureinar betalar-prinsippet.

Så meiner eg, på bakgrunn av nokre erfaringar som Kystverket har gjort seg når dei har sett i verk tiltak som følge av akutt forureining, at det er eit behov for å etablere ein lovheimel om avsavnsrente. Lovheimelen skal bidra til at forureiningsmyndigheita skal få dekt sitt faktiske tap, og vareta prinsippet om at forureinar skal betale.

Derfor føreslår eg å innføre ein heimel som gjev forureiningsmyndigheita tilgang til å krevje avsavnsrente i dei tilfella der dei har tatt over opprydding av forureining forårsaka av nokon andre, og eg er glad for at det ser ut til at Stortinget sluttar seg til det.

Ved berekning av avsavnsrenta skal pengeomarknadsrente tillagd 4 prosentpoeng brukast som rentesats. Lovheimelen skal sikre at forureinar betalar, og at forureiningsmyndigheitene får tilbakebetalt alle kostnadane dei har hatt med å rydde opp i forureininga. Avsavnsrenta skal også sikre at forureinar dekkjer forureiningsmyndigheitene sitt rentetap som følge av at dei ikkje har hatt moglegheit til å disponere pengane sjølv i den aktuelle perioden.

I nokre saker treng det ikkje vere snakk om store summar, men i store, alvorlege forureiningssaker, der kostnadane kan kome opp i titals og stundom hundretals millionar kroner, vil det også innebere store kostnadar for den som må dekkje inn dette i mellomtida.

Eg er glad for at Stortinget ser ut til å slutte seg til endringane, og det vil vere viktig framover for å sørgje for at vi kan vareta forureinar betalar-prinsippet i slike alvorlege saker.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:15:21]

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 13. april 2021)

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:16:19] (komiteens leder): Norge er et av verdens mest likestilte land. Likestillings- og diskrimineringsloven fra 16. juni 2017 har som mål å fremme likestilling og ikke minst hindre diskriminering.

Med likestilling menes likeverd, like muligheter og ikke minst like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging fra det offentlige. Tilgjengelighet i arbeidslivet er en nøkkelfaktor innen likestilling. I Norge har vi en forventning om lik deltagelse av menn og kvinner i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv.

Men ser vi rundt oss i verden, er det langt fram til at kvinner har like muligheter som menn. Kun 1 pst. av de fattigste jentene i lavinntektsland fullfører videregående skole. Vi har sett at Tyrkia har gått ut av Istanbulkonvensjonen, som søker å bekjempe vold mot kvinner, inkludert vold i nære relasjoner, voldtekt i ekteskap og kvinnelig kjønnslemlesting. Det er et stort tilbakesteg. Polen truer nå med det samme. Så det er noen mørke skyer rundt i verden når det gjelder likestilling.

I Norge har vi liten forskjell i sysselsetting mellom kvinner og menn, kun 5 pst. forskjell. Stadig flere kvinner jobber heltid. Sammenlignet med 2013 jobber 90 000 flere kvinner heltid. Faktisk er det 90 000 flere kvinner på heltid nå enn det var i 2013, da regjeringen tok over. Det viser at vi går forover, selv om jeg vet at i alle debatter her kommer Arbeiderpartiet til å si at det går i revers. Men vi mener faktisk at vi trækker godt på gassen. Tilsvarende avtar andelen kvinner som jobber deltid, det er nå ikke mer enn 35 pst.

Sammenlignet med andre land har vi også små lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. I år skal arbeidsgivere, som en del av oppfølgingen av aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven, for første gang kartlegge lønnsforskjeller og

ufrivillig deltidsarbeid. Jeg har store forventninger til resultatet av denne loven. Loven sier også at partene i arbeidslivet kan sette seg ned og gå gjennom sitt arbeidssted med tanke på analyser av hvorfor man faktisk ikke når de målene man setter seg.

Loven betyr bl.a. at arbeidsgivere i offentlige virksomheter, uansett størrelse, og i private virksomheter med mer enn 50 ansatte nå har en lovpålagt plikt til å gjennomføre en lønnskartlegging fordelt etter kjønn. De skal også kartlegge ufrivillig deltid. Her har, som sagt, partene i arbeidslivet en mulighet til å gå inn i sin bedrift for å se på hvordan tilstanden er.

Pandemien har ulike konsekvenser for ulike grupper. Sårbare grupper er spesielt utsatt, og det er ofte de som har liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet. Regjeringen følger nøye med på utviklingen. Kulturdepartementet har gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å følge med på likestillingskonsekvensene av pandemien og ikke minst de iverksatte tiltakene. For undersøkelser viser at kvinner er mer utsatt for vold ved kriser og isolasjon i hjemmet, og pandemien er jo en slik krise. Det er bl.a. satt i gang informasjonskampanjer om hjelpetilbud, det føres statistikk, og det er gitt retningslinjer til politidistriktene om å følge opp. Det viktige under pandemien er at ansatte ved krisesentre er definert som samfunnskritisk personell.

Sånn sett har man et våkent øye på pandemien, men vi vet ennå ikke ettervirkningene av hvordan pandemien vil slå ut på likestilling. Det er viktig at regjeringen følger opp det arbeidet.

Anette Trettebergstuen (A) [11:21:42]: Dette er jo en høytidsdag ved at vi endelig har fått på plass en likestillingspolitisk redegjørelse og kan ha en dag med likestillingspolitisk debatt i Stortinget – snakke om hvilke utfordringer vi har, og hva som er stoda når det kommer til likestillingen i Norge.

Statsrådens redegjørelse var på veldig mange måter god. Jeg synes den dekket og tok opp alle de områdene der vi har utfordringer igjen. De områdene er mange, og de er brede. Det er ikke bare kjønnslikestilling vi trenger å komme videre med her i Norge, vi trenger å gjøre mer når det kommer til den brede mangfoldspolitikken, og det synes jeg statsråden belyste på en god måte ved å trekke opp de problemstillingene.

Problemet er når vi kommer til hva man skal gjøre med det. Der synes jeg redegjørelsen var mer gjenkjennelig fra denne høyreregjeringen i og med at man har veldig mange gode beskrivelser av problemer, men lite planer om hva man skal gjøre med det – mye prat, lite konkret praksis. Det var snakk om strategier og handlingsplaner som skal lages, og som skal komme – det etter åtte år.

Likestillingsutfordringene våre, enten det dreier seg om at for mange jobber deltid, at vi har rasisme i det norske samfunnet, eller at LHBTI-personer opplever diskriminering i det daglige, trenger tiltak og politisk handling som det følger penger med. Det er veldig få politikkområder som trenger mer utredning og flere handlingsplaner i så måte. Vi vet på mange måter hva som skal til.

Også årets likestillingspolitiske redegjørelse skjer med pandemien som et bakteppe. Denne koronapandemien har jo også satt et forstørrelsesglass på de likestillingsproblemene vi har i Norge. På veldig mange områder er det damene som har stått i front i kampen mot pandemien. Da vi andre ble sendt hjem på hjemmekontoret, var det noen som måtte brette opp ermene og gå på jobb, som måtte jobbe lange og krevende vakter under vanskelige omstendigheter og utsette seg selv for fare for at vi andre skulle være trygge. De damene – og mennene – i de typiske kvinneyrkene, helsearbeidere, renholdere, de som jobber i butikk, holder hjulene i gang, står fortsatt i front i kampen mot pandemien. Det paradoksale er jo at det er disse folka som fra før har de dårligste lønns- og arbeidsvilkårene. Det er i disse yrkene vi finner mest deltid, mest midlertidighet, dårligst lønn og dårligst pensjon, men også mest trakassering, trusler og vold. Disse damene hadde fortjent mer enn takk i taler og klapp fra balkonger. Det trengs handling nå.

Både i statsrådens redegjørelse og i innlegget fra talspersonen fra Høyre nå nylig ble det snakket om at deltidsandelen nå har gått lite grann ned. Ja, det har den, men det handler om at da den rød-grønne regjeringen gikk ut av regjeringskontorene, hadde vi nettopp innført ti lovendringer for å øke retten til heltid. De ble iverksatt 1. januar 2014. Det er de lovendringene som nå har fungert, men denne regjeringen har ikke gjort noe – ingen ting, ikke et eneste grep – politisk for å øke heltidsandelen. Tvert imot har de fjernet et av de virkemidlene som vi innførte den gangen, og som fungerte, og det var heltidspotten i statsbudsjettet. Det er flott å peke på at andelen går noe ned, men det er altså ikke takket være denne regjeringen.

Jeg synes at hvis regjeringen mente noe med at man nå skulle stå opp for damene i de typiske kvinneyrkene, hadde man lagt på bordet forslag til flere tiltak for å komme videre. Det kan ikke være sånn at den deltidsandelen vi ser i dag, er et greit nivå. Nei, vi må gå til krig mot deltid og midlertidighet.

Statsråden sa at vi vet for lite om konsekvensene av koronapandemien. Stortinget vedtok at regjeringen skulle få kunnskap om dette og komme med tiltak. Det er ikke blitt gjort, men vi har noe kunnskap, forskning foretatt av Likestillingssenteret på Hamar, men vi er

enig i at vi trenger mer, og derfor foreslår også Arbeiderpartiet i et forslag i dag at man systematisk skal se på hvilke konsekvenser denne pandemien har for likestillingen i Norge, og komme med tiltak.

Jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Anette Trettebergstuen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Silje Hjemdal (FrP) [11:27:01]: Ministeren holdt en lang og god redegjørelse om ting som var igangsatt, og også ting som ligger foran oss, men for meg og Fremskrittspartiet er det lov å være litt utålmodig likevel. Jeg må for min egen del si at jeg har etterlyst handlingsplanen mot vold i nære relasjoner ved en rekke anledninger. Jeg har selvfølgelig forståelse for at korona har påvirket arbeidet i samtlige departement, men jeg synes det er dumt at man rett og slett er over et år på etterskudd. Det er mange mennesker som jobber med disse menneskene som er i særdeles vanskelige situasjoner, og som har hatt klare forventninger til at denne handlingsplanen skulle ha kommet nå.

Statsråden fokuserer også sterkt på sosial kontroll. Det synes jeg er bra, men også her er Fremskrittspartiet utålmodig. En del er gjort, men vi mener at det fremdeles er mye som må gjøres.

Statsråden fokuserer også sterkt på kvinner. Det er selvfølgelig bra, men for at vi skal ha likestilling i dette landet, må vi også snakke om mennene. Jeg synes kanskje det var påfallende lite omtale av menn og unge gutters utfordringer. Vi vet jo bl.a. at unge menn topper statistikken når det gjelder selvmord. Det at også gutter og menn har utfordringer i dette landet, er noe vi er nødt til å snakke om, og som vi ikke kan feie under tepet.

Det jeg imidlertid skal rose statsråden for, er at han kom innom problematikken som man også ser internasjonalt, man ser en tendens til at barneekteskap eksploderer rundt om i verden. Det er også noe som kan få konsekvenser for barn i Norge. Der har jeg også ved en rekke anledninger etterlyst forslaget som Fremskrittspartiet fikk flertall for i 2018. Nå har regjeringen heldigvis levert noe på det, og så får vi se om vi er enige i at det er skarpt nok. Det kommer Fremskrittspartiet tilbake til. Men nå er det i hvert fall tatt noen viktige skritt i Norge som også sender et viktig signal ut i den store verden om at vi ikke aksepterer at barn blir giftet bort.

Jeg ser det er en rekke forslag i salen i dag. Jeg kan bare varsle med en gang at Fremskrittspartiet ikke kommer til å støtte noen av de forslagene. En del av problematikken vil vi kanskje komme tilbake til i revurdert budsjett, så det vil vi ta da.

Imidlertid er det viktig for meg og Fremskrittspartiet å trekke fram noen forslag som jeg mener er viktige

med tanke på likestilling, som vi håper på å få flertall for i denne sesjonen. Det gjelder bl.a. forslaget om å avskaffe foreldelsesfristen for seksuelle handlinger mot barn. Og så var det en sak jeg fokuserte særskilt på opp mot kvinnedagen, som jeg håper at de andre representantene her kan ta en debatt om i sine partier med tanke på å støtte, for det gjelder faktisk også likestilling. Det gjelder spørsmålet om forbud mot barnehijab i grunnskolen. Barn er ikke seksuelle objekter og skal ikke måtte dekke seg til i et fritt demokrati. Videre gjelder det tredelingen av foreldrepermisjonen. Den ønsker Fremskrittspartiet å avskaffe. Selvfølgelig skal foreldre få lov til å bestemme over egen hverdag. Vi har nå forsøkt dette en stund, og alt tyder på at dette ikke er likestilling, snarere tvert imot – stadig flere kvinner tar ut ulønnet permisjon, og fremdeles er situasjonen sånn at fedre i dag ikke har de samme rettighetene som mødre og kvinner. Derfor ønsker Fremskrittspartiet også å gi fedre selvstendig uttaksrett.

Dette er noen av forslagene Fremskrittspartiet har fremmet, og som vi mener er viktige for likestillingen. Vi klarte dessverre ikke å få med oss hele salen da det gjaldt samværsabotasjespørsmålet, men vi klarte i hvert fall noe der også. Så mitt håp er at vi også kan enes om noe her.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:32:16]: Jeg takker også for redegjørelsen som ministeren holdt forrige uke.

Som så ofte før i norsk likestillingssammenheng blir jeg slått av, og jeg gleder meg over, at det jobbes aktivt i hele landet med denne problematikken. Samtidig kjenner jeg på en avmakt fordi det fortsatt er så mye å jobbe for her hjemme, og ikke minst internasjonalt, der likestilling og kvinnesaken har fått et tilbakeslag som skremmer.

Ministeren var innom mange områder som jeg er brennende opptatt av, det være seg likestilling mellom kjønnene eller kjønnsforskjeller hva gjelder studie- og yrkesvalg, ufrivillig deltidsarbeid, foreldrepermisjon, levevilkårene til personer med nedsatt funksjonsevne, aldersdiskriminering, LHBTQI-personers rettigheter og muligheter, negativ sosial kontroll m.m.

Ministeren nevnte innledningsvis at i år skal arbeidsgivere for første gang kartlegge lønnsforskjeller og ufrivillig deltidsarbeid som en del av aktivitets- og redegjørelsesplikten. Både ministeren og jeg har tro på at redegjørelses- og aktivitetsplikten vil være et godt virkemiddel for å bevisstgjøre norske virksomheter, og at det er nødvendig med aktivt målrettet og planmessig arbeid for å fremme likestilling og hindre diskrimine-

ring. Dessverre er det en stor svakhet ved ordningen. 98 pst. av bedriftene i Norge har mellom 20 og 50 ansatte, og alle de omfattes ikke av denne ordningen.

En gruppe ministeren omtalte i redegjørelsen, er innvandrerkvinner, da de har lavere yrkesdeltakelse enn befolkningen for øvrig. Særlig lav er den blant kvinnelige flyktninger. Årsaken til det er, som ministeren nevnte, sammensatt, men jeg har tro på at arbeidsrettede tiltak samt relevante utdanningsløp vil være utrolig viktig.

Bufdir la i fjor fram en rapport, en kunnskapsoppsummering av innvandrerkvinneres tilknytning til arbeidslivet. Rapporten ser på norsk og nordisk forskning de siste ti årene og finner at gode tiltak som Jobbsjansen, arbeidsmarkedsopplæringskurs og talentprogrammer nytter for å øke muligheten innvandrerkvinner har i arbeidslivet. Med andre ord trenger vi mer av målrettede tiltak for å få flere innvandrerkvinner i arbeid, som jo er veien til økonomisk selvstendighet og med det frihet. Dette må vi fortsette med.

Et annet tema som opptar meg og bekymrer meg, er vold i nære relasjoner. Det er spesielt nå i disse koronatider grunn til å være ekstra bekymret for det.

Ministeren nevnte i sin redegjørelse at regjeringen hadde en kampanje gående fra desember 2020 til januar 2021 rettet mot voldsutsatte, særlig med innvandrerbakgrunn, eller bekjente av voldsutsatte. Målet var å informere om krisesentertilbudet. Men er det bare jeg som reagerer på den korte tidsrammen for den kampanjen? Hvor bredt når man ut når infokampanjen hadde så kort varighet?

Regjeringen har ellers et par-tre handlingsplaner, bl.a. initiert fra oss i Senterpartiet, som har som mål å bekjempe rasisme, hatytringer, fordommer, trakassering og diskriminering. Disse handlingsplanene er utrolig viktige for å forebygge og redusere fordommer og for å bekjempe rasisme, diskriminering og trakassering, og de vil være viktige for å lykkes bedre med likestilling og mangfold framover. Det må likevel sies at det er meget underlig at regjeringen lanserer en handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer samtidig som de fortsetter å gi millionstøtte til Human Rights Service. Det er rett og slett paradoksalt, prinsippløst, inkonsekvent, ulogisk og selvmotsigende, særlig all den tid ministeren var en av dem som kanskje sto fremst på barrikadene for å fjerne støtten til HRS.

På tampen vil jeg nevne at for meg, som for de fleste i denne salen, sikkert alle, er det svært givende å jobbe for mer likestilling og mot diskriminering. Jeg løfter norsk likestillingspolitikk og våre tiltak internasjonalt så godt jeg kan i rollen som Stortingets WPL-ambassadør. Det er dessverre også stadig nok av saker å løfte her hjemme, som kampen mot hatefulle ytringer, likestil-

lingssaken det faktisk er å sørge for at fedre og mødre behandles likt som foreldre i lovverket og i praksis, eller det alltid å være obs på om vi politikere i ulike små og store saker virkelig legger godt nok til rette for at ulike grupper, som minoriteter eller de med nedsatt funksjonsevne, faktisk får deltatt mest mulig på like vilkår med alle andre i samfunnet vårt.

Opgavene er mange nok for alle som kjemper for likestilling og mot diskriminering, og alle plikter vi å følge opp dette hele tiden.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:37:05]: Likestilling handler om frihet, rettferdighet og like muligheter. Og likestilling kommer ikke av seg selv. Det blir kjempet fram gjennom bevegelsene nedenfra og gjennom aktiv likestillingspolitikk. Tilsvarende blir likestillingen svekket når regjeringen gjør en historisk innstramming i abortloven, eller når regjeringen åpner for mer profitt og kommers i velferden, som gir mer press på lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår for de ansatte i kvinnedominerte helse- og omsorgsykker.

Men den mest akutte trusselen mot likestillingen nå er konsekvensene av koronakrisen og manglende tiltak for å bøte på det. Vi ser flere rapporter om mer vold i nære relasjoner. Vi ser at likelønnsgapet for første gang på mange år har økt, i fjor, og vi ser til og med i en Fafo-rapport at kvinner gjør mer av jobben hjemme selv om begge foreldrene har hjemmekontor. Nå går vi forhåpentligvis sakte, men sikkert ut av den verste krisen, og da må vi ta på oss likestillingsbrillene i gjenoppbyggingen. Hvis ikke står vi i fare for å få negative, varige likestillingskonsekvenser av den tiden vi har vært igjennom.

Det minste vi kan gjøre da, er å sørge for at likestilling blir en del av Koronakommisjonens videre arbeid, for i kommisjonens rapport er likestilling bare så vidt nevnt, selv om de etter mandatet skulle undersøke sosiale konsekvenser av krisen. Og det er altfor typisk at likestillingsperspektivet blir glemt når de virkelig store sakene står på dagsordenen. Derfor foreslår SV i dag å be regjeringen sørge for at likestillingskonsekvensene av krisen på både kort og lang sikt blir undersøkt, og at det kommer kunnskapsbaserte anbefalinger til tiltak for å rette opp i disse konsekvensene, f.eks. gjennom å tydeliggjøre kommisjonens mandat.

Kvinnedominerte yrker har stått i front under krisen og har kanskje vært hardest rammet av krisen – innen helse og sosial, men også i mange serviceyrker. Skryten de får, er vel fortjent, men som kjent betales ingen regninger med applaus. Derfor er tiden overmoden for å gjøre et løft for arbeidslivet til disse damene, for uten deres arbeid hadde virkelig Norge stanset i denne krisen. Derfor foreslår vi også å be regjeringen

komme med tiltak for heltid, bedre bemanning i helse og omsorg, partssamarbeid for likelønn samt arbeidsmarkedstiltak og bransjeprogrammer for kvinnedominerte yrker, også i privat sektor.

Krisen rammer likestillingen, og det gjelder særlig internasjonalt. Mange steder blir pandemien brukt som påskudd for å slå ned på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, og kvinner rammes økonomisk av konsekvensene globalt. Derfor foreslår vi i dag at regjeringen skal ta på seg en pådriverrolle internasjonalt for å bidra i kampen mot dette.

Men det siste året har ikke bare handlet om korona. Vi har også sett et massivt og bredt folkelig engasjement mot rasisme. Det engasjementet er viktig og må føre til politisk handling. Når vi ser at minoritetspersoner har mindre sjanse til å bli kalt inn på jobbintervju, blir stoppet oftere av politiet, står bakerst i køen i leiemarkedet eller oftere blir nektet inngang på utesteder – ja, da finnes det rasisme på strukturnivå i samfunnet vårt. Selv om hver og en handling ikke er rasistisk motivert, blir resultatet en rasistisk struktur. Nå er tiden inne for å erkjenne strukturell rasisme i Norge, få på plass mer forskning og faktagrunnlag og så gå videre for å gjøre noe med det. Og i en så tøff debatt som rasismedebatten har blitt, trenger vi en slik felles referanseramme. Derfor har SV tidligere i vår foreslått å sette ned en kommisjon som skal gjøre akkurat det, samtidig som vi foreslår en rekke konkrete her-og-nå-tiltak i tillegg.

Til slutt: Den største minoriteten i samfunnet vårt er personer med nedsatt funksjonsevne. Derfor er det så skuffende at denne regjeringen holder nok en likestillingsredegjørelse for Stortinget uten å ha tatt FN-konvensjonen om menneskerettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne inn i norsk lov. For det har likestillingsministerens parti, Venstre, nok en gang i år vært med på å stemme ned.

Alt dette viser virkelig behovet for en ny rød-grønn regjering som har likestilling som et politisk hovedprosjekt, hvis vi skal få gjort noe med de store likestillingsutfordringene i vår tid.

Med det tar jeg opp SVs forslag i saken.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har teke opp dei forslaga han refererte til.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [11:42:31]: For Kristelig Folkeparti er det alltid viktig å påpeke at likestilling handler om at alle skal ha like muligheter, ikke nødvendigvis at alle skal velge likt. Likestilling handler om at kjønn ikke skal være til hinder for den enkeltes muligheter til å velge utdanning, yrke, deltakelse i barneomsorg og deltakelse i samfunnet for øvrig. I et likestilt samfunn må det derfor være respekt for den enkeltes valg av livsstil.

Vi kan vedta lover, legge strategier og ta tak i strukturelle utfordringer. Likestilling er likevel ikke noe vi politisk kan presse igjennom for å se de resultatene vi ønsker, sånn partiene på venstresiden ofte kunne ønske seg. Det vil alltid i stor grad handle om bevisstgjøring, om holdninger og om endringer som må vokse seg fram over tid.

Like fullt er jeg veldig glad for at Kristelig Folkeparti er en del av en regjering som satser offensivt på å styrke likestillingen. Vi har styrket aktivitets- og redegjørelsesplikten, og i år skal bl.a. kartlegging av bruk av ufrivillig deltidsarbeid og lønnskartlegging etter kjønn inngå i denne. Vi skal legge fram en strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Vi har satt i gang et stort nasjonalt arbeid med å få flere menn inn i barnehagelærerutdanningen og i småskolen og for å få flere søkere med innvandrerbakgrunn. Vi støtter programmene «Jenter og teknologi» og «Menn i helse», vi har etablert et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering, og vi har fått på plass kjønnsnøytrale stillingstitler i offentlig sektor – bare for å nevne noe. For lista er lang.

Lik lønn for likt arbeid er et spørsmål om rettferdighet. Det er et overordnet mål at alle skal kunne bli økonomisk selvstendige, både i de yrkesaktive årene og også ved oppnådd pensjonsalder. Derfor er kampen for likelønn så viktig, og også kampen mot ufrivillig deltid. Gledelig er det derfor at det under denne regjeringen er ansatt 90 000 flere kvinner i heltidsstillinger.

Det er også viktig med pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid og ikke minst en raus og fleksibel foreldrepermisjon, kontantstøtte og alle de andre rettighetene vi vet på ulike måter sikrer retten til å tilpasse arbeidsliv til familieliv. Er det noe vi i Kristelig Folkeparti brenner for, er det nettopp det, at arbeidslivet skal tilpasse seg familien, ikke omvendt.

Det å kunne kombinere jobbliv med barn på en god måte er noe både kvinner og menn ønsker seg. Det er helt avgjørende for likestillingssaken, og det er nok også en av de viktigste forutsetningene for at det skal kunne fødes flere barn i landet vårt. Dessverre ser vi fortsatt tendenser til det motsatte, at særlig kvinner opplever at de skal jobbe som om de ikke har barn, og oppdra barn som om de ikke har jobb, og at de blir forbigått i forfremmelser fordi de i perioder har vært hjemme med barna.

Løfter vi blikket litt lenger ut i verden, eksempelvis til USA, har man kommet dit hen at store, kjente tech-selskap arrangerer såkalte «egg freezing parties» og betaler unge kvinnelige ansatte for å fryse ned eggene sine, sånn at de kan vente til senere i livet med å få barn og heller satse alt på jobben i 20- og 30-årene. Man kan riste litt på hodet av det, men denne virkeligheten er

dessverre nærmere oss enn vi tror. I en artikkel i Dagens Næringsliv for noen lørdager siden kunne vi lese om leverandøren Frøya Life, som gjerne vil ha et samarbeid med norsk arbeidsliv for å tilby kvinner å fryse ned egg på arbeidsgivers regning.

Denne typen ordninger er ren kynisme, og kvinner burde si tydelig fra, for det er det motsatte av feminisme. Det er det motsatte av respekt for kvinnekroppen, og det signaliserer alt annet enn anerkjennelse av hvor betydningsfullt det er for samfunnet vårt at folk får barn. Denne utviklingen tar oss som samfunn og hele likestillingen i helt feil retning, og jeg må si jeg er bekymret for framtiden dersom dette er veien vi går. La det være helt klart: Det er arbeidslivet som må tilpasse seg kvinners biologi, ikke omvendt.

Det å være foreldre burde bli sett på som en god egenskap i arbeidslivet, noe som gjør arbeidstakere mer egnet til å påta seg lederoppgaver. Jeg tror og håper at de attraktive arbeidsplassene i framtiden har større rom for at arbeidstakere kan være hele mennesker med alt det det innebærer. Kristelig Folkeparti vil presisere at god familiepolitikk på ingen måte står i motsetning til god likestillingspolitikk. Det henger faktisk sammen, såfremt prinsippet om like muligheter og valgfrihet får ligge til grunn.

Bjørnar Moxnes (R) [11:47:34]: Håndteringen av koronakrisen har vist fram urettferdighetene i samfunnet vårt og også hvordan politiske valg øker gapet mellom dem på toppen og resten i samfunnet. Kriser går ofte hardest ut over dem som er utsatt i samfunnet fra før av: folk med funksjonsnedsettelser, minoriteter og ikke minst kvinner. Det er ikke en tilfeldighet, men en konsekvens av skjevheter som var der før krisen. Siden disse krisene rammer skjevt og øker classeskillene, trengs det en politikk som motvirker dette. Det er derfor Rødt foreslår en langsiktig plan med tiltak for grupper som er særlig hardt rammet av arbeidsledighet, for å få folk tilbake i jobb.

Mange innvandrere jobber i utsatte bransjer, men vi må innse at innvandreres posisjon som utsatte også henger sammen med diskriminering og rasisme. I fjor sommer tok tusenvis av folk, ikke minst ungdom, til gatene fordi de har fått nok av rasisme. I dag foreslår Rødt at regjeringen kartlegger diskriminering og rasisme i arbeidslivet for å komme med konkrete tiltak med tanke på ansettelsesprosesser og rekruttering og motvirke rasisme i disse sammenhengene.

Vi ser også at lønnsforskjellene mellom kvinner og menn har økt det siste året. Det er ikke en naturkraft som er årsaken til dette, men det er forskjellspolitikken som gjør at lønnsforskjellene også øker når det er kriser. Samfunnsviktige yrkesgrupper som helsepersonell,

renholdere, barnehageansatte og andre er livsviktige for oss alle. Dette er ofte kvinnedominererte og lavtlønte yrker. Mange har det siste året fått øynene opp for at mange av dem som gjør de viktigste jobbene i samfunnet vårt, ofte tjener minst, ofte er underbetalt og overarbeidet, men det kommer ikke til uttrykk på lønsslippene. Disse arbeidstakerne fortjener og trenger hele og faste stillinger og ikke minst en redusert normalarbeidstid fram til sekstimersdagen for å få mindre arbeidsbelastning på kroppen sin og ikke bli uføre og syke av belastningene på jobben.

Jeg håper at stortingsflertallet støtter Rødts forslag om dialog med partene i arbeidslivet om lønnsutvikling i samfunnskritiske yrkesgrupper, spesielt kvinnedominererte og lavtlønte yrker, for å finne ut hva staten kan bidra med av bevilgninger for å sikre et nødvendig og rettferdig lønnsløft. Uten at staten stiller med penger, blir det bare tomt prat det som Fremskrittspartiet og Siv Jensen har kommet med om et lønnsløft for sykepleiere og lærere. Da må noen bla opp pengene, og det må Stortinget gjøre – ved å stemme for Rødts forslag – og så gå i dialog med partene om hvordan det i så fall skal fordeles mellom ulike grupper.

Også før krisen var vold mot kvinner et stort problem. Rundt 150 000 mennesker i Norge, i all hovedsak kvinner, opplever vold i nære relasjoner hvert eneste år, men det har ikke vært en stor økning i henvendelsene hos politiet eller krisesentrene det siste året. Det understreker behovet for økt satsing. Statsråden sa i redegjørelsen sin at vi skal bekjempe vold i nære relasjoner, at man nå skal komme med en handlingsplan. Det samme ble lovet i fjor på denne tiden. Det er ikke kommet noen ekstrabevilgninger eller tiltak som tilsvarende og møter behovet. Skal regjeringen ha troverdighet, må det også bevilges midler til en handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og det foreslår Rødt i Stortinget i dag.

Vi oppnår ingen reell likestilling når frihet og trygghet trues. Det handler om frihet til å velge selv om man ønsker ingen, ett eller to eller flere barn, og også om tryggheten i å ha en fast inntekt. Likestilling handler også om renholdsarbeidere, helsepersonell, hotellansatte, butikkmedarbeidere, barnehageansatte og mange flere som er underbetalt, overarbeidet, og som fortjener å få bedre lønn og bedre arbeidsvilkår. Da kan ikke Stortinget gjemme seg bak og peke på partene. Vi må også ta ansvar ved å tilby og stille opp med midler som kan sikre et lønnsløft, for partene på arbeidsgiversiden er jo her kommunene gjennom KS og Oslo kommune, og så er det staten på den andre siden av bordet for ansatte i sykehusene og andre viktige velferdsyrker. Her må Stortinget ta et felles ansvar og gå fra ord til handling.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Då har representanten Bjørnar Moxnes teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Abid Q. Raja [11:52:54]: Jeg vil benytte anledningen til å takke for innleggene som har vært holdt så langt, for at Stortinget er nokså samstemt om redegjørelsens bredde og dybde, og for at vi står sammen om å få til likestilling i Norge på tvers av ulike skillelinjer.

Da jeg holdt fjorårets innlegg i debatten, var jeg ikke alene om å være bekymret for hvordan pandemien ville kunne slå ut for likestillingen. Regjeringen har fulgt utviklingen, og vi er bekymret for tilbakeslag for likestillingen både i Norge og – særlig – internasjonalt.

Jeg vil her, i tillegg til redegjørelsen, kort ta for meg pandemiens konsekvenser for vold i nære relasjoner, for personer med funksjonsnedsettelse og for negativ sosial kontroll. Det er viktige saker for oss alle, og jeg ser at det er flere som har berørt dette. Jeg tror alle partier er opptatt av dette. Det sier også noe om hva vi har til felles, og at det vi har til felles når det gjelder likestilling, er langt mer enn det lille som for så vidt splitter oss. Vi kan være uenige om hvilke tiltak som virker eller ikke virker, om hva som kom tidlig, og hva som kom for sent, men jeg tror vi alle sammen er enige om målene.

Dessverre blir det ikke mindre vold i nære relasjoner under kriser, tvert imot. Likevel ser vi en nedgang i bruk av krisesentrene i de periodene da smitteverntiltakene har vært strengest. Jeg vil tro at det ikke nødvendigvis henger sammen med at volden har gått ned, men at det er vanskeligere å oppsøke hjelp. Det er også derfor ansatte ved krisesentrene ble definert som kritisk samfunnspersonell. Regjeringen utreder nå også lovendringer og vurderer tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet ved krisesentrene.

Vi ser at det er færre anmeldelser som gjelder vold i nære relasjoner. Det er vanskelig å konkludere entydig med om pandemien har ført til færre hendelser i 2020 enn i 2019. Nedgangen kan skyldes naturlig variasjon og at andre tjenester ikke avdekker og melder til politiet, men vi må se også dette i sammenheng med at det kan være vanskelig å oppsøke hjelp under pandemien. Den kommende handlingsplanen for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner vil ta høyde for de erfaringene vi nå gjør oss i forbindelse med koronaepidemien, og vil ha et eget kapittel om kriseberedskap.

Personer med funksjonsnedsettelse er, som det er nevnt av flere representanter her, særlig hardt rammet av pandemien. Mange er i risikogruppen og spesielt utsatt ved smitte. Mange har opplevd reduserte tjenester eller at tilbud om praktisk bistand, dagtilbud og

avlastningstilbud faller helt bort. Flere barn og unge med funksjonsnedsettelse har vært uten et godt utdanningstilbud over tid. Dette har de respektive statsrådene tatt opp og satt i verk avbøtende tiltak mot. Men det har kommet fram flere vonde historier om personer med utviklingshemning som har blitt isolert på grunn av ulovlige besøksforbud.

Kulturdepartementet har som kjent gitt Bufdir i oppdrag å vurdere hvordan handlingsplanen for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse kan oppdateres og videreutvikles i lys av koronapandemien.

Tall fra IMDi viser en urovekkende økning i hendelser om negativ sosial kontroll. Inkluderer vi øvrige kategorier som f.eks. trusler og vold, frykt for tvangsekteskap, ufrivillig etterlatte i utlandet mv., er tallet på saker hos minoritetsrådgiverne 723 i 2020. Det er langt flere enn i 2019. Økningen er på hele 33 pst. Dette er urovekkende tall, for det er mange barn og unge som ikke er i stand til å ta fysisk kontakt og få hjelp.

Jeg har jo, som dere er kjent med, selv gjennom min egen oppvekst kjent på kroppen konsekvensene av negativ sosial kontroll, og jeg har sagt mange ganger og gjentar igjen at absolutt alle i Norge skal ha lik mulighet til et fritt liv. Denne regjeringen skal stille opp for alle også i fortsettelsen, og det vet jeg også Stortinget tverrpolitisk vil gjøre.

Men så vet vi at ikke alle har like muligheter. Det må vi være bevisste på. Minoritetsrådgiverne sier nemlig at smitteverntiltakene blir brukt som et nytt kontrollredskap mot ungdom som er utsatt for negativ sosial kontroll. For ungdommer som allerede lever med strenge begrensninger, ble de strenge smittevernrestriksjonene enda en barriere for deres frihet.

Kampen mot negativ sosial kontroll er en av vår tids viktigste likestillingskamper. Regjeringen jobber med en ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Stortinget vil få en samlet redegjørelse om likestillingskonsekvenser av koronapandemien i Kulturdepartementets budsjettproposisjon for 2022. Jeg regner med at vi da kommer til å ha enda bedre oversikt enn det vi har i dag.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [11:58:12]: Likestillingsministeren nevnte også LHBTI-området i sin redegjørelse og var der, helt korrekt, innom de utfordringer som LHBTI-personer opplever med diskriminering og usynliggjøring i sin hverdag. På statistikken over land det er bra å bo i for LHBTI-personer, har Norge under denne regjeringen sunket fra andreplass til femteplass, og det er fem konkrete grunner til det, bl.a. det at vi ikke

har gjennomført et forbud mot såkalt homoterapi. For et og et halvt år siden behandlet vi Arbeiderpartiets forslag om å forby homoterapi i denne salen. Da sa daværende likestillingsminister, Skei Grande, at man i løpet av vinteren, altså vinteren 2020, skulle komme tilbake til Stortinget med en sak. Siden har vi ikke hørt noe, og tiden har gått. Hva skjer egentlig med utredningen om forbud mot homoterapi?

Statsråd Abid Q. Raja [11:59:10]: Jeg kan forsikre Stortinget om at regjeringen jobber med den saken, og man utreder også de menneskerettslige konsekvenser av dette. Det gjelder begge veier, for det berører også spørsmålet om trosfrihet, som også er en menneskerettighet, og det berører en annen viktig rettighet, som er ytringsfrihet. Regjeringen jobber målrettet med dette. Jeg kan forsikre Stortinget om at det arbeidet på ingen måte er forsinket. Jeg har møtt representanter for LHB-TIQ-personer – det var i forrige uke eller uken før det – og diskutert dette, og vi har til hensikt å komme snarlig tilbake med dette når vi har konkludert. Så regjeringen somler ikke, regjeringen har påtrykk på dette. Det er viktig at vi gjør alle disse jobbene på ordentlig vis juridisk, slik at vi ivaretar at det vi kommer fram til, står seg juridisk, både opp mot norsk grunnlov og opp mot internasjonale menneskerettigheter.

Anette Trettebergstuen (A) [12:00:11]: For et og et halvt år siden ble det sagt at dette ikke skulle ta lang tid, at det skulle ta et par måneder. Det er også det juridiske eksperter har sagt, at dette for så vidt er en grei utredning. Men jeg tror nok at det for regjeringens del handler om at man må bestemme seg, og her er det vel ingen tvil om at det er ulike meninger innad i regjeringen, med et Kristelig Folkeparti som overhodet ikke vil ha forbud mot homoterapi, men forhåpentligvis andre partier som ønsker det.

Nå er det jo sånn at vi nærmer oss sesjonsslutt, og saker som skal vedtas av dette stortinget, må snart fremmes. Er det slik at høyreregjeringen kommer til å fremme en sak der man foreslår forbud mot homoterapi – eller ikke?

Statsråd Abid Q. Raja [12:00:59]: I innledningen av det spørsmålet var representanten inne på våre ulike syn, og jeg kan i hvert fall forsikre representanten om at jeg tror mitt syn og representantens syn er ganske likt på dette området. Så er det viktig at vi gjør de juridiske utredningene på en ordentlig måte, så per nå har ikke regjeringen konkludert på det spørsmålet, fordi vi først rett og slett må få opp de juridiske sidene av dette. Dette har vi fullt påtrykk på, og straks de juridiske sidene er kartlagt og definert ferdig og handlingsrommet er klart, vil regjeringen selvfølgelig ta en beslutning. Når den be-

slutningen tas, kan ikke jeg forskuttere nå, men når det gjøres, vil vi selvfølgelig komme tilbake til dette spørsmålet, både i offentligheten og i Stortinget, på egnet måte.

Silje Hjemdal (FrP) [12:02:04]: Statsråden var inne på at sosial kontroll var et viktig tema for ham. Fremskrittspartiet og jeg mener at barnehijaben symboliserer verdier som bryter radikalt med våre grunnverdier i Norge. Plagget kan man si at legitimeres av islam som en aktiv handling for å unngå å vekke lyster hos det motsatte kjønn. Barnehijaben representerer en seksualisering av og et syn på barn som rett og slett bare ikke er forenlig med norsk lov, og det er kanskje også en av de mest synlige formene for sosial kontroll av barn som vises i Norge i dag. Er statsråden enig med Fremskrittspartiet i at man bør ha et forbud mot dette i grunnskolen?

Statsråd Abid Q. Raja [12:03:08]: La meg bare si at jeg er født inn i en muslimsk familie, jeg har vokst opp med dette plagget og har hatt ulikt syn på dette gjennom min egen oppvekst. I voksen alder, og også som politiker og likestillingsminister, mener jeg at dette plagget ikke hører hjemme på barn. Det begrenser barns frihet til utfoldelse. Det handler på en måte om hva vi personlig mener, og hvordan vi oppfatter plagget. Derfra å gå over til lovforbud er en annen type skritt for hva slags samfunn vi ønsker oss. Men jeg som politiker, som likestillingsminister, som politiker for Venstre, og også jeg personlig, som født og oppvokst i en muslimsk familie og bevandret i dette miljøet, mener at dette plagget ikke bør brukes på barn.

Himanshu Gulati (FrP) [12:04:11]: Statsråden var selv inne på en bekymringsfull trend under koronaen med økt rapportering fra IMDi om sosial kontroll. Jeg tror det var en økning på 33 pst. i registrerte tilfeller og bekymringer fra barn og unge. Mitt spørsmål er hva regjeringen har gjort, og hvilke tiltak som er iverksatt for å møte den bekymringsfulle trenden som følge av koronaen.

Statsråd Abid Q. Raja [12:04:36]: Det er iverksatt en rekke tiltak både for å kartlegge og for å følge opp gjennom de ulike departementene, gjennom Barne- og familiedepartementet når det gjelder f.eks. psykisk helse, og gjennom Justisdepartementet når det gjelder det juridiske. Jeg tror vi må erkjenne at den likestillingen som kanskje veldig mange tar for gitt i Norge når det gjelder helt grunnleggende, «basic», verdier, som å forelske seg i noen og tilbringe tid med den du er forelsket i – som jeg tror kanskje de nordiske, om vi skal klassifisere oss i noen betegnelser, kanskje tar litt for gitt – den er på en

måte ikke så gitt for en minoritetsbefolkning som har innvandret til landet, selv om barna deres er født og oppvokst i Norge.

Under pandemien blir kontrollmulighetene for foreldrene større, og det er det vi ser – at denne pandemien også har bidratt til å forsterke den negative sosiale kontrollen overfor barn og unge. Dette er vi bekymret for, dette følger vi opp ytterligere med de tiltakene ulike statsråder gjør, og dette kommer vi også tilbake med i proposisjonen for 2022 for å gi en helhetlig redegjørelse om dette.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:06:01]: Alle her skjønner og ser og kjenner avmakt over at likestillingsarbeidet går baklengs internasjonalt. Det gjelder også deler av internasjonal idrett, for jammen ble det denne helgen klart at Det internasjonale skiforbundet nok en gang avslår søknaden om at jenter skal få konkurrere i skiflygning. Det er helt tydelig at FIS ikke har dette likestillingsaspektet med seg, ikke bryr seg om det, og det er også tydelig at de heller ikke har fått med seg at jentehopperne hoppteknisk er minst like gode som herrehopperne var bare i 2012, men herrehopperne har fått lov til å konkurrere i skiflygning i minimum 60 år. Første gang det var VM i skiflygning, var i 1972.

Hva mener idrettsministeren om dette avslaget og Det internasjonale skiforbundets holdninger, og hva mener han at Norge kan gjøre for å forfølge denne saken?

Statsråd Abid Q. Raja [12:07:03]: Takk for spørsmålet. Dette viser hvorfor likestilling og likestillingskamp er viktig, og hvorfor det representanten tar opp, er viktig.

I går var det tiårsmarkering for datoen da Grete Waitz gikk bort, og hun kunne ikke få lov til å løpe lange løp i sin tid fordi hun var kvinne. Man trodde ikke at kvinner kunne løpe lange løp. Så gikk hun inn da hun egentlig var på slutten av sin karriere, og løp New York Marathon da de åpnet opp for det, og hun vant. Jeg tror hun slo rekorden med et par minutter. Og deretter vant hun New York Marathon hele ni ganger.

Hun banet vei for kvinner som nettopp Maren Lundby. Jeg husker at da jeg ble statsråd i fjor, var det ikke lang tid etter det at hun sloss for å hoppe i stor bakke. Man tok noen grep for at hun skulle få lov til å gjøre det. Motstanden er stor hele veien. Nå vil hun altså delta i skiflygning, men de stopper henne likevel. Takket være Grete Waitz og takket være at Maren Lundby tar disse kampene, kan vi være pådrivere for å få til full likestilling også i idretten. Jeg tror de som bestyrer dette, bør gå i seg selv, se på historien og velge hvilken side de ønsker å stå på, også i årene framover.

Så takk for spørsmålet, og takk til representanten for at hun tok det opp.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:08:28]: Jeg vil starte med å takke statsråden for en god redegjørelse som favnet bredt på alle de viktige områdene i likestillings- og antidiskrimineringspolitikken.

I redegjørelsen listet statsråden opp en rekke handlingsplaner, meldinger og strategier som for det meste har blitt datofestet. Det er jo gledelig. Men når det gjelder stortingsmeldingen om menneskerettighetene for personer med utviklingshemming, er det veldig stille. Den skulle egentlig kommet før påske i fjor, og så skulle den kommet før påske i år, men fremdeles vet vi ingenting. Derfor vil jeg spørre statsråden om når denne stortingsmeldingen kommer.

Statsråd Abid Q. Raja [12:09:13]: Det kan jeg ikke svare eksakt på. Jeg må si at jeg tror også representanten ser at regjeringen som sådan og Kulturdepartementet på mange måter i særdeleshet har stått i en veldig krevende tid for å håndtere en krise for en sektor som er rammet veldig sterkt. Veldig mye av ressursene i departementet er blitt brukt til rett og slett å håndtere koronakrisen. Det gjelder både for kulturen, frivilligheten og idretten og også for funksjonsnedsatte og likestillingsfeltet. Dermed er det en rekke saker som dessverre er forsinket som følge av at man bruker de ressursene som er, til å håndtere koronakrisen.

Så er det viktig for regjeringen at personer med utviklingshemming får hjelp og støtte til å ta valg og leve liv i tråd med egen vilje og egne ønsker, at alle skal få være sjef i eget liv. I stortingsmeldingen jobber vi nettopp med forbedringer i bruk av statlige virkemidler som kan bidra til at utviklingshemmede får innfridd sine menneskerettigheter i praksis. Dette vil vi komme tilbake til på egnet vis når vi er klare med det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme. Presidenten har merka seg ei mykje større interesse for og iver etter å ta replikkar enn debattopplegget har gjeve rom for, men gjer merksam på at det går an å teikna seg på talarlista for 3-minuttarar.

Dei talarane som heretter får ordet, har altså ei taletid på inntil 3 minutt.

Tage Pettersen (H) [12:10:51]: Innledningsvis vil også jeg takke statsråden for en god gjennomgang av likestillingen i bredt, både nasjonalt, internasjonalt og i et koronaperspektiv.

For meg er ett av flere gode parametere på kjønnslikestillingen i Norge andelen kvinner som jobber heltid, og her ser vi en veldig god utvikling. For kvinner har

deltidsandelen avtatt fra om lag 40 pst. i 2013 til 35 pst. i 2020, som vi har hørt tidligere i debatten.

I resten av mitt innlegg har jeg lyst til å ta for meg området statsråden tok opp under overskriften innsats mot rasisme og diskriminering. Vi er alle enige om at alle skal ha like muligheter uavhengig av bakgrunn. Ulike former for rasisme og diskriminering er med på å skyve mennesker ut i utenforskap, og det kan ha store konsekvenser for den enkelte. Og vi vet at i dag forekommer diskriminering med utgangspunkt i etnisitet og religion i skolen, i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig.

Regjeringen har økt innsatsen mot rasisme og diskriminering betydelig de siste årene. Ett eksempel på dette er at regjeringen har etablert en tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Dette er den første av sitt slag. Handlingsplanen mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion er viktig. Det samme er handlingsplanen mot diskriminering av og hat mot muslimer, som kom høsten 2020, og ikke minst handlingsplanen mot antisemittisme, som ble lagt fram på Holocaustdagen i januar i år.

Alle disse handlingsplanene gir et godt grunnlag for en systematisk og bred innsats mot diskriminering, og flere departementer er involvert i arbeidet med de ulike planene. Handlingsplaner legges fram og rulleres av alle regjeringer. Handlingsplaner er rettesnoren for tiltak, og handlingsplaner er grunnlaget for mange budsjetter.

Trettebergstuen må gjerne harselere med at det er mange planer, men som tidligere marineoffiser synes jeg det er trygt å ha et godt kart å navigere etter. Paradokset blir vel at Arbeiderpartiet selv i et løst forslag i dag foreslår å utarbeide enda mer kunnskapsgrunnlag.

Det er ikke minoritetenes ansvar å bekjempe fordommer og diskriminering, der har vi alle et felles ansvar. Vi ser en verden i endring, og kunnskap er vårt fremste middel i kampen mot hat og mistro. Selv om befolkningen generelt blir mer tolerante overfor minoriteter, ser vi enkelte miljøer der flere uttrykker seg mer hatefullt enn tidligere, og vi må ta på alvor det minoriteter i Norge forteller oss. Det finnes holdninger som vi må bekjempe. Derfor skal vi fortsette å jobbe systematisk for å bekjempe alle former for diskriminering.

Lise Christoffersen (A) [12:14:11]: Jeg vil ta opp tråden fra representanten Øvstegård i replikkordskiftet og regjeringas arbeid med stortingsmeldinga om menneskerettigheter for utviklingshemmede.

Ja, vi vet at regjeringa jobber med den, for den har Stortinget selv bestilt – riktignok mot stemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, men vedtak er nå vedtak. Problemet er at vi ikke vet når den kommer. Nå

begynner både Arbeiderpartiet og flere med oss å lure på om den i det hele tatt kommer i denne stortingsperioden. Svaret til statsråden kan jo tyde på at det faktisk dessverre ikke er tilfellet.

Blant dem som lurar, er de som kanskje venter aller mest, nemlig de utviklingshemmede selv. Norsk Forbund for Utviklingshemmede la i forrige uke ut et innlegg på sine hjemmesider, der de uttrykker skuffelse over at meldinga ikke er kommet:

«Når den varslede stortingsmeldingen om grunnleggende rettigheter til mennesker med utviklingshemning ikke er kommet til nå, så viser det manglende vilje, engasjement og prioriteringer fra regjeringshold.»

Jeg regner med at NFU ikke har tatt dette ut av løse lufta, siden det første vedtaket under Stortingets konkrete bestilling var at organisasjonene skulle involveres og få faste kontaktpunkter inn i sektoransvarlige departementer.

Statsråden på sin side sa under redegjørelsen at det er en viktig melding, nettopp fordi den legger vekt på å konkretisere det menneskerettslige grunnlaget på ulike områder, herunder selvbestemmelse, likestilling og deltakelse. Ja, det er akkurat det Stortingets bestilling går ut på. Sjelden har Stortinget vært så konkret på hva vi forventer at en stortingsmelding skal inneholde. Det var fordi det allerede er gjort et godt stykke arbeid fra det såkalte rettighetsutvalgets side, både når det gjelder å påpeke manglende rettigheter, og i form av konkrete forslag til hvordan diskriminerende praksis kan opphøre. Det gjelder retten til å hevde sin mening, og der hadde vi også Riksrevisjonens relativt skarpe kritikk av vergemålspraksis. Det gjelder retten til utdanning, arbeid, tilgang til helsetjenester, retten til egen bolig, fritidsaktiviteter og livssynsutøvelse. Ett vedtak var ikke knyttet til selve meldinga, nemlig retten til et andre år på folkehøyskole. Det vedtaket har regjeringa valgt å se helt bort fra.

Statsråden viste til pandemien, og det forstår vi selvsagt, men 12. juni er det altså tre år siden Stortingets vedtak. Jeg regner med at også statsråden synes det er på tide at den meldinga snart kommer. Jeg hadde som sagt tenkt å be statsråden svare konkret på: Kommer den, eller kommer den ikke før Stortinget går fra hverandre? Men nå vet jeg dessverre at svaret er nei, den kommer ikke.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:17:23]: Ja, vi er et av verdens mest likestilte land, men vi har utfordringer innen likestilling og diskriminering. Det har vi fått stadfestet i debatten her.

Jeg velger å stoppe opp ved kvinners helse, som ingen hittil har nevnt. For det er behov for mer kunn-

skap om sykdommer som rammer kvinner oftere enn menn. Noen av disse sykdommene har blitt forsterket under pandemien, som f.eks. spiseforstyrrelser, særlig hos unge jenter. Men vi har også kvinner som rammes oftere av reumatiske lidelser og multipl sklerose. Det er kvinner som får hjerteinfarkt, men har andre symptomer enn menn, og det trenger vi å vite mer om.

Jeg har lyst til å trekke fram et sitat fra Sanitetskvinnene. Det er en organisasjonen som bidrar med mange penger til forskning på nettopp kvinnehelse. Generalsekretæren Grete Herlofson sa i et intervju at kvinners helse ofte er forbundet med kvinnespesialmedisin: bryst og underliv. Derfor tar jeg opp nettopp det at vi må se kvinners helse i et større og helhetlig perspektiv.

Regjeringen har satt ned et offentlig utvalg, en NOU, om kvinners helse, og den skal være ferdig sommeren 2022. Jeg har egentlig store forventninger til den utredningen. Den er en del av oppfølgingen av løftet om å bedre kvinners helse, som ble lagt fram i anledning 8. mars 2019. Den skal bidra til å gi mer kunnskap om kvinners helse og ikke minst kunnskap om minoritetskvinners helse. Når vi snakker om kvinnespesialmedisin, må vi i alle fall si det er bekymringsfullt at mange minoritetskvinner velger ikke å vaksinere seg mot HPV-virus. Selv om livmorhalsprogrammet er styrket, vet vi at det er mange som vegrer seg for å gå til legen og få sjekket seg. Derfor er også det viktig.

Norges forskningsråd har også fått midler. De skal satse på forskning på kvinnehelse og kjønnsperspektivet. Faktisk var 15 mill. kr bevilget til det i 2020.

Så det skaffes kunnskap. Politikk må bygges på kunnskap. Det er da vi får de rette tiltakene og de rette handlingene.

Til slutt har jeg bare lyst til å si at kanskje den største bekymringen etter pandemien er negativ sosial kontroll. Vi er tilbake til de lukkede hjem, lukkede miljøer, når vi ikke får innsyn og innsikt. Der er jeg opptatt av at regjeringen skal komme raskt på plass med en handlingsplan.

Karin Andersen (SV) [12:21:03]: Da stortingsflertallet stemte ned å likestille menneskerettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse med våre andre menneskerettigheter, viste det hvor langt det er igjen, og hvor mange det fremdeles er som tror at rettighetene til mennesker med ulike typer funksjonsnedsettelse handler om sosial- og helsefeltet – og ikke om diskriminerings- og likestillingsarbeid.

Det er fem år siden rettighetsutvalget avga sin innstilling, NOU 2016: 17 På lik linje, og tre år siden Stortinget ba regjeringen utarbeide en stortingsmelding om hvordan grunnleggende rettigheter skulle sikres også for mennesker med utviklingshemming. Jeg tror det er

den gruppa i samfunnet som er mest diskriminert, som har minst selvbestemmelse i eget liv, der samfunnet overhodet ikke er tilpasset dem, men andre.

Det er altså fem år siden denne NOU-en kom med mange gode forslag, og så hører jeg statsråden si at det har vært korona, og det har rammet departementet. Ja, det har det, men jammen har det rammet tjenestene til mennesker med utviklingshemming også. Veldig mange av dem har, mot loven, blitt nektet å ta imot besøk til og med i eget hjem. Og akkurat det viser hvor gal holdningen er mange steder fremdeles. Man ser på mennesker med funksjonsnedsettelse eller utviklingshemming og tenker: Så lenge du trenger hjelp av det offentlige, kan vi bestemme over deg. Man ser ikke forskjell på en omsorgsinstitusjon og eget hjem.

Dette er også mennesker som mer enn noen andre vil bli rammet i slike situasjoner som vi har nå, men det var ikke systemer til å passe på det – det var ikke systemer til å passe på det. Derfor er det så nødvendig at vi får disse tiltakene på plass. Denne stortingsmeldingen skulle vært på bordet for lenge siden. Det hadde vært mulig å arbeide den fram før pandemien kom, hvis det hadde vært et prioritert område for regjeringen, men dessverre ser det ikke sånn ut.

Jeg vil også peke på noe annet innenfor dette feltet, som jeg er veldig opptatt av. Likestillingssenteret på Hamar driver noe de kaller VIP-kurs. Da er «VIP» en betegnelse som betyr «viktig, interessant person». Det er et kursopplegg for at utviklingshemmede skal lære å ta vare på seg sjøl, for vi vet at mange av dem er utsatt for overgrep. Mange av dem er utsatt for å bli lurt. Og de får gå på kurs, slik at de lærer seg å si nei og håndtere vanskelige situasjoner.

Dette er også en del av likestillingsarbeidet som Likestillingssenteret har tatt på seg, og nå er det på tide at regjeringen også leverer på dette feltet.

Himanshu Gulati (FrP) [12:24:22]: Jeg vil begynne med å takke statsråden for redegjørelsen og også takke for en god debatt. Det er mange viktige momenter som er tatt opp her i dag.

Som flere har vært inne på, har det siste året vært en prøvelse og gjort mange av de utfordringene vi her diskuterer, enda mer krevende fordi mye mer enn ellers av både tiden vår og livet vårt er flyttet fra utsiden og inn i det private hjem innenfor husets fire vegger, noe som gjør at de mest sårbare ofte kan være enda mer utsatt, enten det gjelder vold i nære relasjoner eller f.eks. sosial kontroll, som også statsråden var inne på. En del av de fenomenene har man jo sett en økning i bekymringer for allerede, og jeg frykter at vi vil se en ketsjupeffekt når restriksjonene vi har, er over. Det gjelder ikke minst barn som sendes til utlandet. Vi har flere ganger her dis-

kutert rapporten som kom i fjor, om at 415 barn ble sendt til utlandet i løpet av en toårsperiode, og jeg frykter at en del av den type aktivitet vil både gjenopptas og øke i omfang i tiden som kommer.

Vi kan ikke ha det sånn at det er en forskjell i hva slags rettigheter man har, hva slags friheter man opplever i Norge, avhengig av om man er født og oppvokst i en etnisk norsk familie, en familie med sunne samfunnsverdier, eller om man har innvandrerbakgrunn. Det er dessverre tilfellet for en del miljøer, og det er mange enkeltskjebner, barn og unge, som rammes av dette. Jeg tror det var representanten fra Kristelig Folkeparti som var inne på at målet ikke må være at vi alle skal ta samme valg, men at vi alle har like muligheter og et likt utgangspunkt. Det er noe også jeg og Fremskrittspartiet støtter. Målet med likestilling er ikke at alle skal velge de samme tingene, men at man har muligheten til å ta de valgene i livet sitt og gå i den retningen som man selv ønsker.

Avslutningsvis vil jeg nevne det jeg synes er en del avsporinger i debatten. Jeg er uenig i det SV tok opp – at private aktører i helsevesenet gjør at man får mindre likestilling. Tvert imot er dette aktører som skaper levebrød og arbeidsplasser til glede for tusenvis av både kvinner og menn over hele landet.

Jeg er også kritisk til det Senterpartiet sa om Human Rights Service. Jeg er glad for at regjeringen viderefører den støtten. Jeg mener at en bredde i debatten, flere nyanserte stemmer, gir oss en bedre debatt.

Så vil jeg til slutt si at jeg er enig i mange av de tingene som representanten Karin Andersen fra SV tok opp i sitt siste innlegg. Jeg tror at når man nå skal evaluere alle sider ved koronaen, vil også oppgjøret komme for de tingene som ble gjort feil når det gjelder den type restriksjoner.

Kari Henriksen (A) [12:27:52]: De mange kvinnene i butikker, barnehager, barnevern, sykehus og sykehjem, skoler og transportsektoren har sørget for at samfunnet har fungert – til tross for restriksjoner i over ett år. Samtidig er det de som rammes hardest når en krise kommer. Deltid, uorganiserte arbeidsplasser, vold og utrygghet rammer kvinner mest. Det vet vi. Pandemien endrer ikke dette, den forsterker det, og det vet vi også.

Likestillingsredegjørelsen var god på problembeskrivelsen, men det var ikke så mye nytt, dessverre. Det samme ble, stort sett, problematisert også i fjor. For vi er alle her bekymret for konsekvensene av krisen, også for likestillingen, og det er bra å få evaluert og vurdert data og situasjoner i etterkant. Men etter min mening hadde det vært mye bedre å kreve som likestillingsminister at de ulike departementene skulle hatt på seg

likestillingsbrillene når tiltaksplaner og pakkene ble laget, og da kunne vi hatt en bedre redegjørelse her i år.

Men det er tydelig at denne regjeringa ikke har lykkes i å ta de store grepene når det gjelder likestilling. De mange handlings- og opptrappingsplaner og nå også strategier mener jeg er tydelige sykdomstegn. De skal lappe på de tiltakene og strukturene som regjeringens egen politikk ikke lykkes med. For eksempel: Det å hylle det uorganiserte arbeidslivet er ikke godt for likestillingen. Det å bruke 50 mrd. kr på kontantstøtte i løpet av de siste årene er ikke godt for likestillingen. Å ha en lite forpliktende heltidsstrategi er ikke godt for likestillingen. Kommersialisering og økte barnehagepriser er heller ikke godt for likestillingen.

Ministeren viser ofte til retten til ikke å bli diskriminert og til sin kamp for å kunne gifte seg med den han vil, en kamp som for han endte godt. Arbeiderpartiet har lyttet til kvinner og menn som utsettes for nettopp den sosiale negative kontrollen i egne menigheter, i menigheter som betyr noe for dem, og som de føler seg knyttet til. Arbeiderpartiet vet at det arbeidet tar tid, og derfor vil vi invitere til en kontinuerlig dialog i forbindelse med tildeling av tros- og livssynssamfunnsskudd. Høreregjeringa har stemt dette ned og må stille sterkere krav til likestillings- og antidiskrimineringsarbeid i tros- og livssynssamfunn. For vi har erfart at med klare krav om mer åpenhet og kontroll skjer det endringer. Det har ikke regjeringa gått inn for.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:31:18]: Likestilling handler om så mangt, så mange ulike grupper i samfunnet vårt som opplever diskriminering, eller som må få sine rettigheter styrket. Noen av disse gruppene kan av ulike grunner ikke stå opp for seg selv, de kan ikke rope høyt, for kanskje har de ikke en stemme i det hele tatt. For disse gruppene er det ekstra viktig at vi som folkevalgte er målbærere for deres sak, for deres rettigheter.

Jeg vil være målbærer for en sånn gruppe i dag. Ja, jeg vil være målbærer for det ufødte liv, for det tretten, fjorten, femten, seksten, sytten, atten uker gamle barnet i mors mage, som Arbeiderpartiets landsmøte denne helgen vedtok å frata alt rettsvern da de bestemte seg for å fjerne abortnemndene og utvide grensen for selvbestemt abort til uke 18. Det gjorde de uten at deres partileder engang nevnte dette viktige spørsmålet i sin landsmøtetale, og uten at han senere på kvelden var i stand til å gjøre rede for hva det de hadde vedtatt, faktisk betød. Det er helt hårreisende, og det er bare så uendelig, uendelig trist.

Det er radikal politikk når Arbeiderpartiet vil frata ufødt liv det gradvis økende rettsvernet det har i dag, mellom uke 12 og uke 18. Og det er bare helt feil vei å gå

med tanke på all den kunnskapen vi i dag har om barnet i mors liv. Vi vet at fosteret allerede fra et helt tidlig stadium er en avansert skapning, og vi redder barn helt ned i uke 23. Så at store deler av venstresiden nå går inn for å utvide abortgrensen, når teknologien gir oss mulighet til å redde premature barn stadig tidligere, er bare helt uforståelig. Et enkelt søk på nett kan vise oss de mest fantastiske bilder og filmer av et barn i magen i uke 18, og disse bildene taler for seg selv.

En abort vil aldri bare handle om kvinnens kropp. Det handler alltid om to liv. Kristelig Folkeparti vil alltid stå opp for den svakeste gruppen i samfunnet vårt, det ufødte liv, som har et selvstendig menneskeverd. Men spørsmålet er: Hvem andre er villige til å ta kampen for denne gruppen, som ikke kan kjempe sin egen kamp? Det hviler et enormt ansvar på Arbeiderpartiet og på de andre partiene på venstresiden som vil frata ufødt liv alt rettsvern. Det hviler i så måte også et stort ansvar på Senterpartiet. De bør avklare om de kan samarbeide med partier som legger opp til en abortliberalisering helt uten sidestykke.

Margret Hagerup (H) [12:34:32]: Vi er i hjemmekontorets tidsalder, og sjelden har arbeidslivet i Norge hatt en større andel universelt utformede arbeidsplasser. Det burde vi se igjen i statistikkene over de med nedsatt funksjonsevne som i dag står utenfor arbeidslivet. En rullestol hindrer deg ikke i å bruke tastatur og mus og å delta i digitale møter. Det burde heller ikke hindre deg i arbeidslivet.

Kampen for inkludering i arbeidslivet har pågått lenge. For 100 år siden kunne kvinner bli sagt opp fra jobben sin hvis de giftet seg. Først i 1939 slo Høyesterett fast at det å være gift ikke var saklig oppsigelsesgrunn for kvinner. De fleste har i dag akseptert tanken om likestilling mellom kjønnene. Men for andre grupper er det fortsatt et stykke igjen.

Ifølge SSB er det over 100 000 med nedsatt funksjonsevne i Norge som ønsker å jobbe, men som likevel står utenfor arbeidsmarkedet.

Rullestolen stoppet ikke Stifanos.

«De må se meg bruke hjernen. (...) Løft blikket.»

Det var hans oppfordring da han fikk jobb på Scandic gjennom et prosjekt i samarbeid med Norges Handikapforbund. Han møtte en leder som så på ham som en ressurs og ryddet egne holdninger av veien. Stifanos er ikke alene. Han er en av mange som daglig utsettes for fordommer og holdninger som resulterer i utestengelse.

Ifølge en undersøkelse av Incita i Danmark vil 91 pst. av arbeidsgiverne avvise søkere som er blinde. For døve og rullestolbrukere er tallet 81 pst. og 62 pst. Det store flertallet vil altså ikke engang vurdere å ansette personer med nedsatt funksjonsevne. Det er en

kjent problemstilling innen rekruttering at vi helst ansetter noen som ligner oss selv.

Vi setter også for store likhetstegn mellom nedsatt funksjonsevne og nedsatt arbeidsevne. Det er to forskjellige ting som ikke nødvendigvis har noe med hverandre å gjøre. IKT-bedriften Unicus ansetter autister og framhever det som et konkurransefortrinn. Unicus ser fordelene der andre ser hindringer.

I Sandefjord etablerte en gruppe døve, uten offentlig hjelp eller tilskudd, fire virksomheter, bl.a. mediebedriften Supervisuell. De har nå drevet i sju år i det åpne markedet med ansatte som åtte av ti arbeidsgivere ikke engang ville vurdert.

Det største hinderet for å få flere mennesker med nedsatt funksjonsevne i jobb er dessverre ofte de som ikke har en funksjonsnedsettelse. Vi trenger mer kunnskap om dette for et mangfoldig arbeidsliv. Vi må bli flinkere til å inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne i diskusjonen om hvordan de kan inkluderes i arbeidslivet. De kan også utfordre oss på våre holdninger.

Det er få rullestolbrukere som føler seg lenket til rullestolen. Det er for dem et verktøy for å kunne delta. Det er på tide å utfordre holdningene våre, for likestillingskampen er ikke over, og vi trenger alle i framtidens arbeidsliv. Og kanskje har hjemmekontoret åpnet opp for nye muligheter.

Guro Angell Gimse (H) [12:37:34]: Norge er et av verdens mest likestilte land. Forskjellen mellom kvinner og menn reduseres år for år. Men skattelastene er en sørgelig påminnelse om hvor skoen fortsatt trykker. Det er langt igjen før kvinner i Norge eier sin del av landet.

Det er mange grunner til dette. Arbeidsmarkedet i Norge er kjønnsdelt. Hele 85 pst. av norske arbeidstakere jobber i et yrke som er dominert av enten kvinner eller menn. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet får konsekvenser for forskjeller i bl.a. lønn.

Vi vet også at kvinner har en mer begrenset mulighet til å drive gründerskap med basis i typiske kvinneyrker som f.eks. i helse- og omsorgssektoren. Fra venstresiden har det rådet en oppfatning om at det ikke er greit å levere omsorgstjenester fra private. Begrep som «velferdsprofitører» har gjort det vanskelig omdømmemessig for kvinner å etablere nye og annerledes tilbud i omsorgen. Dette er holdninger vi må gjøre noe med.

Hvorfor er det greit at man som skattebetaler finansierer asfalt til kommunale veier via den lokale entreprenøren, men det er ikke greit å betale Kari for gode omsorgsløsninger? Så lenge det ikke koster noe for den enkelte bruker, er det ingen logikk i at vi ikke skal

kunne kjøpe tjenester fra Kari. Det gir dessuten et mangfold av tilbud og valgfrihet for brukerne i omsorgen.

Regjeringen har laget en handlingsplan for å få flere kvinner til å starte egen bedrift som også berører mulighetene for sosialt entreprenørskap.

Deltidsarbeid er også en utfordring, og der rammes kvinner mest. Heldigvis går det framover, og flere har i dag nevnt at 90 000 flere kvinner jobber heltid nå i forhold til i 2013. Denne regjeringen har gitt deltidsansatte fortrinnsrett til hele stillinger når det lyses ut nye stillinger, og fra 1. januar i fjor må alle offentlige arbeidsgivere og de største private kartlegge bruken av ufrivillig deltidsarbeid med mål om å få til en heltidskultur.

Det skjer veldig mye bra på likestillingsfronten i denne regjeringen. Vi skal gjøre enda mer, slik at vi kvinner kan få eie vår rettmessige del av verden.

Anette Trettebergstuen (A) [12:40:32]: I denne debatten synes jeg det kommer opp et veldig godt eksempel på hva som kjennetegner denne regjeringens likestillingspolitikk: ekstremt mye prat om problemområder med anekdoter og ellers ingen handling. Ja, av og til blir vi også faktisk ført bak lyset, fordi man sier man skal handle, men velger ikke å gjøre det.

I replikkordskiftet slapp statsråden katta ut av sekken. For et og et halvt år siden debatterte vi forbud mot homoterapi i denne sal. Da sa representantene for regjeringspartiene at de var enige med opposisjonen i at dette måtte forbys. De skulle bare utrede det først, og så skulle det komme forslag om forbud om ikke lang tid. Siden den gang har et og et halvt år gått, vi har ikke fått noen sak til Stortinget, men i dag sa altså statsråden: Nei, det er heller ikke slik at regjeringen har bestemt seg for om de faktisk skal gå for forbud. Vi ble ført bak lyset.

Regjeringen er åpenbart mer opptatt av å holde sammen som regjering enn faktisk å komme med framskritt for likestillingen. Abortsaken er ett eksempel. Manglende vilje til å ta i forbud mot homoterapi, som en viktig menneskerettighetssak, er en annen. Og det at man står her i salen og snakker om viktigheten av sysselsetting blant kvinner, men samtidig holder på oldtids-skapningen kontantstøtten, som hindrer integrering og hindrer yrkesdeltakelse og likestilling, og som sysselsettingsutvalget, som det ørten og førtiende – unnskyld betegnelsen, president – utvalget og ekspertene akkurat har pekt på er til hinder for sysselsetting og likestilling – ja, det kjennetegner denne regjeringen.

Folk, enten det er kvinner, menn, LHBTI-personer, folk som opplever rasisme på kroppen, eller folk med nedsatt funksjonsevne – som heller ikke i dagens samfunn opplever likestilling – fortjener en regjering som

vil noe, og som legger fram politikk og tiltak og tar grep. Det gjør ikke denne regjeringen, og da går ikke verden framover – nei, da settes likestillingen i revers.

Så vil jeg til slutt komme med en stemmeforklaring til de løse forslagene som er fremmet i salen i dag. Arbeiderpartiet kommer til å stemme for forslagene nr. 2, 4, 5, 6 og 8. Vi kommer til å stemme imot forslagene nr. 3 og 7, fordi disse forslagene griper direkte inn i partenes lønnsdannelse.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:43:41]: Jeg tok også ordet for å si at Senterpartiet kommer til å støtte forslagene nr. 1, 2, 4, 5 og 6 av de løse forslagene.

Ellers har det vært mange gode innlegg i dag, innlegg som har tatt opp ulike områder. Dette feltet er veldig bredt, så det er godt at vi politikere løfter forskjellige sider ved det. Det som ikke var overraskende, var at Kristelig Folkeparti ville snakke om abortloven i dag. Det som var overraskende, var at vi i Senterpartiet blir utfordret på om Arbeiderpartiets vedtak i helgen vil gjøre noe med hvorvidt vi vil samarbeide med Arbeiderpartiet. Representanten fra Kristelig Folkeparti vet veldig godt at vi i Senterpartiet vil ha en ny kurs for landet. Vi er opptatt av sosial, økonomisk og geografisk utjevning, og vi er opptatt av et veldig aktivt likestillingsarbeid. Det får vi kun ved å få en ny regjering.

Til den saken som handler om det å endre på abortloven: For Senterpartiet har det vært veldig frustrerende at Kristelig Folkeparti sørget for at en lov vi har heget om og jobbet for siden den ble vedtatt for over 40 år siden, og den skjøre balansen som har vært i det vedtaket, ble utfordret og satt i spill ved deres inntreden i regjeringen. Det at Kristelig Folkeparti nå går så hardt ut mot Arbeiderpartiet, tenker jeg at man kanskje kunne la være, for man er selv, etter min mening, skyld i at vi er i den situasjonen vi er i nå.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:45:46]: Det er egentlig ganske mange innlegg fra høyresiden i salen i dag som på en god og veldig klargjørende måte viser forskjellen på høyre- og venstresiden når det kommer til likestillingspolitikken. Det handler særlig om økonomisk likestilling, om makt, selvstendighet og frihet også når det gjelder økonomi. For er det to ting vi vet, er det at velferdsprofitører flest er menn, mens ansatte i helse- og omsorgstjenestene flest er kvinner. Og er det en tredje ting vi vet, er det at omkring 80–90 pst. av kostnadene for en helse- og omsorgstjeneste enten i barnevernet eller i eldreomsorgen, for å nevne to eksempler, er knyttet til personalkostnader. Så er spørsmålet da, når man innfører marked, konkurranse, anbud, profitt i velferdstjenestene våre: Hva er det de kommersielle aktørene da konkurrerer ut de offentlige og de ideelle tilbudene

på? Jo, det er nettopp på de 80–90 pst. av kostnadene deres: Det er lønn, det er arbeidsvilkår, det er pensjon.

Vi ser det helt tydelig f.eks. i Oslo, hvor det rød-grønne byrådet tar tjenestene tilbake til fellesskapet, at de ansatte sitter igjen med bedre vilkår. Derfor er faktisk kampen mot profitt i velferden, det å ta tjenestene tilbake til fellesskapet, en av de aller beste likestillings-sakene, for det gir bedre arbeidsforhold i kvinne-dominerte yrker.

Så er det artig at en representant fra høyresiden her nevner listen over Norges 100 rikeste, som – helt riktig – stort sett er menn. Det viser jo at fordelingspolitikk også er et likestillingsspørsmål, for når disse 100 rikeste får stadig mer penger dyttet inn i sine bankkontoer gjennom skatteutt, er det også likestillingsfiendtlig.

Fordeling, økonomi, velferd handler også om likestillingspolitikk. Det handler ikke bare om at alle skal ha like muligheter til å ta frie valg, men at også alle skal settes i stand til å ta de valgene. Når det gjelder f.eks. heltid/deltid, som mange har snakket om, er det fortsatt sånn at omkring 30 pst. av kvinner jobber deltid, mens rett over 10 pst. av menn gjør det. Mange kvinner sier at de ikke orker å stå i en heltidsstilling fordi bemanningen er så dårlig, fordi jobben er så tøff – og kanskje har de også et større omsorgsansvar hjemme. Alt dette henger sammen, så hvis vi skal få til en likestillingspolitikk for de mange, må vi også gi folk muligheter til å ta frie valg. Vi er nødt til å ha en fordelingspolitikk for likestilling.

Statsråd Abid Q. Raja [12:49:02]: I morgen, 21. april, er det 49 år siden Stortinget avskaffet straffeloven § 213, den gangen, som forbød seksuell omgang mellom menn. Stortingets vedtak kom ikke av seg selv, men etter flere års målrettet, strategisk og politisk arbeid ført av skeive og deres organisasjon, med Kim Friele i spissen.

Nasjonalbiblioteket og Skeivt kulturår har siden 2019 jobbet for å markere avkriminaliseringen under overskriften Skeivt kulturår 2022. Flere institusjoner har koblet seg på. Oslo Pride er også en del av dette arbeidet og planlegger nå hvordan Skeivt kulturår kan bli en viktig del av Norges største og viktigste Pride-arrangement i 2022.

Som både kultur- og likestillingsminister er jeg glad for at Oslo Pride starter arbeidet med å markere Skeivt kulturår 2022, altså en 50-årsmarkering, neste år. Og det siste jeg gjorde rett før jeg kom hit, var faktisk å møte representanter nettopp for Oslo Pride og snakke om dette. Det er en utrolig viktig sak både for regjeringen, for Venstre og også for meg personlig at vi støtter opp under skeives kamp for likestilling, også i dag og neste år og i årene som kommer framover.

Slik jeg sa, jobber regjeringen og jeg i disse dager på spreng med en ny fireårig handlingsplan for skeives rettigheter og levekår, LHBTIQ-handlingsplanen, som skal lanseres før sommeren. Det arbeidet er vi godt i gang med. Og i forbindelse med dette, som jeg har vært inne på, tar jeg personlig, som politiker, som likestillingsminister, som Venstre-representant, som medlem av regjeringen, på det sterkeste avstand fra såkalt homoterapi, som utsetter mennesker for psykisk press og negativ sosial kontroll. Det er en uting, og det er en upraksis. Men nå handler dette om å utrede.

Representanten Trettebergstuen forsøker å trekke regjeringens vilje i tvil. Det er det ikke grunnlag for. Vi utreder de menneskerettslige konsekvensene av dette, for på den ene siden har man selve bærebjelken i ethvert demokrati – ytringsfriheten. Så har man religionsfriheten, og man har da retten til ikke å bli utsatt for denne typen negativ sosial kontroll og homoterapi. Det må ses opp mot Grunnloven. Det må ses opp mot menneskerettighetene. Dette har vi fullt trykk på. Og når de juridiske sidene ved dette er utredet, vil selvfølgelig også regjeringen se hvilket handlingsrom vi har for eventuelt å komme med et forbud. Det at vi utreder, handler ikke om at regjeringen ikke ønsker å gå for et forbud. Det har både Trine Skei Grande tidligere vært klar på, og det har jeg vært klar på. Regjeringens vilje til dette kan ikke trekkes i tvil. Det at vi utreder de juridiske konsekvensene, svekker ikke vår vilje til å ta de nødvendige politiske grepene når utredningen er klar.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Anette Trettebergstuen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anette Trettebergstuen (A) [12:52:18]: Vi husker alle sammen veldig godt debatten før jul i 2019, da Høyre og Venstres representanter i denne salen igjen og igjen forsikret om at regjeringen skulle legge fram en sak for Stortinget om forbud mot homoterapi. Man skulle bare utrede det litt først. Tidligere i dag sa likestillingsministeren at man utreder, og så skal man ta stilling til hvorvidt man skal innføre det eller ikke. Det er noe helt annet enn det som ble sagt før jul i 2019.

Nå later likestillingsministeren som om dette er et vanskelig utredningsarbeid. Det er det ikke. Dette er ikke nybrottsarbeid. Det er ekstremt mange land i Europa som allerede har innført et slikt forbud. EU anbefaler oss å gjøre det. Det har ingenting med å trække på verken ytringsfrihet eller religionsfrihet å gjøre. Disse grensegangene er trukket opp av andre. Det er bare å gjøre det. Men regjeringen trår altså vannet

fordi – og man kan bare si det rett ut – Kristelig Folkeparti ikke er enig. Og nok en gang ser vi at Høyre og Venstre velger å skrote likestillingen for å opprettholde egen regjering.

Trond Giske (A) [12:53:40]: Det var Rajas siste innlegg som fikk meg til å tegne meg.

Det er veldig vanskelig å forstå hva ministeren for ytringsfrihet mener relevansen av ytringsfrihetsargumentet er her, for homoterapi er ikke en diskusjon. Det er jo at man påtar seg å frigjøre mennesker fra deres homofile legning. Det er kvakksalveri. Og det har vi lover mot. Det er ikke ytringsfrihet å kurere kreftpasienter med stener liggende på brystet eller magiske ord lest fra en gammel bok. Og det er i hvert fall ikke noen som helst slags sykdomsforebygging å begynne å gå løs på folks naturlige legning. Så jeg mener at statsråden nesten må forklare hva dette har med ytringsfrihet å gjøre, for vi snakker ikke om ytringen. Vi snakker om folk som mener at homofili kan utsettes for terapi.

Statsråden var litt overraskende klar egentlig, synes jeg, så det tror jeg det er veldig viktig at han kommer opp og avklarer. Som Trettebergstuen sa, har argumentet tidligere vært at man må utrede og så se om vi skal innføre et forbud. Er det sånn å forstå nå at Abid Q. Raja på vegne av regjeringen sier at de ønsker å innføre et forbud, man må bare klarere at det er mulig i forhold til internasjonalt regelverk? Det er et helt annet standpunkt. Vi kan når som helst i løpet av de to månedene som står igjen av stortingsperioden, få vedtatt dette. Som Trettebergstuen sa, har andre land gjort det. Jeg vil tro at de også gjorde en utredning inn mot internasjonalt regelverk eller hva det nå er statsråden skal utrede, men vi fortjener i hvert fall et svar på om det er sånn at regjeringen nå har konkludert med at de vil innføre et forbud – det må bare sjekkes ut mot alle mulige internasjonale regler. Det må statsråden rett og slett kunne svare ja eller nei på. Hvis ikke var det innlegget han holdt i sted, etter mitt syn et forsøk på å forlede Stortinget.

Statsråd Abid Q. Raja [12:56:12]: Nå er jo jeg jurist og leder Kulturdepartementet, men det er ikke slik at jeg sitter og gjør alle disse utredningene selv. Vi har veldig mange gode jurister, heldigvis, i regjeringsapparatet, altså i departementene, som gjør dette.

Når man sier at man har et ønske om å forby noe, og også vilje til å forby noe, må man likevel kartlegge de ulike juridiske komplikasjonene av dette. Det bør egentlig ikke overraske en tidligere statsråd at før man innfører ulike forbud, må man kartlegge de juridiske konsekvensene av det.

Det er klart at dette også berører en side ved ytringsfrihetsbestemmelsene, og at det må ses i sammenheng med de bestemmelsene. Man må også se det i

sammenheng med de bestemmelsene som er nedfelt i de internasjonale konvensjonene som Norge er bundet av som handler om religionsfrihet. De grensedragningene må ses på av de beste juristene regjeringen har tilgjengelig i departementene. Det er klart at dette arbeidet må utredes juridisk: Når man går inn for et forbud og i hvilken utstrekning et forbud strekker seg, er det viktig at disse grensedragningene er gått opp på forhånd, for loven skal også stå seg opp mot de bestemmelsene som står i Grunnloven, og i forhold til de konvensjonene som Norge er bundet av, og som er blitt gitt forrang i loven.

Dette bør egentlig ikke være veldig komplisert for representanten Giske, som jo har lang erfaring som statsråd i ulike departementer, at regjeringer utreder før man innfører ulike lover som eventuelt går inn for å forby.

Når det gjelder homoterapi, så vi dette dokumentert gjennom VGs reportasje for noen år siden. Det er ikke alle saker jeg har oversikt over om det som har skjedd i praksis, men det er helt grusomt at unge, og også barn for den saks skyld, og voksne utsettes for den type praksiser, den type press, den type «terapi» for at de skal gå vekk fra sin seksuelle orientering, sin seksuelle legning, og at LHBTIQ-personer skal omvendes til å være noe annet. Den type ting tar vi fullstendig avstand fra, og det har jeg sagt en rekke ganger.

Så handler det ene altså om: Hvor er det vi skal trekke grensen for loven? Det må utredes skikkelig, for når man innfører et forbud, må det stå seg både i forhold til Grunnloven og til de internasjonale forpliktelsene våre. Dette kan ikke være veldig komplisert.

Med en gang dette er utredet ferdig, vil selvfølgelig regjeringen se hvor handlingsrommet går, og i tråd med det konkludere og returnere på egnet vis.

Presidenten: Jorunn Gleditsch Lossius har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:59:33]: Jeg vil takke Senterpartiet for en veldig viktig avklaring, at de sier så tydelig at en liberalisering av abortloven, som Arbeiderpartiet nå legger opp til, er noe de ikke er opprørt over, og at dette er en kurs de ønsker velkommen. Det var veldig oppklarende.

Så til egen oppklaring med hensyn til såkalt konverteringsterapi eller homoterapi: Kristelig Folkeparti er naturligvis sterkt imot alle oppsøkende eller påtvingne forsøk på å endre menneskers legning. Folk må få være den de er. Det skal det ikke være noen tvil om, og vi tar denne problemstillingen på alvor. I Norge er det forbudt med vold og overgrep, det er forbudt med behandling og terapi som er helseskadelig, og her har vi lover, sånn som representanten Giske sa. Men

enkelte ønsker altså å forby sjelesorg og forbønn, som representanten Trettebergstuen selv sa i debatten i 2019, og det er alvorlig. Kristelig Folkeparti vil alltid være forsvarer av at mennesker må få oppsøke samtale og forbønn for absolutt alt de strever med, også seksuelle spørsmål.

Trond Giske (A) [13:00:56]: Det er riktig at jeg har sittet noen år i regjering. En ting jeg erfarte der, er at hvis man ønsker å utrede en sak, virkelig ønsker å få fakta på bordet og få en sak gjennom, trenger det ikke å ta halvannet år. Det er halvannet år siden vi var i denne salen og diskuterte. Venstre var med oss, Høyre og Fremskrittspartiet og sa at vi ønsker et forbud.

I løpet av halvannet år burde det være mulig å sende en e-post – eller telefaks, hvis det er det departementet til Raja bruker – til land som har innført et forbud, og høre hva de har vurdert, få de glimrende juristene i departementet, inkludert statsråden, til å gå gjennom de rettslige spørsmålene rundt det og få fremmet et forslag.

Det som har endret seg siden den gangen, er at Kristelig Folkeparti har gått inn i regjering, og Fremskrittspartiet har gått ut. Mitt spørsmål til statsråden er igjen, for han sier bare hvis og om og hva: Er det slik at regjeringen Solberg, med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, har besluttet at man ønsker å innføre et forbud mot homoterapi, så framtidig man bare får ferdig disse utredningene og får klarert at det er i orden med tanke på internasjonalt regelverk? Eller enda mer presist, sette grensen der den går opp mot internasjonalt lovverk – for det er riktig som Raja sier, at det kommer an på hva man forbyr, og hva man ikke forbyr. Det er ikke sikkert man skal forby at det er lov å si at homofili kan helbredes, men man skal definitivt forby at folk med en religiøs bok i hånda setter seg ned og prøver å reorientere folk seksuelt.

Vi vet mer enn nok om at den type aktivitet fører til psykisk skade, det fører til selvskading, og det fører i verste fall til selvmord, særlig for folk som virkelig settes i klemma mellom sin egen gud og sin egen legning. Statsråden må rett og slett få fart på disse juristene. Det skal ikke ta halvannet år. I løpet av de halvannet årene har antagelig flere folk blitt utsatt for dette på en skadelig måte. Men igjen må vi få svaret på det viktigste spørsmålet – og det er et ja/nei-spørsmål, så lytt godt etter om det kommer et ja eller et nei: Har regjeringen besluttet at man skal innføre et forbud mot homoterapi så snart det er avklart hvordan dette grenser opp mot internasjonalt regelverk?

Presidenten: Representanten Åslaug Sem-Jacobsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:03:56]: Jeg må rett og slett kommentere det faktum at det viser seg at Kristelig Folkeparti her i salen er like dårlige til å lytte som de er ellers i politikken. For det jeg sa i sted, var rett og slett en kritikk av Kristelig Folkeparti, som har satt hele abortloven på spill ved det politiske spillet de var med på da de skulle inn i regjering. Det frustrerer Senterpartiet fordi vi har ønsket å hegne om den balanserte og gode abortloven. Det er nå en annen situasjon, og dem vi mener har skylden for det, er statsministeren vår og Kristelig Folkeparti. Det beklager vi.

Marianne Haukland (H) [13:04:58]: Jeg tenkte jeg skulle benytte anledningen til å ta opp noe som faktisk gjør meg veldig trist. Deler av denne debatten viser egentlig hva slags polemikk og retorikk vi kan gå inn i framover, når abortloven er dratt inn i politikken og er en del av en valgkamp og skal bli en del av et politisk spill.

Norge hadde en av de beste forutsetningene for en god oppfølging av kvinner som skulle ta abort. Vi hadde en abortlov som var regulert i parlamentet, ikke av Høyesterett, sånn som det er enkelte steder. Det var en regulering av abort som gjorde det mulig for alle partiene å være enige om når abortene skulle gjennomføres.

Det som gjør meg litt trist, er at dette tas opp i et spill ved at Arbeiderpartiet åpner for at man skal kunne ta abort inntil uke 18. Hvorfor de ønsker å gjøre det, forstår jeg ikke. De sier at abortnemndene er et problem, men de fleste abortene tas faktisk i løpet av de første ukene av svangerskapet. I Norge har vi lært oss å gjøre dette hurtig fordi vi har gratis helseomsorg til alle kvinner. Det er lett tilgjengelige helsesøstre, og det er lett tilgjengelig å få henvisning til abort i Norge. På grunn av at systemet er laget sånn som det er, fanges man opp tidlig, og aborter kan gjøres på et tidlig tidspunkt. Det er, sånn som jeg ser det, ikke et behov for den oppmykningen, den liberaliseringen som Arbeiderpartiet sier at det er så stort behov for, for hele liberaliseringen ligger jo i det at vi har disse tjenestene så lett tilgjengelig og kan komme til legen og få den timen og få gjort det.

For å tiltrekke seg noen og virke mye mer feministisk skal man derfor kunne åpne opp for uke 18, kun for å prøve å bevise at man står på lag med kvinner. Men det gjorde abortloven fra før av. Den sto på lag med kvinner fordi den ga oss en abortlov som hele Stortinget faktisk var enig om. Nå lager man usikkerhet – der flere partier faktisk kan begynne å være imot abort i Norge. Jeg synes det er trist å lage en abortlov som ikke alle sammen fortsatt kan være enige om.

Det var det jeg ville si. Jeg føler at det er trist at vi er kommet hit i Norge. Kanskje vi kommer til å ende opp

som – la oss si – andre land som ikke har regulert abort i lovsystemet på samme måte som oss. De har ikke satt en grense. Grensen er før fosteret er antatt levedyktig, og det er en veldig feil grense.

Så vil jeg også bare si om påstanden om at det var Kristelig Folkepartis feil at abortloven kom i spill: Det var ikke Kristelig Folkepartis feil. Det var teknologien, det var muligheten som ble gitt oss til å avslutte svangerskap på en annen måte enn det var gjort tidligere, og inngrep som krevde at man ventet over 12 uker for å utføre dem. Det var ikke regulert i loven. Kristelig Folkeparti ba om at vi skulle gjøre det, og det mener jeg var en riktig beslutning.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [13:08:22]: Jeg ønsker bare å klargjøre Høyres standpunkt og syn i saken om konverteringsterapi. Selvfølgelig ønsker vi at den skal legges frem for Stortinget, men jeg må si at jeg har forståelse for at det må utredes. Det handler om menneskerettslige spørsmål, det handler om diskriminerings-spørsmål og om hvor loven skal hjemles.

Jeg er utålmodig sammen med de andre, men jeg har tillit til at regjeringen får til dette. Så må man kanskje ikke glemme at det mest presserende i departementet nå har vært å få til gode ordninger for kulturlivet og bruke utredningskapasiteten – den kapasiteten man har der – til dette.

Jeg får si det sånn: Sesjonen er ikke over, og det skal ikke være tvil om Høyres syn i saken.

Statsråd Abid Q. Raja [13:09:31]: Demokratiet slik vi kjenner det i Norge i dag, har skredet fram av store tenkere, langt tilbake i tid, som John Locke og John Stuart Mill, som drev fram prinsippet om ytringsfrihet.

I Norge er det slik at når man går inn for forbud av den klassiske retten til å ytre seg, men også til å komme med sterke, krenkende ytringer, måles dette opp mot ytringsfriheten. Det er de juridiske gresedragningene som skal gjøres. Ta en helt basic ting som trusler. En trussel er en ytring. Skal man forby denne trusselen, må man trekke opp den gresedragningen. Hvor går ytringsfrihetens grenser? Rasistiske ytringer, som f.eks. «din pakkis» – skal man forby det? Hvor går grensen for dette?

Et annet eksempel er alkoholreklame på tv eller andre steder. Retten til å reklamere for det kommer for så vidt inn under et ytringsvern, men man trekker grensene, det må utredes – akkurat som med pornografi, akkurat som med homohat, og herunder også homoterapi. Dette må utredes, og det må gjøres skikkelig når vi går inn for ulike forbud.

Det handler ikke om hva man har lyst til å gjøre, eller ikke, det handler ikke om hva man har politisk vilje til å gjøre, eller ikke – det handler om å se på de juridiske gresedragningene som er nedfelt både i Grunnloven og også i de internasjonale konvensjonene Norge er bundet av.

Det har ikke vært like lett å lage en lovgivning som også forbyr de rasistiske ytringene. Det har vært en rekke saker i rettsapparatet om dette – hvor grensene skal gå for det. Selv om vi mener at rasistiske ytringer ikke er bra, er det vanskelig å sette en grense for hva som er forbudt og ikke, hva som kan forbys. På denne måten har også konverteringsterapi, homoterapi, lignende gresedragninger. Det handler ikke om at vi ikke synes det er grusomt eller grufullt, eller at dette er noe vi tar fullstendig avstand fra. Det jeg har sagt, er at vi jobber på spreng med dette, på høygir. Vi somler overhodet ikke.

Og når det gjelder konklusjonen: Det er noe med at vi vil forby rasistiske ytringer, vi har lyst til å forby trusler, og mange av oss vil også ha et forbud mot pornografi. Gresedragningen for dette må allikevel trekkes opp lovgivningsmessig. På samme måte kan jeg si at jeg gjerne vil forby konverteringsterapi. Gresedragningene for dette juridisk må trekkes opp. Og det har man satt en del jurister til å se på, så det ikke baseres på magesfølelse, men på hva som står seg sett i forhold til Grunnloven, hva som står seg sett i forhold til de internasjonale konvensjonene.

Konklusjonen, hva vi kan konkludere i retning av, vil utredningen gi svar på, og dette vil vi selvfølgelig, som sagt flere ganger nå, komme tilbake til straks det er klart. For det står ikke på politisk vilje, det handler om hvor de gresedragningene går.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [13:12:55]: John Stuart Mill, som sikkert er et forbilde for statsråd Raja, og jeg vil tro for partiet Venstre, etterlot seg det han kalte for «the harm principle». Der står det at den eneste legitime grunnen til å legge begrensninger på folks frihet mot deres vilje er å hindre skade mot andre. Så jeg tror statsråd Raja er ganske trygg i sin ideologs arbeider på at en inngripen mot å utsette folk for konverteringsterapi er helt legitimt.

Og igjen: Jeg la merke til at da statsråden sa at et forbud skulle innføres, gikk han fra uttrykket «regjeringen ønsker» til uttrykket «jeg ønsker». Vi har ikke fått svaret – og statsråden har ubegrenset taletid – på om regjeringen har besluttet om de ønsker å innføre et slikt forbud, selvsagt med de begrensninger som internasjonalt

regelverk gir. Det må vi få et ja eller et nei på. Manglende svar vil jeg tro er et nei.

Presidenten: Det vil vi kanskje få svar på, for statsråden har tegnet seg på nytt.

Statsråd Abid Q. Raja [13:14:16]: Jeg legger ikke skjul på at John Stuart Mill er en av mine ledestjerner, og hans ideologi er noe jeg finner stor ro og stor frihet i. Det er godt å tenke at mitt partis ideologi springer ut av tenkningen til John Stuart Mill.

Jeg husker at tidligere statsminister fra Arbeiderpartiet, Giskes parti, Jens Stoltenberg, fra tid til annen pleide å sitere Voltaire. Han sa: Jeg er totalt uenig i det du sier, men jeg er villig til å dø for din rett til å si det – sånn cirka, det er ikke helt presist, det er lenge siden jeg tok ex.phil.

Jeg tror det er noe som ligger nettopp i den klassiske ytringsfriheten, at når man begrenser ytringer, må det gjøres på skikkelig vis, og det er derfor vi foretar denne utredningen.

Jeg har gått gjennom mange av de ulike dilemmaene som ytringsfriheten har stått i, og det er enda flere dilemmaer enn det, selvfølgelig. Ytringsfriheten er den viktigste bærebjelken i ethvert demokrati, ikke minst i Norge. Jeg vil si at det er den viktigste friheten vi har. På den hviler alt det andre. Man kan ikke ha religionsfrihet uten at man har ytringsfrihet. Det kan jeg veldig mye om, som har vokst opp i en muslimsk familie – om hva man kan få lov til å si, tro og mene, og ikke.

Den klassiske ytringsfriheten er den viktigste verdien vi har, og når man foretar begrensninger i den, må det utredes på skikkelig vis. Det er vi godt i gang med. Det kommer vi til å komme tilbake til. Og jeg har sagt det mange ganger: Vår vilje kan ikke trekkes i tvil. Vår vilje og hva vi synes og mener om konverteringsterapi, kan ikke trekkes i tvil. Det har jeg sagt. Det har også representanten Ørmen Johnsen, komitélederen, klargjort på vegne av Høyre.

Regjeringen vil konkludere på disse spørsmålene når vi har fått de ulike grensedragningene på plass. Vi vil komme tilbake til det på egnet vis, men det er fullt trykk på dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:16:32]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. (Innst. 321 L (2020–2021), jf. Prop. 53 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Marianne Haukland (H) [13:17:18] (ordfører for saken): Dette er en gjennomføringsproposisjon av Europaparlamentets råddirektiv 2014/26 om kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter og multiterritoriell lisensiering av rettigheter til musikkverk for bruk på nettet i det indre marked.

Direktivet er EØS-relevant, og EØS-komiteen vedtok ved beslutning nr. 186/2017 av 22. september 2017 å innlemme direktivet i EØS-avtalen vedlegg XVII, Opphavsrett. Gjennom Prop. 97 S for 2017–2018 ble Stortinget bedt om å fatte vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning. Stortinget fattet slikt vedtak 10. desember 2018, jf. Innst. 90 S for 2018–2019. Norge vil derfor være forpliktet til å gjennomføre direktivets bestemmelser. I norsk rett er kollektive forvaltningsorganisasjoner ikke særskilt regulert, derfor krever gjennomføringen av direktivet lovendring.

Åndsverkloven gir opphaveren til et åndsverk enerett til å råde over verket ved å framstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten, enten ved spredning og visning av eksemplarer eller ved offentlig fremføring og overføring av verket til allmennheten. Tilsvarende vern er i stor grad også gitt nærstående rettighetshavere, bl.a. utøvende kunstnere, produsenter av lydopptak og film og kringkastingsselskaper.

Bruk av beskyttet materiale krever som regel avtale fra forskjellige innehavere av opphavsrett og nærstående rettigheter. Normalt kan rettighetshaveren velge mellom å forvalte sine rettigheter selv eller å gjøre det gjennom en organisasjon.

I Norge utøves kollektiv forvaltning av rettigheter av organisasjoner som TONO, Kopinor, Gramo, Norwaco og BONO.

Direktivet har som formål å etablere en rettslig ramme for kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter. Slik forvaltning har som regel grunnlag i fullmakt fra den enkelte rettighetshaveren og/eller forvaltningskontrakt med en organisasjon som representerer rettighetshaveren.

Gjennom loven styrkes rettighetshavernes stilling i situasjoner der disse har overlatt forvaltningen av rettigheter til en kollektiv forvaltningsorganisasjon.

Komiteen avholdt åpen høring om proposisjonen den 22. januar 2021. Komiteens tilslutning fremmes av en samlet komité, der bestemmelsene i denne loven får tilslutning fra alle partiene.

Den eneste uenigheten ved behandlingen av denne loven har vært om Norge kunne valgt en annen tilnærming enn innlemmelse av direktivet, og her er komiteen delt. Jeg viser til de merknadene som regjeringspartiene er med på, og som har fått flertall i innstillingen.

Jeg kommer tilbake til resten i et senere innlegg.

Statsråd Abid Q. Raja [13:20:23]: Jeg er glad for at flertallet i komiteen slutter seg til regjeringens forslag til ny lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett. I Norge har vi lang tradisjon for at rettigheter forvaltes gjennom kollektive forvaltningsorganisasjoner. Systemet fungerer stort sett godt.

Med forslaget vil reguleringen av kollektiv rettighetsforvaltning harmoniseres i hele EØS. For Norges del innebærer det at kollektiv rettighetsforvaltning i større grad lovreguleres. Langt på vei er forslaget i samsvar med det som er praksis på området.

Flere av reglene har som formål å styrke rettighetshavernes stilling, bl.a. gjelder dette regler om medbestemmelse, krav til hvor mye organisasjonene kan bruke på administrasjon, og prinsippet om at vederlaget i størst mulig grad skal tilbakeføres til den enkelte rettighetshaver, dvs. individuell fordeling.

Enkelte forvaltningsorganisasjoner har kun organisasjoner som medlemmer. Lovforslaget er tilpasset denne etablerte forvaltningsstrukturen i Norge ved at også medlemsorganisasjoner pålegges visse plikter. Dette er gjort for å nå formålet med direktivet og for å sikre at rettighetshaverne langt på vei får de samme rettighetene som om de hadde vært direkte medlemmer i forvaltningsorganisasjonen.

Mindretallets forslag om å innskrenke lovens virkeområde vil klart svekke rettighetshavernes rettigheter. Det vil være organisasjonsform og struktur som avgjør hvilke rettigheter den enkelte opphaver eller utøvende kunstner får. Det åpner for at man kan organisere seg bort fra de rettighetene og pliktene som ligger i direktivet. Etter regjeringens syn vil det være uheldig.

Jeg vil også kommentere mindretallets forslag om å klargjøre at loven ikke endrer dagens praksis for kollektiv fordeling av vederlagsmidler. Som det framgår av proposisjonen, åpner direktivet og loven for kollektiv fordeling, men det forutsetter bl.a. at individuell fordeling er vanskelig eller umulig. En presisering uten forbe-

hold, slik mindretallet ønsker, vil kunne være i strid med Norges direktivforpliktelser.

Videre registrerer jeg også at opposisjonen i innstillingen har en rekke merknader til ulike deler av loven. Flere av disse tror jeg beror på misforståelser. Det har f.eks. ikke vært meningen at gjennomføringen skal endre grunnleggende regler i åndsverkloven, som etter grundig behandling i Stortinget ble enstemmig vedtatt for bare tre år siden. Det er heller ikke vanlig lovteknikk å gjenta bestemmelser som allerede finnes i åndsverkloven, i andre lover, for den saks skyld.

Det er viktig at kollektiv forvaltning av opphavsrettigheter og rettighetsklarering skjer på en åpen, betryggende og tillitvekkende måte. Jeg mener den nye loven gir et hensiktsmessig rettslig rammeverk for kollektiv rettighetsforvaltning – et rammeverk som legger til rette for skapende virksomhet og utvikling av nye og innovative tjenester.

Trond Giske (A) [13:23:26]: Vi har jo hatt mange runder på dette i inneværende periode, og det er et viktig arbeid fordi det sikrer grunnleggende inntekter for mange i kulturlivet. Vi har gode organisasjoner som sørger for dette. Vi har hatt et godt system i mange år.

Vi har et mindretallsforslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å begrense virkeområdet til lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. for medlemsorganisasjoner i samsvar med direktivet om kollektiv rettighetsforvaltning, og å komme tilbake til Stortinget med en klargjøring av at loven ikke endrer på dagens praksis for kollektiv forvaltning av vederlagsmidler, som stipender.»

Statsråden sier at dette er i strid med direktivet, men det står jo helt spesifikt i forslaget at man skal finne en løsning som er «i samsvar med direktivet», for best mulig å kunne tilrettelegge for dagens ordning.

Hermed tar jeg opp forslaget.

Presidenten: Representanten Trond Giske har tatt opp det forslaget han refererte til.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Marianne Haukland (H) [13:24:37]: Da kommer vi jo egentlig rett til stridens kjerne. Det har vært å se muligheten som opposisjonen snakker om, for å kunne gjøre dette i tråd med direktivet. Det mener jeg ikke er mulig, og det mener jeg også at statsråden gjorde rede for her.

Deler av opposisjonen har den oppfatning at det var en mulighet for Norge til å vedta et såkalt minimumskrav ved innlemmelse av denne loven for å holde medlemsorganisasjonene utenfor. Vi er ikke av den

samme oppfatning og henviser til at hele hensikten med proposisjonen er å sikre åpenhet og involvering for rettighetshavere av opphavsrett og nærstående rettigheter, og at det er de enkelte oppgavene som medlemsorganisasjonen utøver, som bestemmer om det skal være omfattet av loven. Forvaltning av rettigheter på vegne av medlemmer og utbetaling av vederlag medfører at man utfører oppgaver som skal være regulert av loven. Det er hensikten med direktivet og sikrer deltakerne rettigheter knyttet til gjennomføring av disse typer oppgaver, nettopp fordi det medfører plikter som skal sikre rettighetshaverne.

Jeg synes det er forunderlig at dette ikke anses som viktig nok av opposisjonen, eller at det er vanskelig for opposisjonen å forstå dette, som står veldig tydelig i proposisjonen. Jeg ser ikke helt hvordan formålet med loven skal kunne bli gjennomført dersom ikke loven og de pliktene som loven skisserer, også gjelder for organisasjoner som forvalter rettigheter på vegne av andre. Jeg prøvde å forstå deler av opposisjonen, som er så sikker i sin sak. Det virker nesten som om de enkelte partiene er mer opptatt av hvordan man skal sikre at medlemsorganisasjonene får mest mulig av midlene, som kan disponeres fritt til stipender, enn av det jeg anser for også å være veldig viktig, at den enkelte rettighetshaver og eier av åndsverk skal få betalt for bruken av sine verk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [13:26:42]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport (Innst. 335 S (2020–2021), jf. Prop. 90 S (2020–2021) og Prop. 106 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [13:27:38] (ordfører for saken): Saken gjelder samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport.

Saken består av to proposisjoner. Prop. 90 S ble fremmet av regjeringen 19. februar 2021, og Prop. 106 S ble fremmet 12. mars samme år, med hensikt å endre forslag til vedtak på bakgrunn av vedtak i EØS-komiteen 15. mars 2021.

Behovet for to proposisjoner er knyttet til formaliteter, ikke nytt og endret innhold. Det er allikevel mest ryddig av både regjeringen og Stortinget å fatte sine vedtak etter behandlingen i EØS-komiteen og med en korrekt proposisjon fra regjeringen.

I sammendraget i innstillingen står det at

«vedtakelse av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 gjør det nødvendig å endre forslaget til vedtak i Prop. 90 S (2020–2021), fra et forslag om vedtak om samtykke til deltakelse i til et vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning.»

Det høres nokså likt ut, men det er en vesentlig forskjell.

Hensikten med begge proposisjonene er å sørge for en smidig og god godstransport i EU og mellom EU og EØS-landene. Det er innført nye tollsikkerhetskrav som krever justering av protokoll 10.

Behovet for smidig godstransport ble kraftfullt illustrert da Storbritannia gikk ut av EU uten at en avtale var på plass. Resultatet var flere dagers forsinkelser og kaos. Dette illustrerer tydelig behovet for avtalefestede regler som gjør at gods kan passere uten unødig opphold.

Komiteens tilråding er at det samtykkes til EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport.

Komiteens flertall består av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Siv Mossleth (Sp) [13:30:24]: Senterpartiet mener at det i denne proposisjonen er uklarheter om konsekvensene av å gå bort fra nasjonale definisjoner og risikoforvaltning, risikokriterier og prioriterte kontrollområder i forbindelse med tollsikkerhet. Dette har også høyere kostnader, altså økonomiske konsekvenser. Vi mener at sånne vurderinger må komme tydeligere fram før Stortinget kan samtykke til det, hvor hver part skal definere sine rammer for risikovurdering, risikokriterier og prioriterte kontrollområder.

Vi viser til at Island så langt ikke har sett behov for å etablere en felles ordning med EU på dette området, og at Sveits har en egen ordning med tollsikkerhetstiltak i en egen avtale mellom Sveits og EU.

Senterpartiet mener at Stortinget bør utsette denne beslutningen på grunn av disse uklarhetene og til etter at rettsapparatet har behandlet saken om Norges til-

knytning til ACER og Stortinget har behandlet EUs fjerde jernbanepakke.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:31:57]: I 2009 inngikk Norge og EU en tollsikkerhetsavtale for å sikre god vareflyt mellom Norge og EU. Avtalen ble tatt inn i EØS-avtalen protokoll 10 og sikrer at Norge ikke anses som et tredjeland under EUs tollsikkerhetsregime. Gjennom avtalen innlemmes Norge i EUs tollsikkerhetsområde, og varer som sendes mellom Norge og EU, er derfor unntatt fra kravet om forhåndsvarsling. Dette er en forenkling for næringslivet, som ellers ville fått økte kostnader.

For å oppfylle forpliktelsene i avtalen har Norge etablert tilsvarende regler for forhåndsvarsling og risikovurdering som EU for varer som sendes til og fra tredjeland.

I 2016 innførte EU nye tollsikkerhetsregler for å styrke kontrollen knyttet til inn- og utførsel av varer som kan utgjøre en trussel mot helse, miljø og sikkerhet. Dette gir et behov for å endre de norske tollsikkerhetsreglene tilsvarende. Endringene innebærer enkelte skjerpede rapporteringskrav for næringsaktører ved vareførsel til og fra tredjeland. Likevel vil deltakelse i tollsikkerhetsavtalen fortsatt innebære forenklinger for norsk næringsliv totalt sett.

I tillegg vil tolletaten få tilgang til mer detaljert informasjon på et tidligere tidspunkt enn i dag, slik at kvaliteten på tolletatens kontroll og trusselvurderinger vil øke. Erfaringene er at endringene er en forutsetning for fortsatt norsk deltakelse i tollsikkerhetsområdet.

På vegne av regjeringen ber jeg om at Stortinget samtykker i å godkjenne EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endringer i EØS-avtalen protokoll 10.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:34:03]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Stordalen, Bård Hoksrud og Tor André Johnsen om rett til å kjøre lett motorsykkel dersom man har førerkort for bil (Innst. 337 S (2020–2021), jf. Dokument 8:121 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som

måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Siv Mossleth (Sp) [13:34:51] (ordfører for saken): Aller først vil jeg takke for samarbeidet i komiteen. Dette forslaget handler om rett til å kjøre lett motorsykkel dersom man har førerkort for bil. I tillegg er det fremmet et forslag fra Arbeiderpartiet i saken.

Komiteens flertall viser til at en langsiktig satsing på trafikk sikkerhet har redusert antall drepte i trafikken. Dette sparer menneskelige lidelser, det er i tråd med nullvisjonen, og det er god samfunnsøkonomi. Det har vært en halvering av gjennomsnittstallene for dødsulykker på motorsykkel etter innføring av opplæring og prøve, og dette har skjedd til tross for at det har vært en stor økning i antall registrerte motorsykler de siste 15 årene.

Antall drepte i motorsykkelulykker er fortsatt relativt høyt og utgjør over 20 pst. av antall drepte på norske veier, til tross for en samlet beskjeden kjørelengde. Disse skadetallene har dessverre ikke hatt en god utvikling, og det er grunnen til at flertallet påpeker dette kravet til fortsatt fokus på å sikre at førerne av tung og lett MC samt moped har den særlige kompetansen som er livsviktig for å kunne bruke sånne kjøretøy.

Det å kunne kjøre trygt på motorsykkel krever vesentlig forskjellige ferdigheter og annen kompetanse enn det som kreves for å kunne kjøre en personbil. Førerkompetanse er et sentralt element i trafikk sikkerhetsarbeidet, og det er av avgjørende betydning for ulykkesbildet. Komiteens tilråding er at forslaget ikke vedtas.

Så vil jeg si noen ord på vegne av Senterpartiet. Jeg har lyst til å peke på at behovet for en førerprøve i dag forsterkes av at 19 pst. av kandidatene i 2020 strøyk på den praktiske førerprøven for klasse A1. Dette er personer som har gjennomført det trafikk skolene mener er tilstrekkelig opplæring for den enkelte kandidat, men som likevel ikke består en praktisk førerprøve. Det er ikke noen grunn til at opplæring i klasse B automatisk skal føre til at samme fører er skikket til å inneha førerrett for klasse A1.

Nå er det kanskje noen som tror jeg er negativ til motorsykler. Det er jeg ikke, jeg har selv kjørt Kawasaki tidligere – 1 000 kubikk!

Kirsti Leirtrø (A) [13:38:06]: En langsiktig satsing på trafikk sikkerhet har redusert antall drepte i trafikken. I 2020 var vi for første gang under 100 drepte. For Arbeiderpartiet ligger nullvisjonen fast. Vi har ingen å miste.

Arbeiderpartiet deler allikevel mange av forslagsstillernes vurderinger og tenker da spesielt på innsatsen som mange steder legges ned for å redusere biltrafik-

ken. Skal en lykkes med dette arbeidet, må et bredt spekter av virkemidler tas i bruk. I det perspektivet hadde det vært interessant å se nærmere på om økt bruk av moped, scooter og motorsykkell i tillegg til økt bruk av kollektivtransport, sykkel og gange kan bidra til å redusere biltrafikken. Allikevel skal en være klar over at dødsrisikoen ved kjøring med lett motorsykkell i 2020 var 20 ganger høyere enn for kjøring med bil.

Statsråden er tydelig i sine uttalelser om at det foreslåtte representantforslaget sannsynligvis vil gi flere drepte og hardt skadde på veiene våre. Så klare uttalelser fra ansvarlig statsråd kan ikke Arbeiderpartiet se bort fra. Trygg Trafikk skriver også at en liberalisering av regelverket for førerrett for lett motorsykkell derfor ikke kan anbefales fra et trafikksikkerhetsperspektiv.

Arbeiderpartiet mener at det ikke må foretas endringer som medfører flere drepte og skadde i trafikken. Vi foreslår derfor i stedet at Stortinget ber regjeringen utrede om det bør bli enklere å få førerkort for lett motorsykkell når en har førerkort for bil. En slik utredning må svare på spørsmål knyttet til trafikksikkerhet, klimagassutslipp og andre vesentlige forhold.

Nå skriver komitémedlemmene fra Høyre og Venstre at en slik vurdering ble gjort for to år siden. Arbeiderpartiet mener det var en utredning som gjaldt forenklet tilgang til førerkort i klasse A1 for innehavere av førerkort i klasse B, og vi mener at vi nå må ha en bredere utredning enn det som ble gjort i den interne utredningen i 2018.

Dermed tar jeg opp Arbeiderpartiets forslag, forslag nr. 1, i saken.

Presidenten: Representanten Kirsti Leirtrø har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [13:40:59]: Dette representantforslaget fra Framstegspartiet kan i første omgang verke både logisk og forståelig. Har ein gjennomgått førarkortopplæring for personbil og bestått prøva, bør ein kanskje òg ha køyrekompetanse for lett motorsykkell, men det å kunne køyre trygt på motorsykkell krev andre ferdigheiter og kompetanse enn for å køyre personbil.

Noreg avvikla moglegheita til å få automatisk førarrett for klasse A1 med klasse B for førarkort som blei utstedt hausten 1979 eller seinare. Bakgrunnen for den endringa var at Statens vegvesen såg at det var ei veldig ulykkesutsett trafikantgruppe, og meinte at eitt tiltak for å betre trafikksikkerheita var føraropplæring og førarprøve på lik linje med dei andre førarkortklassene. Det har vore ei halvering av gjennomsnittstalet for dødsulykker på motorsykkell etter innføring av opplæ-

ring og prøve, trass i at det dei siste 15 åra har vore ein stor auke i registrerte motorsyklar.

Samferdselsdepartementet gav i 2018 Vegdirektoratet i oppdrag å greie ut å gjere det enklare å få førarkort for lett motorsykkell for dei som allereie har førarkort for personbil. Som grunnlag for vurderingane blei det brukt tre rapportar frå TØI. Statens vegvesen skriv i rapporten:

«Den føreropplæring som kreves for førerrett klasse A1 i dag, er innrettet slik at de obligatoriske delene i læreplanen retter seg mot den kompetansen som kjøretøyet krever, og som i liten grad kan etableres gjennom erfaring fra klasse B, dette med unntak av ett kurs, sikkerhetskurs i trafikk, som ble innført fra 1. januar 2018.»

Noreg har hatt ei svært positiv ulykkesutvikling dei siste åra. Tiltak som har bidrege til den positive utviklinga, er mange og har samla sett gjeve ønskt effekt. Det er god grunn til å tru at inndelinga i førarkortklasser og tilpassa opplæring har vore ein viktig del av denne utviklinga.

For Høgre sin del er trafikksikkerheit i høgsetet. Eg er glad for at dette forslaget ikkje blir vedtatt, og me vil ikkje tilbake til 1979, då det nettopp var slik at hadde ein førarkort for bil, var ein kvalifisert for å køyre motorsykkell. Det året blei om lag 50 personar drepne på moped og motorsykkell. I fjor blei 20 personar drepne på motorsykkell. Det er 20 for mange. Det er difor viktig at ein fortset trafikksikkerheitsarbeidet mot nullvisjonen: null drepne og hardt skadde i trafikken.

Bård Hoksrud (FrP) [13:43:45]: Det er interessant å sitte og høre på de foregående talerne, for her er det ikke tvil om at repeat-knappen kommer på nesten umiddelbart. For det første er det viktig å ha med seg at dette ikke handler om MC og tung motorsykkell – det ville også Fremskrittspartiet vært skeptisk til å gjøre uten mer opplæring. Men det er altså mange færre ulykker med lett MC enn med motorsykkell, og Fremskrittspartiet ville ikke gjort dette gjeldende for motorsykkell.

Så tror jeg, når jeg hører på debatten, at man nesten ikke får med seg det som står, for det høres jo ut som om man ikke tenker at man må øke kompetansen i det å faktisk kjøre MC eller lett motorsykkell. Det er jo hele hensikten med dette, at man faktisk skal ha mer opplæring. Det ligger i representantforslaget at man skal ha mer opplæring, men at man ikke behøver å ta ny førerprøve hos Biltilsynet. Det er i stor grad der noe av forskjellen er i forslaget fra Fremskrittspartiet og de andre.

Jeg registrerer også at Trygg Trafikk i løpet av en uke klarte å snu fra å være positiv til å bli negativ til dette forslaget, og jeg registrerer at de i 2018 var veldig tydelige på at de kunne støtte et sånt forslag hvor det lå

en del krav til kompetanse og opplæring, både praktisk og teoretisk. Det er også noe av det som fortsatt ligger i dette representantforslaget, så jeg forstår nesten ikke at man ønsker å gå imot det man var for forrige gang.

Jeg mener det er et svært bra forslag. Det kan være positivt også, som noen har sagt, i forhold til det å bruke mindre plass, at det er enklere å komme seg fram osv., så det kan være et veldig positivt tiltak. Jeg anbefaler Stortinget å tenke seg om én gang til og ikke bare gå rett inn på repeat-knappen, som jeg opplever at både saksordføreren og flere av de andre talerne her har gjort – og bare vært negative, tydeligvis fordi det kommer som et forslag fra Fremskrittspartiet. Dette er faktisk et smart og godt forslag som ivaretar trafikksikkerheten på en god måte.

Så jeg ønsker å ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken. Vi kommer subsidiært til å støtte Arbeiderpartiets forslag, ikke fordi vi mener det er behov for det, men det er bedre enn ingenting når det kan se ut til at flertallet ikke støtter Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Bård Hoksrud tatt opp det forslaget han refererte til.

Arne Nævra (SV) [13:46:31]: Jeg har også sjøl hatt lett motorsykkel i ung alder, som 16-åring, og virkelig tung motorsykkel – en 1 200-testosteronbombe V-max – som godt moden mann. Den var blant Norges minst brukte motorsykler, så den er solgt for lengst. Jeg har også syklet en del, og jeg kjører bil – jeg har kjørt veldig mye bil i mitt gamle yrke. Jeg kjenner godt til forskjellene mellom alle disse transportformene, både med hensyn til farer og med hensyn til kjøreferdigheter og krav til kunnskap om hva man skal styre.

Jeg må si at jeg forstår statistikken veldig godt – at blant den rundt kvarte millionen nordmenn som har en eller annen type moped eller motorsykkel i dag, er faren for ulykker veldig stor, for alle kategorier motorsykkel. Jeg hadde sjøl flere nestenulykker, sjøl om jeg kjørte utrolig forsiktig og hadde lang erfaring som bilfører da jeg hadde tung motorsykkel – og lite ungdomsvillskap og fartslyst, må jeg si. Det er rett og slett sånn at bilførerne man møter, ikke forholder seg godt nok til motorsyklister på veiene. Det hjelper lite å ha loven på sin side, trafikkreglene, dersom man blir påkjørt av en bil. Man kan være død eller skadet for livet, og da er det av mindre betydning om man hadde rett eller ikke.

Statistikk viser at dødsrisikoen per kilometer er rundt dobbelt så stor for lett motorsykkel som for tung, sier TØI-rapporten som refereres i innstillinga. Mye skyldes selvfølgelig at i dag er førere av tung motorsykkel mye eldre enn førere av lett motorsykkel. Det er vel ofte forbundet med en slags 50-årskrise å få tung mot-

orsykkel i dag, tror jeg. Men kanskje er det også sånn at lett motorsykkel som oftest kjøpes først, og da er det mange nye utfordringer med hensyn til kjøreferdighet. Det er et langt skritt som blir tatt fra en sykkel til lett motorsykkel – det er et kjempeskritt. Alt skjer raskere, vurderingene må skje kjappere, og man er i tillegg mye mer utsatt for kollisjon eller utforkjøring.

Det er også et stort skritt fra å slippe rattet i en bil til å ta grepet om styret på en lett motorsykkel. Man undervurderer farene, og man overvurderer bilførernes evne til å oppdage deg og ta hensyn til deg. Dessuten overvurderes egen tiltro til egen ferdighet i å håndtere motorsykkelen, enten det gjelder svinger, kjøring på glatt føre, grus i veibanen – eller sauer rundt neste sving, for den saks skyld. Man trenger et eget kurs for dette – og det sier også representanten Hoksrud at man skal ha – men også en egen prøve, etter SVs mening. Det er en del egne utroptegn en må ha med seg for motorsykkel sammenlignet med bil.

Det er høyst sannsynlig at forslaget vil gi flere drepte og hardt skadde i trafikken. Derfor vil SV stemme mot.

Jon Gunnes (V) [13:49:53]: Det ser ut som det er vitnesbyrd om hvor mange førerkort man har. Jeg har vært bussjåfør, bare for å si det. Jeg har ikke kjørt så mye motorsykkel, men jeg har kjørt mye scooter bl.a.

Det som er poenget mitt, er at det er stadig utvikling av kjøretøyer og tilpasninger til både lovverk og hvilke aldersgrupper som det passer for. Da man i 1979 tok bort bilsjeførers rett til også å kunne kjøre lett motorsykkel, hadde det helt klart sin grunn: Man må ha mer trening, mer øving, mer kompetanse rett og slett, for å kunne kjøre motorsykkel, og sammenligningen mellom førerkort for bil og for motorsykkel var ikke tilfredsstillende med hensyn til ulykkesfrekvensen.

Litt senere kom de populære scooterne, og man kan si at de var litt nært beslektet med lett motorsykkel, men med den store forskjellen at de hadde begrenset fart. Og vi vet at når det gjelder trafikkulykker, er det veldig ofte farten som er farlig. Det er farten som dreper, og det er der man må ha begrensninger. Det har man gjort med scooter. Det gjør man delvis med elektriske sykler. Det gjør man også med elsparkesykler. Jeg tror at når det gjelder teknologien i elektriske motorer, prøver man kanskje i større omfang å begrense fart i de områdene der det er mest farlig. Vi får se på utviklingen her. Det skal vel komme nye lovverk og tilpasninger for de forskjellige sykler og motorsykler.

Jeg tror at det er en fornuftig linje vi i Stortinget legger oss på i dag. Man har ikke nok trening, nok øving, så man kan ikke så enkelt tillate dette. Jeg ser at Fremskrittspartiet har et forslag litt likt Tyskland, om at man

skal ha ekstra timer og ekstra opplæring, men det går an også å kreve at man tar fullverdig opplæring. Det er fullt lov å ta førerkort for lett motorsykkel for dem som har lyst til å bruke det kjøretøyet.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:52:58]: På same måte som representanten Jon Gunnes blei eg òg imponert over representanten Arne Nævrås erfaring og breidde. Det kan ikkje eg seie at eg har på same måte. Derfor har eg tatt ein grundig runde med dei beste fagfolkane før me har gitt svare våre til denne saka.

Eg er glad for at fleirtalet i innstillinga til denne saka ikkje no ser grunn til ytterlegare å forenkle moglegheita til å køyre lett motorsykkel for dei som har førarkort for bil. Som eg har meldt til Stortinget i saka, er det sannsynleg at den endringa som er føreslått her, ville medført fleire drepne og hardt skadde i trafikken, og det er i strid med nullvisjonen og dei overordna måla i trafikksikkerheitspolitikken. Derfor er det positivt at fleirtalet legg opp til å vidareføre dagens reglar på dette området.

Forslagsstillarane viser til og vil innføre ein regel som me avskaffa i 1979. Som nokon allereie har gjort greie for her, hadde me i 1979 tal som var heilt annleis og i ein heilt annan skala enn det me har knytt til hardt skadde og drepne i trafikken i 2021. Så me har gjort eit stort arbeid. Noreg er heilt i front i verda på dette området, men det er ikkje sjølvsagt.

Me har òg lenge sett ei positiv utvikling når det gjeld motorsykkelulykkene. Denne utviklinga har stagnert dei siste åra, mens salet no aukar. Drepne i motorsykkelulykker utgjer no over 20 pst. av det totale talet på drepne på norske vegar, trass ei samla beskjeden køyrelengde. Skadetala har heller ikkje ei god utvikling. Der tenkjer eg me framleis må fokusere på å sikre at førarar av tung og lett MC og moped har den særlege kompetansen som er livsviktig for å kunne bruke såne kjøretøy.

Fleire har peikt på Tyskland, som har innført ei ordning med utviding frå klasse B til lett motorsykkel utan prøve. Men der blir det stilt strengare krav til alder og erfaring enn det som hittil har vore vurdert i Noreg, med krav til minstealder på 25 år og fem års erfaring med klasse B. Det blir òg stilt krav om til saman 18 timar med opplæring, der åtte timar er teori og ti timar er praktisk opplæring. Det er òg sånn at erfaringane frå Tyskland er så nye at ein enno ikkje kan seie noko om trafikksikkerheitseffekten av den endringa som er gjort i Tyskland.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tor André Johnsen (FrP) [13:56:19]: Det europeiske førerkortregulverket åpner for at de som har fører-

kort for bil i klasse B, også kan få førerkort for A1, lett motorsykkel. Dette er mulig selv uten krav om teoretisk og praktisk opplæring. Basert på denne muligheten har Fremskrittspartiet fremmet forslag om at de som har førerkort for bil, også skal kunne kjøre lett motorsykkel. Dette er en fantastisk gladsak, og jeg trodde faktisk det skulle bli mulig å få vedtatt dette forslaget, spesielt siden dagens forslag er strengere enn det som andre europeiske land praktiserer, ved at vi stiller krav til at man både må ha en teoretisk og en praktisk opplæring fra en autorisert kjøreskole og ha hatt førerkort for bil i minst to år for å kunne få førerkort for lett motorsykkel.

Men dagens gladsak ser dessverre ikke ut til å bli noen gladsak, siden det antydes her fra tidligere talere at det sannsynligvis er et flertall på Stortinget for å stemme ned Fremskrittspartiets forslag. Det er både underlig og veldig skuffende. Vi hadde trodd at et forslag som egentlig er perfekt tilpasset både klima-, areal- og miljøretorikken og ikke minst politikken til partiene fra ytterste venstre til og med Høyre om å begrense arealbruken, redusere utslipp og få færre til å kjøre bil og heller velge alternative transportmidler som lett motorsykkel, ville bli godt mottatt.

Egentlig vil jeg vel si at det faktisk blir litt godt mottatt. Spesielt Arbeiderpartiet imponerer i denne saken. De har i hvert fall forstått poenget, for selv om de i tradisjonell stil ønsker å sysselsette byråkrater ved å fortsette å utrede og vurdere før de tør å beslutte eller gjennomføre noe, er de i hvert fall i retorikken og i sitt forslag enig i intensjonen. De vil bare bruke litt lengre tid på å bestemme seg.

Men hvor er Senterpartiet? Jeg ser ut over salen her og lurer virkelig på hvor Senterpartiet er i denne saken, for lett motorsykkel er ikke bare et byfenomen, det er ikke bare et fint alternativ til å kjøre bil i byene for å komme lettere fram og ta mindre plass. Det er i høyeste grad også en bygdesak.

Jeg oppfatter i hvert fall at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet egentlig er enige her. Vi er enige om intensjonen, vi er enige om målet. Arbeiderpartiet vil bare gå en liten – eller kanskje lang – omvei før de kommer fram til målet.

Som min kollega Hoksrud sa, vil Fremskrittspartiet støtte Arbeiderpartiets forslag subsidiært. Jeg håper at flere i denne sal også gjør det. Jeg føler i hvert fall at flertallet kanskje forstår at det kan være klokt å åpne for mer bruk av lett motorsykkel, og at det er en litt ubegrunnet frykt for trafikksikkerhet her.

Morten Stordalen (FrP) [13:59:34]: Når jeg nå tar ordet, er det fordi jeg har fulgt debatten og hørt innleggene fra denne talerstolen. Det er ikke ofte jeg sier det, men jeg er nesten skremt over at en transportkomité

kan bruke de argumentene de gjør fra denne talerstolen når det gjelder førerrett og førerkorttyper. Flere står her og holder innlegg om mopeder, lette MC-er og tung motorsykkel i en stor saus. Det er vidt forskjellige førergrupper. For moped er det et mopedførerbevis, ikke et førerkort. Å dra det inn i MC-debatten med førerrett og lett MC og sammen med tung motorsykkel er veldig, veldig feil, og det er faktafeil, som egentlig noen bør gå i seg selv om. Lett MC kan heller ikke sammenlignes med tung MC. Det er to vidt forskjellige kjøretøy.

Når man står og snakker om å oppheve retten fra 1979, er det heller ikke det dette forslaget handler om, tvert om.

Man snakker om kompetanse – ja, akkurat! Det er akkurat derfor Fremskrittspartiet har tatt utgangspunkt i hva Statens vegvesen selv la opp til i sin skisse til en eventuell førerrett for lett MC dersom man har førerkort klasse B, og etter en prøvetid på to år. Det er altså kompetanse. Det er både teoretisk og praktisk kurs og øving, ikke at man skal få automatisk rett. Det er en vesensforskjell. Når man da sier at man må vite mer: Man vet mer.

Man snakker om ulykkesstatistikk og at det ikke bare er å sette seg på en lett MC. Nei, det er ikke det. Derfor ønsker Fremskrittspartiet kurs. Og det er omtrent det samme som i dag. Som 16-åring får man for første gang kjøre i trafikken med førerkort for lett MC. Vi ønsker å utvide muligheten for dem som har fylt 18 år og har hatt førerkort i to år når prøvetiden er over. Man kan ta om lag det samme kurset som man i dag har for 16-åringene. Da har man trafikkforståelsen. Man har lært det, og det er lettere å håndtere MC-en når man ikke må lære alt på nytt.

Noen snakker om at man har motorsykkel eller har hatt det. Jeg har hatt begge deler, og jeg har det også fortsatt. Jeg ville aldri, som Hoksrud sa på talerstolen, gitt mulighet til automatisk førerrett for tung sykkel. Det er noe annet.

Jeg hører også at man snakker om arealpolitikk – man er opptatt av knapphet på arealer i byområdene. Ja, Fremskrittspartiet vil også ha mulighet til å legge til rette for MC-er i byområdene. Det er et ønske fra flere. Fem MC-er får plass på én parkeringsplass i byen. For dem som ikke ønsker biler i byen, er dette et håndslag, de er gitt en mulighet.

Det er helt riktig at det er en høy ulykkesstatistikk for MC, men det gjelder tung MC. For lett MC er det noe helt annet, og det er 16-åringer vi snakker om, ikke de som har førerrett, vil jeg legge til.

Tor André Johnsen (FrP) [14:03:01]: Årsaken til skepsisen fra de andre partiene og regjeringen er trafikkikkerhet. Når det ordet brukes, stopper alt opp. Da

er det ingen som tør å utfordre eller å endre på noen ting.

Men ordet trafikkikkerhet blir dessverre litt misbrukt. Hver gang det kommer en endring man er uenig i, dras det kortet: trafikkikkerhet. Det ble også flittig brukt da Fremskrittspartiet fikk gjennomslag for å øke fra 100 til 110 km/t. Fremskrittspartiet ble kritisert fra mange hold. Da haglet det med udokumenterte påstander, og budskapet var at dette er et uansvarlig forslag fra Fremskrittspartiet, og det vil føre til at flere blir drept i trafikken. Fremskrittspartiet var uenig, og nå har vi fått fasiten etter flere år med 110 km/t på de beste, tryggeste og sikreste motorveiene våre. Fremskrittspartiet fikk rett, og kritikerne tok feil. Selveste Trygg Trafikk har blitt tause, og ingen protesterer nå på 110, i hvert fall ikke ut ifra et trafikkikkerhetsperspektiv.

Vi i Fremskrittspartiet er overbevist om at 110-historien er sammenlignbar med lett motorsykkel-forslaget. Regjeringen og motstanderne kommer igjen med synsinger, antakelser og udokumenterte påstander om at dette sannsynligvis kan føre til flere drepte. Akkurat den samme retorikken hørte vi da som vi hører nå. Den eneste forskjellen er at samferdselsministeren nå har byttet side. Han er på motstandernes lag. Ministeren skriver bl.a. at det «sannsynligvis vil bli flere drepte og hardt skadde på veiene våre» dersom forslaget går igjennom.

Det er oppsiktsvekkende at ministeren bruker en slik retorikk, basert på synsing og antakelser. Det blir veldig unyansert og stigmatiserende. For her sier ministeren indirekte at de som støtter Fremskrittspartiets forslag, vil bidra til at flere blir drept i trafikken. Det er overraskende å komme med slike udokumenterte påstander og antakelser for å sørge for at folk ikke støtter et forslag fra Fremskrittspartiet. Saken ble faktisk utredet i 2018. Da foreslo selv fagmyndighetene en begrenset nasjonal førerrett for lett MC, uten førerprøve, men med krav til opplæring, både teoretisk og praktisk.

Det er også viktig å huske på at det er en stor forskjell mellom lett MC og tung motorsykkel. Det kan ikke gjenstas mange nok ganger. Stordalen var inne på det i stad, og selveste Arne Nævra var også inne på det i stad. Det kan rett og slett ikke sammenlignes, tung MC og lett motorsykkel. Det er også viktig å huske på at kjøreferdighetene, holdningen og trafikkforståelsen endrer seg vesentlig med alder og erfaring. Jeg minner om at forslaget fra Fremskrittspartiet bare åpner for at man kan få førerkort for lett motorsykkel dersom man har kjørt bil i minst to år og har hatt teoretisk og praktisk opplæring. Jeg tviler på at det er aktuelt for 20-åringer som endelig har fått lappen for bil, at de da skal prioritere å begynne å ta førerkort for lett motorsykkel. Det er nok mer min

aldersgruppe, rundt 50 år pluss/minus, som kanskje det forslaget er aktuelt for. Jeg tror ikke de vil bli verstingene i ulykkesstatistikken.

Bård Hoksrud (FrP) [14:06:18]: Jeg opplever at denne debatten er en del av en bekjennelse av hva man har gjort innenfor MC og ikke-MC. Som 18-åring tenkte jeg at jeg skulle begynne å kjøre tung sykkel, men jeg lot det være. Jeg var nok litt for glad i fart, og jeg tror det var greit å stå over.

Men det er litt interessant. Jeg har en datter som akkurat har tatt lappen, og den mopedopplæringen man nå har, er ganske omfattende kontra den jeg hadde da jeg begynte med moped – det var andre året etter at man måtte ha førerkortopplæring på moped. Jeg må si det er litt spesielt fordi ingen stiller spørsmål om jeg kan hive meg på denne 16-åringens moped som går i 45 km/t. Jeg vil ikke akkurat si at det er til livets beste med en såpass røslig kar på en liten moped.

Jeg mener definitivt at det hadde vært mye, mye bedre å åpne for det. Jeg mener Morten Stordalen sa veldig klart og tydelig og godt hva dette handler om, og jeg synes debatten hos mange har dreid seg veldig mye om å sause sammen alt som er mulig. Dette handler ikke om uerfarne sjåfører som ikke har noen erfaring med det å være i trafikken. Forutsetningen er at man har hatt lappen i minst to år. Det betyr at man må være over 20 år før man kan kjøre på lett MC. I tillegg må man ha omtrent det samme kravet til kompetanse: Man må på kjøreskole, og man må ha både teoretisk og praktisk erfaring og opplæring, men man slipper å ta ny prøve. Det er litt av det som er hensikten her, at man skal kunne få lov til å kjøre fordi man har mange av de andre ferdighetene.

Det har skjedd masse når det gjelder kompetanse og opplæring innenfor trafikkopplæring, og det er veldig bra, sammen med alle de andre gode tingene vi har gjort ved å bygge ny, god infrastruktur, vi har fått nye biler, vi har fått ny teknologi, osv., i tillegg til at vi sannsynligvis har den aller, aller beste trafikkopplæringen i hele verden. Derfor mener jeg dette kunne vært et godt tiltak. Det er, som Morten Stordalen sa, ikke å gå tilbake til 1979 – det er å ta 2021 og hvordan virkeligheten er i 2021. Derfor håper jeg flertallet, i hvert fall de som har signalisert at de er et flertall her i dag, tenker seg om en gang til og støtter Fremskrittspartiets forslag når saken kommer til votering.

Morten Stordalen (FrP) [14:09:16]: Siden det er så kort taletid, får jeg gå en gang til. Jeg kunne tenke meg å stille statsråden et spørsmål og håper han kan komme og svare på det fra talerstolen. Det er noe med det at dette var sendt på høring fra departementet for et par år siden. Da var så å si samtlige høringsinstanser positi-

ve til det skisserte opplegget som Statens vegvesen selv lagde. Jeg lurer egentlig på hva som er nytt, hva det er som har skjedd i departementet siden statsråden og regjeringen sånn sett nå er negative. Nå er det tydeligvis farlig, mens underliggende etat i egen etat og alle de fagmiljøene som jobber med motorsykkel og sikkerhet, har vært positive til den skisserte løsningen, med et kurs, teoretisk og praktisk øving.

Da er det interessant at man snur trill rundt og står på talerstolen i Stortinget og sier at det er farlig, mens de samme instansene som jobber med sikkerhet, har sagt at dette kan være et bra opplegg, og at de støtter det. Jeg vet at Trygg Trafikk snudde 180 grader. De mente noe for to år siden, de mente noe til komiteen i første brev, og så snudde de plutselig trill rundt. Det må Trygg Trafikk selv svare for, at de snur så til de grader rundt, men jeg er enda mer spent på hvorfor statsråden snur trill rundt. Det kunne vært interessant å vite.

La det ikke være noen tvil: Fremskrittspartiet er for trafikksikkerhet på veien også når det gjelder tohjulinger, i høyeste grad. Jeg regner med – jeg håper, iallfall – at flere representanter i komiteen også har tett dialog med dem som jobber med det i Norge. Det har i hvert fall Fremskrittspartiet. Det er derfor man også fremmer forslaget, nettopp fordi man er så positiv til akkurat dette – så lenge det ikke er en 1979-modell, som flere i salen fra komiteen tydeligvis trodde det var. Da kan jeg presisere en gang til: Det er overhodet ikke en 1979-modell, det er en 2021-løsning, med kurs, teoretisk og praktisk øving.

Jeg vil gjerne høre statsråden begrunne hvorfor han har snudd trill rundt.

Statsråd Knut Arild Hareide [14:11:30]: Eg har hatt eitt standpunkt i denne saka. Det er det standpunktet som eg la fram for komiteen i brevet i byrjinga av mars.

Så gjeld det den høyringa som Morten Stordalen tar opp. Det var ei høyring som blei gjennomført i 2019. Da var det ein betydeleg skepsis blant høyringsinstansane til forslaget. Høyringsinstansar med særleg tung kompetanse nettopp på MC-opplæring, som bl.a. trafikkskuleorganisasjonen Trafikkforum, gjekk prinsipalt mot forslaget om forenkling, og ATL, Norges Automobil-Forbund, Norsk Motorcykel Union og Politidirektoratet var tydelege på at dei ikkje kunne støtte at det blei tilgang til førarrett for lett motorsykkel utan førarprøve. Som det òg blir vist til her, er jo òg Trygg Trafikk imot ei slik endring. Eg synest at nettopp det at Trygg Trafikk har gjennomført ei grundig vurdering og landa så tydeleg, fortener dei honnør for.

Så har eg òg lyst til å seie at viss me ser på kva våre naboland gjer her, har dei den praksisen som me har. Når me ser til både Sverige, Danmark og Finland, som

me ofte gjer i den typen spørsmål, er dei heilt på linje med det fleirtalet i denne salen peiker på.

Presidenten: Representanten Morten Stordalen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Morten Stordalen (FrP) [14:13:05]: La meg presisere en gang til – det ante meg at statsråden kunne bruke ett svar som ville passe statsråden. Men jeg nevnte spesifikt den skisserte løsningen som Statens vegvesen selv la opp til med kurs. Da svarte de samme organisasjonene statsråden her ramser opp, positivt på løsningen. Jeg snakker ikke om den første høringen, men den hvor Statens vegvesen selv skisserte en løsning med kurs og hvordan det kunne gjennomføres. Der svarte akkurat de samme organisasjonene som statsråden nå nevnte fra talerstolen, positivt på høringen. Det ligger jo offentlig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [14:13:45]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Marit Arnstad, Siv Mossleth, Geir Adelsten Iversen, Sandra Borch, Liv Signe Navarsete, Jenny Klinge og Nils T. Bjørke om reform av finansiering av ferge- og hurtigbåttilbudet (Innst. 333 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Helge Orten (H) [14:14:36] (komiteens leder og ordfører for saken): Med erfaring fra den forrige saken, og kanskje mangel på erfaring med å kjøre motorsykel, har jeg desto mer erfaring med å kjøre ferge. Vi skal over til sjøveien.

Først av alt vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid i saken. Med den mengden av forslag vi har liggende i komiteen for øyeblikket, håper jeg vi kan bevare den gode samarbeidsånden også fram til sommeren.

Komiteen er bedt om å behandle forslagene nr. 1, 3 og 4 i representantforslaget fra flere medlemmer av Senterpartiet. Det har vi gjort, og jeg vil redegjøre for

vårt syn i saken. Jeg regner med at de andre partiene selvfølgelig redegjør for sine forslag og sine syn.

I behandlingen av Prop. 79 S for 2020–2021 tidligere i år gjorde flertallet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til reduserte fergetakster allerede for innværende år, og en forpliktende plan for halvering av fergepriser på både riksveg- og fylkesvegsamband. Løsninger for lavere takster for pendlere skal prioriteres og reduksjonen skal finansieres av staten.»

I tillegg foreligger det også et vedtak fra i fjor som lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen vurdere lavere forskuddsbeløp for AutoPASS for ferge, og at dette blir vurdert for alle takstgrupper.»

Etter vår oppfatning vil det være fornuftig å se disse forslagene som fremmes i denne saken, i sammenheng med oppfølging av disse to anmodningsvedtakene som Stortinget allerede har hatt til behandling og vedtatt. Da ville vi fått en mer helhetlig vurdering der også de økonomiske virkningene ble vurdert og de nødvendige bevilgningene kan gjøres.

Vi er positive til å bidra til en reduksjon i fergeprisene, men vi vil ikke stemme for noen av forslagene som er fremmet i denne saken, nettopp fordi vi mener det må behandles i forbindelse med de løpende budsjettene. Da Stortinget har anmodet regjeringa om å komme tilbake til disse spørsmålene allerede i revidert nasjonalbudsjett, mener jeg det hadde vært mest ryddig om denne debatten ble tatt når regjeringa har lagt fram sitt forslag.

Utover det har vi ikke så mye mer å bemerke til denne saken nå. Vi kommer tilbake til dette når regjeringa legger fram sitt forslag i revidert nasjonalbudsjett.

Kirsti Leirtrø (A) [14:17:04]: Jeg har også betydelig mer erfaring med å kjøre med ferge enn med lett motorsykel.

Arbeiderpartiet deler forslagsstillernes syn på at høye utgifter til ferge og hurtigbåt rammer skeivt. Mye av verdiskapingen og det vi skal leve av i framtiden, ligger ved kysten. Under denne regjeringen har ferge- og hurtigbåttakstene økt voldsomt. Det gjelder på både riks- og fylkesveisamband. Det er innbyggerne som har måttet ta kostnadene ved de klimamål og -krav Stortinget har vedtatt.

Det er også ved innføring av AutoPASS noe som har gjort at fergeturen er gratis for passasjerer, men økt kostnaden for de som kjører alene og er avhengig av bil.

Arbeiderpartiet fremmet for ikke så lenge siden et representantforslag om å redusere beløpet for forskuddsinnbetaling for å få rabatt. Stortinget vedtok –

som representanten Orten sa – å be regjeringen vurdere lavere forskuddsbeløp for AutoPASS for ferge for alle takstgrupper. Stortinget vedtok også å be

«regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2021 med forslag til reduserte fergetakster allerede for inneværende år, og en forpliktende plan for halvering av fergepriser på både riksveg- og fylkesveg-samband. Løsningen for lavere takster for pendlere skal prioriteres og reduksjonen skal finansieres av staten».

Dette er Arbeiderpartiet veldig godt fornøyd med. Vi mener det er naturlig å vurdere nye forslag nå knyttet til fergepriser og forskuddsinnbetaling opp mot de bestillingene Stortinget allerede har gjort, og som vi forventer kommer i revidert nasjonalbudsjett.

Vi mener også at de statlige bevilgningene til fylkeskommunene ikke har stått i forhold til de kostnadene båt- og fergefylkene har, basert på de krav Stortinget har vedtatt når det gjelder slike nasjonale klimamål. Dette har vi påpekt og prioritert med økte overføringer i vårt alternative statsbudsjett.

Vi mener også det er nødvendig med en harmonisering av takstene gjennom hele landet for å få dem rettferdige for både riks- og fylkesveisamband, og at dette må skje i dialog med fylkeskommunene. Og det er viktig for oss at staten tar kostnadene.

Vi vil følge opp denne saken når vi ser hva regjeringen kommer med i revidert, og jeg tar opp forslag nr. 2, som Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Da har representanten Kirsti Leirtrø tatt opp det forslaget hun refererte til.

Bård Hoksrud (FrP) [14:20:35]: Fremskrittspartiet mener at både riks- og fylkesveiferjene er svært viktige for både folk og næringsliv. Mange steder er ferja eller hurtigbåten det samme som bussen, trikken og T-banen på det sentrale Østlandet, fordi man er avhengig av å bruke dette tilbudet for å komme seg til og fra jobb eller på andre aktiviteter.

Så er det jo litt interessant med forslaget fra Senterpartiet. Fremskrittspartiet ønsker i utgangspunktet at ferje som en del av infrastrukturen skal være gratis for dem som bruker dette tilbudet, på samme måte som vi mener at bompenger er en uting og en ufyse som vi helst ikke vil ha noe av. Derfor har vi også forslag om at det fra 2022 skal være gratis med ferje i Norge. Dessverre ser det ikke ut som om vi får flertall for det nå, men vi er glad for at vi har fått gjennomslag for at man skal se på AutoPASS-ordningen, og ikke bare på personbil, som Senterpartiet foreslår, men på alle typer bil, for det utgjør også store kostnader for næringslivet å betale for å kjøre med ferje. Derfor er vi glad for at det kommer en sak tilbake til Stortinget allerede i revidert, for det må regjeringen gjøre på grunn av det kravet og det

anmodningsvedtaket som ligger der, som både går på å redusere ferjetaksten og på det som gjelder AutoPASS.

Men allikevel: Det er litt morsomt å se Senterpartiets forslag og konsekvenser. Jeg gikk inn og fikk en oversikt over Møre og Romsdal, og der er det 24 ferjestrekninger med riks- og fylkesveiferjer, hvor 18 av dem har trafikk på over 100 000 passasjerer. Og tallene for 6 av de 24 ferjestrekningene: Molde–Vestnes, 1,5 millioner, Hareid–Sulesund, 1,2 millioner, Sykkylven–Magerholm, 1,1 millioner, Volda–Lauvstad og Stranda–Liabygda, 323 000 passasjerer eller reisende. Her er det altså noen som skal betale full pris hvis Senterpartiets forslag i dag går gjennom. Fremskrittspartiet synes det er dumt, på samme måte som vi synes det er dumt at de som er avhengige av å kjøre med Bastø Fosen Horten–Moss skal måtte betale full pris.

Så det er forskjellen. Vi er opptatt av at alle bør få reise med ferjer uten å betale for det, fordi det er en del av infrastrukturen. Det har vi ikke klart å få flertall for, men vi fremmer vårt forslag igjen.

Så har vi et forslag som vi er sammen med Senterpartiet om, forslag nr. 1, og vi vil subsidiært støtte forslag nr. 4, selv om vi mener at det forslaget er litt urimelig for mange som reiser med ferjer og er avhengig av ferjer og hurtigbåter, og som fortsatt ikke får noen reduksjon i taksten. Men det er bedre enn ingenting.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Siv Mossleth (Sp) [14:24:08]: Senterpartiet tar opp kampen for bedre og billigere ferge- og hurtigbåttilbud, og jeg tar opp de forslagene som Senterpartiet har fremmet i denne saken.

Jeg vil presisere, etter å ha hørt på de andre talerne, at denne saken går mye lenger enn fergeforliket, som de refererte til. Senterpartiet står bak fergeforliket, men med dette forslaget ønsker vi å gå mye lenger. Til representanten Hoksrud: Nei, Senterpartiet går ikke inn for full pris på de fergestrekningene som han nevnte, vi står bak fergeforliket om halv pris på disse strekningene. I tillegg ønsker vi, og fremmer forslag om, makspris for pendlere. Så denne fergekampen som vi har stått i fremste rekke for å føre, vil jo føre til billigere priser for alle. Men med dette forslaget vil vi begynne med gratis båt og ferge til dem som bor lengst ute, og dem som ikke har fastlandsforbindelse.

Senterpartiet har i alle år vært de som har tatt denne kampen. I den siste tida er det jo stadig flere som har sluttet seg til vårt standpunkt, og det er kjempebra, for vi trenger at flere partier engasjerer seg for å få ned prisene. Høye utgifter til ferger og hurtigbåt rammer skjevt, både sosialt og geografisk, og innbyggerne langs

kysten rammes urimelig hardt. Ettersom billettene på ferge og hurtigbåt ikke differensieres etter inntekt, er dette nok et eksempel på en kostnad som rammer dem med lavest inntekt hardest. Derfor vil Senterpartiet sørge for billigere ferger og hurtigbåter.

Fremskrittspartiet prøver nå å framstille partiet som kystens helter, men hvis en leser det forslaget som kommer fra Fremskrittspartiet, har de ikke foreslått å gjøre fergene gratis. De har foreslått at regjeringa skal legge fram forslag om det til neste år. Fremskrittspartiet har hatt ansvaret for alle statsbudsjett siden 2013, så hvor troverdig er det at de først nå foreslår å gjøre noe med fergeprisene? Men det er godt å se at flere støtter Senterpartiet i at billigere ferger og hurtigbåter er viktig for å sikre bosetting i hele landet. Distriktsdemografiutvalget, ledet av Victor D. Norman, trakk bl.a. fram at gratis eller billigere ferger er et veldig viktig distriktpolitisk tiltak, og i deres rapport, som ble presentert i desember 2020, skriver utvalget at

«det er sløsing med samfunnets ressurser å kreve inn fergebilletter og bompenger på strekninger og fergetilbud som vil ha ledig kapasitet selv uten brukerbetaling».

Presidenten: Representanten Siv Mossleth har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Arne Nævra (SV) [14:27:36]: SV mener også, som regjeringspartiene, at det er naturlig å vurdere forslag knyttet til fergepriser i oppfølgingen av anmodningsvedtaket gjort her i salen 23. februar i år. Det var jo SV med på. Vi tar det for gitt at Stortinget vil få regjeringas konkrete oppfølging i samband med revidert nasjonalbudsjett i vår. Men når herværende forslag først er fremmet, vil SV gjerne påvirke innretningen best mulig, i form av egne enkeltforslag.

Fremskrittspartiet har i et par runder foreslått gratis ferger fra neste år – enkelt og greit. Det er kanskje en besnærende tanke, og hadde SV vært populistisk nok og kun hatt stemmekjøp i tankene, kunne det kanskje være noe for et distriktparti som SV. Men et ørlite krav til konsekvent tenkning burde vi vel forlange, også av Fremskrittspartiet? Hva med kollektivtrafikk ellers? Jeg hørte representanten Hoksrud trekke parallellen til annen kollektivtrafikk. Det har vi ikke hørt noe som helst om fra denne talerstolen fra Fremskrittspartiets munn. Hva med T-bane og tog? Ekspressbuss fra distriktene, skal de også være gratis? Hvorfor skal det være forskjell her? Jeg aner en forskjell. På ferger er det biler involvert. Når det gjelder bompenger, er det biler involvert. Kan det være en fellesnevner? Jeg bare spør. Det kan hende jeg tar feil. Det er iallfall dette som er bakgrunnen for forslag nr. 8, fra SV, om kollektivtrafikken. Dessuten, en ørliten vurdering av hva et forslag

innebærer, bør vel også forlanges. Jeg kan ikke se noe forbehold, verken i Fremskrittspartiets forslag eller i Senterpartiets forslag om nærmest gratis AutoPASS-brikke og gratis ferge til øyer under en viss befolkningmengde. Hva med lokalbefolkningen som må stå i kø hele sommeren fordi det sjølsagt ikke er kapasitet til å ta med østlendinger og utlendinger som skal på ferietur til fergefylkene – hva med det, kilometerlange køer? Er det da kanskje en bjørnetjeneste Fremskrittspartiet og Senterpartiet tilbyr her?

SV mener det er viktig å få ned fergeprisene, spesielt for pendlerne, for dem som er fastboende på øyene. Vi er nødt til å skille mellom lokale og tilreisende passasjerer. Derfor fremmer vi forslag nr. 7.

Forskuddsbetalingen til AutoPASS-brikke og medfølgende rabatt er for høy. Det er vel 3 600 kr. Det er altfor høyt for mange. Men den kan heller ikke settes så lavt at den ikke har noen mening med hensyn til rabatt. Da kan jo alle få rabatt, og alle tilreisende turister vil ha brikka. Da er vi jo like langt – eller enda verre stilt.

Dermed tar jeg opp de forslagene som SV står bak. Jeg vil annonsere at vi vil stemme for forslag nr. 5, fra Senterpartiet, og inviterer dem til å støtte forslag nr. 7, fra SV, som jo er enda bedre.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Arne Nævra har teke opp dei forslaga han refererte til.

Jon Gunnes (V) [14:30:54]: Det har vært et stort engasjement rundt fergepriser og hurtigbåtpriser, som litt av saken gjelder i dag. Jeg må nok si meg enig med forrige taler, representanten Nævra, i at man kan sammenligne dette med mange andre billettpriser i kollektivtrafikken. Der tror jeg i hvert fall ikke Venstre har så veldig dårlig samvittighet, i og med at vi kjemper knallhardt for å sette ned prisen på kollektivreiser. For vi har tro på markedsmekanismene, slik at dess billigere, dess flere brukere. Det er jo det som selvfølgelig kan være faren når det gjelder ferger og hurtigbåter, at det ikke blir plass til alle. Arne Nævra var inne på den problematikken.

Men generelt mener nok Venstre at prisen bør settes ned, og vi er spent på forslagene som kommer fra regjeringen i revidert nasjonalbudsjett i mai. Det er der dette hører hjemme. Det må jo løyves penger gjennom et slikt system, så det er der disse forslagene hører hjemme. Derfor vil vi stemme som vi har sagt i komitéinnstillingen i dag, i disse spørsmålene.

Så er det dem som bruker disse tilbudene veldig mye, og det er kanskje dem det gjelder innenfor også annen kollektivtrafikk, med buss, flerreisekort og slike

ting. Det er nok dem det er viktig å se mot når det gjelder rabattordningene som er der i dag. For det er klart at de som er avhengig av disse ferge- og hurtigbåttilbudene til daglig, har en høy utgift til det og bør fortsatt få en rabattert ordning, slik at det blir en forskjell mellom disse og dem som kanskje benytter dem bare av og til og i helger. En forskjellsbehandling skaper egentlig likhet når det gjelder et fritt bo- og arbeidsområde.

Så er vi i Venstre svært fornøyd med at vi får mange elektriske fartøyer, både ferger og hurtigbåter, og det ser vi fram til. Vi tror at de prisene vi har på drift i dag, straks blir lavere, og da kan det være håp om at billettprisene kan settes enda litt ned.

Statsråd Knut Arild Hareide [14:34:07]: Da har me kome til ei sak der eg personleg iallfall har eit større erfaringsgrunnlag enn det eg opplevde Arne Nævra la fram i innlegget sitt. Ikkje berre har eg reist mykje med både ferje og hurtigbåt, eg har òg hatt som jobb å ta imot hurtigbåten heime på Bømlø. Da hadde eg to jobbar, og det var å selje billetter og å ta lederen opp og ned. Begge oppgåver er eigentleg effektiviserte bort – billettkjøpa gjennom appar og lederen gjennom at han er blitt automatisk.

Men eg synest det er flott å sjå det engasjementet som er i Stortinget knytt til pris for både hurtigbåtar og ferjer. Eg veit at det opptar kystbefolkninga. Likevel trur eg – og dette skal me ikkje gløyme – at noko av det aller viktigaste er kva tilbod som er der. Det må me ikkje gløyme i denne debatten, fordi det me vedtar her, skal betalast. Og det er no eingong slik at eg trur tilbodet er det aller viktigaste.

Så har me opplevd at det på ferjer har vore ein ganske stor auke. Det kjem jo av den AutoPASS-omlegginga me har hatt, som har gjort at det har blitt gratis for dei som reiser utan bil, altså passasjerane. Så er den kostnaden lagd over på bilane. Det har ført til ein ganske stor auke.

Me veit òg at det som er positivt, er at me no har eit stort skifte på klima – men det gjer at me har ein noko større kostnad i dei første åra, og det er dei åra me no er inne i. Men så veit me òg at driftskostnadene på sikt kjem til å bli lågare.

Eg har fått eit tydeleg oppmodingsvedtak som eg jobbar med å følgje opp, og det er jo ikkje så lenge til revidert nasjonalbudsjett kjem. Da får me ta den debatten, slik som fleirtalet i komiteen peikar på. Likevel har eg lyst til å peike på at me ikkje må gløyme at for kystbefolkninga er kvaliteten minst like viktig som pris-spørsmålet aleine.

Når det gjeld debatten knytt til AutoPASS: Ja, eg har òg fått med meg den føringa om å sjå på AutoPASS. Men det er klart at dersom me går ned til 200 kr, er det ein

rabatt som gjeld absolutt alle. Da har me eigentleg tatt frå kystbefolkninga moglegheita for å få den rabatten, for da er den gitt til alle. Og nokon skal vere med og betale dette, anten det skjer gjennom statsbudsjettet eller om det er sånn at me ser bort frå denne endringa som kom med forvaltningsreforma i 2010, da fylka fekk dette ansvaret.

Eg ser fram til debatten, ikkje minst den som kjem knytt til RNB, og eg gjer det eg kan for å følgje opp dei vedtaka som allereie er gjorde i denne salen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kirsti Leirtrø (A) [14:37:19]: Kostnadene ved det grønne skiftet har kommet mye for innbyggerne langs kysten. Vi har nettopp vedtatt en klimaplan og sier at det grønne skiftet kan gi lokal verdiskaping og nye eksportvarer. Fylkeskommunene har bidratt mye med innføring av ny teknologi, spesielt på ferje, men på hurtigbåt er det litt stans. Tilbakemeldingene til oss i transportkomiteen er at dette med nye båter, infrastruktur og anbudene gjør dette dyrt.

Kan statsråden si noe om regjeringens ambisjon når det gjelder framtidens hurtigbåter, og hvordan kostnadene til fylkeskommunene kan dekkes?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:38:14]: Eg synest me i hovudsak har veldig gode erfaringar frå ferjesida. Me har fått til å få klima- og miljøvenlege ferjer. Det kjem no så å seie i heile landet. Nokre fylke er naturleg nok litt framfor andre. Det er òg sånn at dette er norsk teknologi, det er norsk næringsliv som driv den utviklinga. Eg tenkjer at me må ta lærdom nettopp på hurtigbåtområdet no, at me får til den same positive utviklinga, at me får nullutsleppsferjer, og at me òg får teknologi utvikla av norsk næringsliv. Der er jo eksportmarknaden betydeleg større enn på ferjer. Den løysinga med at staten har vore med på å spytte inn pengar, men ikkje minst Enovas viktige arbeid knytt til ferjer, bør òg vere den løysinga me ser på hurtigbåtområdet. Eg opplever at fylka er offensive og positive, og eg trur me vil lykkast.

Kirsti Leirtrø (A) [14:39:15]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er ikke noen tvil om at dette er store muligheter for landet vårt og kysten vår.

Statsråden var også inne på AutoPASS, fordelene for de reisende som ikke har bil, men at det koster mer for bilistene. Vi får ganske snart, i revidert, svaret på hvordan statsråden ser det for seg, men spørsmålet mitt nå er: Vil det være noen endringer i AutoPASS-ordningen? Ser statsråden for seg at det kan være et svar?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:40:01]: Eg opplever at det oppdraget som eg fekk frå Stortinget, var å sjå

heilskapen. Da syntest eg det var naturleg òg å sjå på AutoPASS-nivået. Det eg kommenterte i innlegget mitt, og som eg synest representanten Leirtrø tar opp her, er: Kva er det riktige nivået? Eg trur at dei signala eg har fått frå Stortinget, er at nivået i dag er ganske høgt. 3 700 kr er ein ganske stor sum. Men viss me vel å gå heilt ned til 200 kr – eg trur det var representanten Arne Nævra som tok det opp i innlegget sitt – er det ein rabatt for absolutt alle. Da er på ein måte rabatten i realiteten borte. Da har me eigentleg valt å gå bort frå det konseptet me har. Så det er ein debatt me må ta. Men eg har valt òg å sjå på den problemstillinga. Me veit at me er i innspurten med RNB, men eg synest det er naturleg at det òg er ein del av det Stortinget vurderer når RNB kjem, for å sjå heilskapen. Da er absolutt òg AutoPASS ein del av det.

Bård Hoksrud (FrP) [14:41:20]: Jeg synes det er bra at statsråden snakket mye om kostnadene og at det er noen som må betale hvis man har gratis ferjer. Men jeg opplever at statsråden er i heiakoret til dem som er veldig opptatt av at man skal skifte ut til nullutslippsferjer osv., og i forbindelse med det er det store kostnader mange steder for å få på plass infrastrukturen til ferjene.

Kanskje statsråden vil ha litt mindre optimisme og entusiasme for å påføre den typen kostnader for dem som bruker ferjene, for det er i stor grad de som betaler den regningen også, så det handler om hva som er viktig. Er det faktisk å få kostnadene litt ned for dem som skal betale – eller fjerne dem, hvis man vil det? Det handler om de politiske prioriteringene. Ser statsråden at det er en utfordring for dem som er avhengig av ferjer, så lenge statsråden og regjeringen ikke ønsker å fjerne kostnadene for dem som bruker ferjene?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:42:16]: Eg synest det er eit godt spørsmål representanten Hoksrud tar opp, for eg trur nettopp at viss me ønskjer den omstillinga, veit me at det kan vere ein kostnad, og da må me vere med og ta den. Eg trur at det som har blitt kalla ferjeopprøret, har si årsak i noko av den ekstra kostnaden. Ferjefolket har vore tolmodige, dei har betalt ferjebilletten i tiår etter tiår, men dei har opplevd at med noko av det som har skjedd dei par-tre siste åra, har auken vore for stor. Ja, AutoPASS er ein del av det, men ikkje heile forklaringa. Òg den klimatilpassinga me er nøydd til å gjere, har gjort at den auken er komen. Eg trur me skal ta med oss det. Derfor synest eg at nokon av dei føringane eg har fått frå Stortinget, har vore positive, men eg trur òg at me er nøydd til å tenkje nøyre gjennom det. Når det gjeld AutoPASS, trur eg det kan vere riktig å gjere noko med nivået, men kanskje ikkje fjerne det heilt.

Siv Mossleth (Sp) [14:43:29]: I morgen kunne jeg godt ha tenkt meg å ta en tur til Røst. Ferga går kvart på fem om morgenen fra Bodø, men koronaen har utsatt den turen min. Røst er et veldig viktig fiskerisamfunn. Tørrfisk fra Røst er en av nasjonalrettene i Italia. Na-boøya Værøy er også veldig stor på fisk.

Dersom en av dem som bor på Værøy, trenger å ta en liten personbil ut av kommunen, ta den statlige ferga – som samferdselsministre fra Fremskrittspartiet har styrt i mange år – til Bodø med bilen sin, og de ikke har råd til å betale 3 600 kr for AutoPASS-rabatt, koster ferga da 996 kr.

Spørsmålet mitt er: Hva vil ferga fra Røst til Bodø koste med en bil?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:44:31]: Det er sånn at med dei endringane me legg opp til her, vil òg denne typen ferjer få ein lågare kostnad. Det eg har fått føringer om frå Stortinget, er at dei ønskjer 50 pst. reduksjon i ein plan, og det er min intensjon å følgje opp det. Da vil denne ferjestrekninga bli behandla sånn som dei andre ferjestrekningane. Det er heilt i tråd med min intensjon å følgje opp det forslaget som ligg der.

Det som var mitt poeng med AutoPASS, er at ja, det er 3 700 kr som er grensa i dag på AutoPASS, men det er klart at det gjer òg at dei som brukar den rabatten, først og fremst er dei som reiser ein god del med ferje, altså kystbefolkninga. Viss me ser føre oss at dette skal vere ein rabatt som gjeld alle, kan me godt senke han til 200 kr, sånn som Senterpartiet foreslår, men det vil seie at alle får rabatt, og det vil kunne gå ut over kystbefolkninga.

Siv Mossleth (Sp) [14:45:40]: Jeg skjønner at ministeren ikke kunne si på krona hva det koster å reise fra Røst til Bodø med en liten personbil, men det koster altså 1 228 kr én vei. Har man ikke råd til AutoPASS, må man doble den summen når man skal tilbake med bilen. Det vil si at det er 2 456 kr tur/retur, altså nesten 2 500 kr. Det er utrolig mye penger for alle, men spesielt for dem som har dårlig råd og ikke kan få denne rabatten.

Gjennom snart åtte år har denne høyreregjeringa, med Fremskrittspartiet på laget, sentralisert, lagt ned tjenester og ført en politikk som har gitt et distriktsopprør. Hva er grunnen til at ministeren ikke kan se for seg å betale etterskuddsvis på ferger, når det gjøres for bompenger på bil hele tida?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:46:56]: Det kan godt vere me skal diskutere om me skal ha ei anna løysing på ferjer, men mitt poeng er veldig enkelt: Ja, det har ein kostnad det me gjer på dette området, og da må me ta det frå ein plass. Eg er usikker på om det da er klokt for kystbefolkninga at me tar frå dei den fordel

dei har knytt til rabatten. Er det sånn at me senkar AutoPASS til null – eller i realiteten 200 kr – vil alle få den rabatten, så det er jo eigentleg å ta frå kystbefolkninga ein fordel dei har i dag.

Så kan me seie at me skal senke alt, men da må me òg ha pengar til det. Eg trur det me skal vere forsiktige med no, er berre å slenge ut påstandar om gratis både det eine og det andre. Eg trur befolkninga veit at det ikkje vil bli levert på. Eg trur òg me skal vere klar over at noko av det viktigaste for kystbefolkninga er kva tilbod dei får. Det er ikkje berre pengane som betyr noko.

Arne Nævra (SV) [14:48:11]: I innlegget mitt pekte jeg på følgene av de forslagene som ligger på bordet i dag. Vi så alt i fjor, hvor det ikke var forslag på bordet og ikke var vedtatt noe her i salen om fergeprisene, at det var store køer ved fergeleiene. Nordmenn skulle feriere i eget land. Det er fantastisk det, men det slo altså ut sånn at det ble lange ventetider for lokalbefolkningen.

Det jeg lurte på, var statsrådens vurdering av forslagene som ligger på bordet fra bl.a. Fremskrittspartiet, med tanke på følgene av dem for lokalbefolkningen. Har statsråden og departementet regnet noe ut eller funnet ut og vurdert hvordan dette vil slå ut med hensyn til fergekapasiteten vi har, og hvor mye lokalbefolkningen nå eventuelt må vente?

Statsråd Knut Arild Hareide [14:49:08]: Det er eit godt spørsmål. Eg trur ikkje eg skal gi eit inntrykk av at me har veldig tydelege svar på det, men me veit jo at viss ting blir gratis, blir det større etterspurnad. Eg trur òg at sommaren 2021 kjem til å bli ein Noreg-sommar for dei fleste av oss. Me såg ein del køar nettopp knytt til ferjene. Eg trur det er ein del av det lokalbefolkninga er van med. Dei veit at nettopp i sommarmånadane er det kø. Men det er vanskeleg å legge det opp etter ein etterspurnad knytt til den tida der f.eks. kysten er ein del av reiselivsmåla våre. Eg trur på ein måte at det å legge opp til eit tilbod som ligg så høgt, er vanskeleg.

Det eg trur kystbefolkninga er oppteken av, er at dei får eit tilbod. Dei synest nok òg prisauken har vore for stor dei siste åra, men eg trur dei er positive til den klimaomlegginga som skjer.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:50:28]: I lokalavisen i Finnmark i forrige uke kunne vi lese at Senterpartiet vil straffe folk i kystsamfunnene. De støtter ikke Fremskrittspartiet, som har jobbet hardt og lenge for gratis ferge.

Senterpartiet har i alle år tatt kampen for billigere ferge og hurtigbåt. Vi vil starte nå med å gi gratis ferge og hurtigbåt til samfunn uten veiforbindelse til fastlandet og fergesamband med under 100 000 passasjerer årlig.

Fremskrittspartiet har ikke foreslått å gjøre fergene gratis, men de har foreslått at regjeringen skal legge fram forslag om det til neste år. Fremskrittspartiet har ingen troverdighet i fergepolitikken. Et gedigent fergeopprør var arven etter Fremskrittspartiets seks år i regjering med ansvar for finans og samferdsel. Fergeopprøret kom fordi Fremskrittspartiet og regjeringen ikke ville få ned fergeprisene. Tvert imot økte fergeprisene enormt med Fremskrittspartiet i regjering. Fremskrittspartiet var tidligere også imot bompenger, men resultatet etter at Fremskrittspartiet hadde samferdselsministeren og finansministeren, var at det aldri har blitt innkrevd så mye bompenger som i den perioden.

Før jul la Senterpartiet fram et representantforslag om en bedre båt- og fergepolitikk. Blant forslagene var å utrede en nasjonal maksimalpris for båt- og fergebilletter, hvor staten fullt ut kompenserer fylkenes inntektstap ved innføring av en slik ordning. Kun Senterpartiet og Rødt stemte for dette forslaget. De andre partiene stemte imot.

Jeg oppfordrer alle til å støtte forslagene til Senterpartiet, både:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med gratis ferge og hurtigbåt for samfunn uten veiforbindelse til fastlandet og vurdere å gjøre alle fergesamband med under 100 000 passasjerer årlig gratis.»

Og:

«Stortinget ber regjeringen innføre etterskuddsbetaling for AutoPASS på ferge, med et depositumsbeløp, lik ordningen med AutoPASS for bompenger.»

Det betyr altså gratis, for å få denne ordningen. Folk betaler nok avgifter og skal etter vår mening ikke betale flere tusen kroner for å få denne brikken.

Helt til slutt har jeg lyst til å si at vi har fått mange nye ferger, såkalte miljøferger. Men det som er viktig, er at når Stortinget bestemmer at man skal få slike ferger, må man sørge for at disse fergene tåler å gå når det er litt dårlig vær. Det er etter min erfaring ikke tilfellet, sånn som det er nå.

Presidenten: Då vert det pause fram til voteringa kl. 15.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget går då til votering og startar med votering som står igjen på dagsorden nr. 66 frå tysdag 13. april.

Votering i sak nr. 5, debattert 13. april 2021

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova (endret regelverk for eksisterende byggverk og oppdeling av boenheter til hybler mv.) (Innst. 323 L (2020–2021), jf. Prop. 64 L (2020–2021))

Presidenten: I denne saka vart det likt røystetal i den eine voteringa, og i tråd med forretningsordenen § 61 vil presidenten difor ta voteringa over III, § 25 andre ledd nytt andre, tredje og fjerde punktum på nytt:

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova (endret regelverk for eksisterende byggverk og oppdeling av boenheter til hybler mv.)

III

I lov 16. juni 2017 nr. 65 om eierseksjoner gjøres følgende endring:

§ 25 annet ledd nytt annet, tredje og fjerde punktum skal lyde:

Bruken av bruksenheten må ikke uten samtykke fra styret endres slik at det vil kreve en endring av felles installasjoner eller fellesareal for øvrig dersom bruken av alle bruksenheter endres på samme måte. I vedtektene kan det fastsettes at boligseksjoner ikke kan bygges om eller på annen måte fysisk tilrettelegges for utleie til mer enn to husstander innenfor én bruksenhet uten styrets samtykke. Samtykke etter annet punktum kan bare nektes dersom det er fare for at slik utleie kan være til vesentlig ulempe for andre beboere eller føre til en vesentlig forringelse av bomiljøet.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemma imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart med 45 mot 43 røyster ikkje vedteken.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.59)

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 13. april 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven mv. (lovfestet opprettelse av klinisk etikkkomité, utvidet varslingsplikt og enkelte unntak fra taushetsplikten mv.) (Innst. 317 L (2020–2021), jf. Prop. 65 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Kjersti Toppe sett fram eitt forslag på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som sikrer at tilbydere innen fritt behandlingsvalg også blir pålagt å ha en ordning med klinisk etisk komité».

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 71 mot 16 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 15.03.43)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i helsepersonelloven mv. (lovfestet opprettelse av klinisk etikkkomité, utvidet varslingsplikt og enkelte unntak fra taushetsplikten mv.)

I

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 7 første til tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder til dekning av sine kostnader med tilsynsoppgaver etter § 35 tredje ledd.

Sysselmannen, eventuelt Longyearbyen lokalstyre, kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder til dekning av sine kostnader med tilsynsoppgaver etter § 35 fjerde ledd.

Helsedirektoratet kan kreve en årlig tilsynsavgift fra grossister til dekning av sine kostnader med tilsyn med grossister etter § 35 første ledd. Helsedirektoratet kan videre kreve tilsynsavgift fra salgssteder de fører tilsyn med etter § 35 syvende ledd.

§ 8 første ledd første punktum skal lyde:

Innførsel, utførsel og produksjon av tobakksvarer og utstyr for tobakksproduksjon er forbudt uten bevilling.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Helsedirektoratet kan, uten hinder av taushetsplikten, innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å behandle og føre tilsyn med bevillingssaker.

Nåværende § 13 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 43 første ledd skal lyde:

Tobakksvarer, tobakksurrogater og tobakksutstyr som *innføres, utføres eller produseres* i strid med bestemmelser i denne loven med forskrifter, kan tilbakeholdes, beslaglegges og destrueres.

§ 43 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan *gi forskrift* om at tobakksvarer, tobakksurrogater og tobakksutstyr som *innføres, utføres eller produseres* i strid med denne loven med forskrifter, og som er i omløp i Norge, kan beslaglegges og destrueres, og om hvem som kan foreta beslag og destruksjon.

II

I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal ny § 1-7 lyde:

§ 1-7 Varsel om alvorlige hendelser

Virksomheter som er omfattet av loven her, skal straks varsle Statens helsetilsyn og Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen, eller ved at en pasient eller bruker skader en annen, jf. helsetilsynsloven § 6 og lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten § 7. Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

III

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenester m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 2-4 a skal lyde:

§ 2-4 a Klinisk etikkomité

Helseforetaket skal opprette en klinisk etikkomité. Andre virksomheter som omfattes av denne loven, kan opprette en klinisk etikkomité.

Den kliniske etikkomiteen skal bidra til å øke helsepersonellens kompetanse i å identifisere, analysere og avklare etiske verdspørsmål i forbindelse med pasientbehandling og ved prioritering av ressurser. På forespørsel fra helsepersonell eller pasienter skal den kliniske etikkomiteen bistå med råd om hvordan konkrete etiske utfordringer ved behandlingen av den enkelte pasient kan løses. Pasientens nærmeste pårørende kan også be om bistand fra den kliniske etikkomiteen dersom dette antas å være i samsvar med pasientens ønske.

Den kliniske etikkomiteen skal være tverrfaglig sammensatt og ha medisinsk og helsefaglig kompetanse. Den kliniske etikkomiteen skal også ha brukerrepresentant. Komiteen skal så langt det er mulig, ha kompetanse i medisinsk etikk og helserett.

Den kliniske etikkomiteen skal utføre sine oppgaver uavhengig og selvstendig.

§ 3-3 a overskriften skal lyde:

Varsel om alvorlige hendelser

IV

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal § 7-6 lyde:

§ 7-6 Varsel om alvorlige hendelser

En pasient, bruker eller nærmeste pårørende kan varsle Statens helsetilsyn og Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av ytelse av helse- og omsorgstjenester eller ved at en pasient eller bruker skader en annen. Adgangen til å varsle gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

Departementet kan *gi forskrift* om varsling etter første ledd, *også* om innholdet i varslene.

V

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 29 d skal lyde:

§ 29 d Opplysninger til klinisk etikkomité

Helsepersonell kan uten hinder av taushetsplikten etter § 21 gjøre opplysninger tilgjengelige for en klinisk etikkomité når opplysningene er nødvendige for at komiteen skal kunne bistå helsepersonellet med råd eller drøftelse av etiske utfordringer i et konkret tilfelle, og det ikke er praktisk mulig eller klart uhensiktsmessig å innhente samtykke fra pasienten. Tilgjengeliggjøring etter første punktum kan bare skje dersom pasienten ikke har motsatt seg slik tilgjengeliggjøring, og hensynet til pasientens integritet og velferd er ivaretatt. Det skal ikke gjøres tilgjengelig direkte personidentifiserbare

opplysninger som for eksempel navn eller fødselsnummer. Det skal registreres i pasientjournalen hvorfor samtykke ikke er innhentet.

Personidentifikasjon skal ikke skje i større utstrekning enn det som er nødvendig for å ivareta det aktuelle formålet. Reglene om taushetsplikt etter denne loven gjelder tilsvarende for den som mottar opplysningene etter første ledd.

§ 66 tredje ledd skal lyde:

Ved tilbakekall, frivillig avkall eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller *rekviringssrett*, ved begrensning av autorisasjon og ved gitt advarsel til helsepersonell, skal Statens helsetilsyn uten hinder av taushetsplikten underrette de landene Norge er folkerettslig forpliktet til å informere.

VI

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal § 12-3 a lyde:

§ 12-3 a Varsel om alvorlige hendelser

Virksomheter som er omfattet av loven her, skal straks varsle Statens helsetilsyn og Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen eller ved at en pasient eller bruker skader en annen, jf. helsetilsynsloven § 6 og lov om Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten § 7. Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

VII

I lov 16. juni 2017 nr. 56 om Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten gjøres følgende endringer:

§ 3 bokstav a skal lyde:

a) alvorlig hendelse: dødsfall eller *svært alvorlig* skade på pasient eller bruker hvor utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

§ 7 første ledd skal lyde:

En virksomhet som yter helse- og omsorgstjenester, skal straks varsle Statens undersøkelseskommisjon om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen eller ved at en pasient eller bruker skader en annen. Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

VIII

I lov 15. desember 2017 nr. 107 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 overskriften skal lyde:

Varsel til tilsynsmyndigheten om alvorlige hendelser

§ 6 andre og tredje ledd skal lyde:

En pasient, bruker eller nærmeste pårørende kan varsle Statens helsetilsyn om hendelser som nevnt i første ledd.

Når Statens helsetilsyn mottar varsel etter første eller andre ledd, skal tilsynet snarest mulig foreta stedlig tilsyn dersom dette er nødvendig for at tilsynssaken skal bli tilstrekkelig opplyst.

Nåværende § 6 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

IX

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 13. april 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Böhler, Sigbjørn Gjelsvik, Per Olaf Lundteigen, Nicholas Wilkinson, Kari Elisabeth Kaski, Bjørnar Moxnes, Une Bastholm og Kjersti Toppe om å utvikle Ullevål sykehus og sikre innbyggere i Oslo gode sykehustilbud med nok kapasitet (Innst. 319 S (2020–2021), jf. Dokument 8:72 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Morten Stordalen på vegner av Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 3, frå Kjersti Toppe på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 4, frå Bjørnar Moxnes på vegner av Raudt
- Det vert votert over forslag nr. 4, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at Gaustad sykehus bevares som behandlingsinstitusjon for pasienter innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og at planer som forhindrer bruk av sykehuset og sykehusets områder til denne pasientgruppen stanses.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Raudt vart med 70 mot 17 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.56)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette utredning av alternative utviklingsmuligheter for Oslo universitetssykehus og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan en utredning av lokaliseringalternativene kan innrettes.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 71 mot 16 stemmer ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.16)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikkje tillate riving av funksjonell bygningsmasse ved Oslo universitetssykehus, og avvente eventuelle riveplaner til etter at etappe 2 av Nye Oslo universitetssykehus er regulert og utredet i forprosjekt og det foreligger detaljerte planer som sikrer at hele Groruddalens befolkning får sitt lokalsykehusstilbud ved Aker sykehus.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 56 mot 31 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikkje tillate salg av sykehustomta på Ullevål, og avvente en eventuell salgsbeslutning til etter at etappe 2 av Nye Oslo universitetssykehus er regulert og utredet i forprosjekt og det foreligger detaljerte planer som sikrer at hele Groruddalens befolkning får sitt lokalsykehusstilbud ved Aker sykehus.»

Arbeidarpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart vedteke med 56 mot 30 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sikre at Aker sykehus snarest blir et fullverdig lokalsykehus for hele Groruddalen.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikkje planlegges for en reduksjon i den fremskrevne sykehusaktiviteten i Oslo.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 10, debattert 13. april 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Kjersti Toppe og Bengt Fasteraune om å sikre fortsatt kapasitet for behandling og rehabilitering av lungelidelser ved vidare drift av Granheim lungesykehus (Innst. 318 S (2020–2021), jf. Dokument 8:84 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Tore Hagebakken på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 2, frå Kari Kjønås Kjos på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 3, frå Bjørnar Moxnes på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt

Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at virksomheten ved Granheim lungesykehus opprettholdes og utvides for å håndtere behovet for behandling og rehabilitering av lungelidelser.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.16)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at rehabiliteringstilbudet på Granheim opprettholdes og styrkes, med tilstrekkelige personal- og legeressurser til evalueringen er gjennomført og at Granheim lungesykehus også rustes til å håndtere rehabilitering for pasienter som har senskader etter covid-19-sykdom.»

Senterpartiet og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 72 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.38)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tilbudet på Granheim lungesykehus som et minimum opprettholdes på samme nivå som i dag, inntil den bebudede evalueringen av behovet for rehabilitering og behandling for lungesyke i regionen er ferdig.»

Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart vedteke med 56 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.04)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:84 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Kjersti Toppe og Bengt Fasteraune om å sikre fortsatt kapasitet for behandling og rehabilitering av lungelidelser ved videre drift av Granheim lungesykehus – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 44 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.41)

V o t e r i n g i s a k n r. 11, debattert 13. april 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i legemiddeloven og apotekloven (bytte av biologiske legemidler i apotek) (Innst. 330 L (2020–2021), jf. Prop. 84 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i legemiddeloven og apotekloven (bytte av biologiske legemidler i apotek)

I

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. skal § 6 tredje ledd annet punktum lyde:

Departementet fastsetter trinnsprisen ved å ta utgangspunkt i maksimal utsalgspris fra apotek for originallegemidlet og redusere denne prisen med faste prosentsetter etter at *konkurranse fra generiske og biotilsvarende legemidler* er oppstått.

II

I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek skal § 6-6 annet og tredje ledd lyde:

Apoteket kan, uten hinder av første ledd, bytte rekvirert legemiddel med generisk likeverdig legemiddel, *biotilsvarende likeverdig legemiddel eller parallelimportert legemiddel*, hvis departementet har godkjent legemidlene som byttbare. Slikt bytte kan ikke skje i strid med rekvirentens eller kundens uttryk-

kelige ønske. Dersom rekvirenten ber om det, skal apoteket meddele rekvirenten om at slikt bytte er foretatt.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om at rekvirenten i det enkelte tilfelle skal journalføre en begrunnelse for *at bytte* etter annet ledd er uønsket.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Sak nr. 12 var ein interpellasjon.

Votering i sak nr. 13, debattert 13. april 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om flom- og skredsikring og Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om klimatilpasning og styrket flom- og skredforebygging (Innst. 316 S (2020–2021), jf. Dokument 8:90 S (2020–2021) og Dokument 8:92 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 16 forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Ole André Myhrvold på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
 - forslaga nr. 4–16, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- Det vert votert over forslaga nr. 4–16, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en systematisk kartlegging av behovet for flom- og skredsikringstiltak over hele landet og rapportere til Stortinget om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en fullstendig plan for finansiering og gjennomføring av nødvendige tiltak innen flom- og skredforebygging og rapportere til Stortinget om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for, så raskt som mulig, å gjennomføre en full kartlegging av risikoen for befolkningen i kvikkleireområder og andre skredfarlige områder over hele landet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere i skredutsatte områder får tilstrekkelig informasjon om skredrisiko og veiledning om hvordan de skal forholde seg til informasjonen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til beredskapsstatene for å styrke evnen til krisehåndtering, også dersom flere ulykker skulle skje samtidig, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke støtten til kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med klimatilpasning, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som tydeliggjør i lovverket hvem som har ansvaret for å sikre eksisterende bebyggelse mot flom og skred.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et system med grenser for akseptabel risiko for eksisterende bygg og infrastruktur tilsvarende akseptabel risiko for nyutbygginger som i byggeteknisk forskrift (TEK17).»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av regelverket for utbygging på kvikkleire og i andre skredfarlige områder, og komme tilbake til Stortinget med forslag til innskjerpinger for å redusere risiko og sikre at hver enkelt kommune ikke sitter med avgjørende ansvar for risikovurderinger.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre et nasjonalt forbud mot nybygging i kvikkleiresoner i risikoklasse 5.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot nybygging på områder hvor NVE mistenker kvikkleire, men som ennå ikke er kartlagt tilstrekkelig.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til flom- og skredsikring av veier og jernbane og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med restaurering av myr og annen natur for å gjøre samfunnet mer robust mot ekstremvær, flom og overvann.»

Raudt har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 78 mot 9 stemmer ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.00)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–3, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om flom og skred, med et helhetlig kunnskapsgrunnlag og en plan for håndteringen av fremtidens flom- og skredsituasjon i Norge.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en statlig fondsordning som fylkeskommunene kan søke midler fra når det oppstår store ødeleggelser som følge av uforutsette naturhendelser.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke NVEs arbeid med flom- og skredforebygging kraftig for å sikre de områdene man i dag vet er utsatt, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Raudt har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 70 mot 16 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Dokument 8:90 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om flom- og skredsikring – vedtas ikke.

II

Dokument 8:92 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om klimatilpasning og styrket flom- og skredforebygging – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet at dei vil stemma imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 70 mot 17 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.08)

Votering i sak nr. 14, debattert 13. april 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Sandra Borch, Ole André Myhrvold, Willfred Nordlund og Åslaug Sem-Jacobsen om mindre bruk og kast (Innst. 313 S (2020–2021), jf. Dokument 8:100 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Else-May Norderhus på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 2, frå Ole André Myhrvold på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 4–6, frå Per Espen Stoknes på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslag nr. 4, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en ny miljøavgift som favoriserer lavt ressursforbruk og arealforbruk gjennom livsløpet til en vare. Avgiften skal belønne kvalitet, holdbarhet og gjenbruk

av materialer som allerede finnes i økonomien, og stimulere til en mer sirkulær økonomi.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet Dei Grøne vart med 85 mot 2 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.51)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere merverdiavgiftssatsen til null på gjenbruk og reparasjon av forbrukerelektronikk, sports- og turutstyr, hvite- og brunevarer, møbler, klær og sko og på deler som trengs til reparasjonen.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre, gjennom forslag om endringer i brukthandellogen og endringer i brukthandelforskriften, at gjenbruksbutikker kan motta varer fra personer under 18 år, slippe å registrere produkter som har liten salgsverdi enkeltvis, og gi dem mulighet til å selge slike varer straks de har kommet i butikken.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 85 mot 2 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.13)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et forbud mot tilgift i markedsføring.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 80 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.33)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan det kan stilles krav til standardisering av ulike produktgrupper for å redusere unødig ekstra innkjøp, forbruk, kostnader og miljøbelastning.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 71 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.54)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette av midler til å støtte andre typer utlånsordninger enn utstyrssentraler for sports- og fritidsutstyr, for eksempel for verktøy og andre produkter egnet for deling.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 52 mot 33 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen gå gjennom og legge frem forslag til endringer av statens avhendingsinstruks, med mål om at gjenbruk av statens eiendeler, som for eksempel møbler og annet inventar, skal bli enklere.

II

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan staten og offentlig sektor kan ha en gjenbruksstrategi for egne bygg og inventar istedenfor å bygge og kjøpe nytt.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved offentlige innkjøp er en anskaffelsesstrategi som legger til rette for lokale, regionale og nasjonale leverandører, noe som blant annet bidrar til mindre transport og ressursbruk.

IV

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem for Stortinget forslag til endringer av reklamasjonsretten og selgers bevisbyrde som i sterkere grad stimulerer til at varer med lengre holdbarhet tilbys på markedet.

V

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å forby produkter med innebygd planlagt foreldelse, slik at det blir umulig å bevisst bygge inn mekanismer og egenskaper i produkter og varer som gjør at de får et forkortet livsløp.

VI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan det kan stilles krav om at alle offentlige virksomheter må gjøre en kvalifisert vurdering av om hele eller deler av innbo og inventar kan gjenbrukes eller på annen måte transformeres til å passe inn i nye lokaler ved nybygging, flytting eller oppgradering av lokaliteter, tjenestested og lignende.

VII

Stortinget ber regjeringen innføre en rett til å reparere og jobbe for at denne retten gjelder alle varer som importeres til Norge, og stille krav om at produkter kan gjenvinnes.

VIII

Stortinget ber regjeringen foreslå å øke bevilgningen til utstyrssentraler, med mål om at alle norske kommuner skal ha en slik ordning, og komme tilbake til Stortinget med et forslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

IX

Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en ordning hvor varer og tjenester skal ha en varedeklarasjon som tallfester klimagassutslipp, ressursforbruk og forventet levetid, slik at forbrukerne blir i stand til å ta miljøvennlige valg.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemma imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteken.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.01)

Presidenten: Vi går då til votering over sakene frå måndag 19. april, dagsorden nr. 68.

Sak nr. 1 var ei utgreiing.

Votering i sak nr. 2, debattert 19. april 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Mennesker, muligheter og norske interesser i nord (Innst. 289 S (2020–2021), jf. Meld. St. 9 (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 15 forslag. Det er:

- forslag nr. 1, frå Anniken Huitfeldt på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 2, frå Christian Tybring-Gjedde på vegner av Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslaga nr. 3–6, frå Liv Signe Navarsete på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslaga nr. 7–12, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 13, frå Anniken Huitfeldt på vegner av Arbeidarpartiet
 - forslaga nr. 14 og 15, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- Martin Henriksen har bedt om ordet.

Martin Henriksen (A) [15:05:02]: Det gjelder en stemmeforklaring. Arbeiderpartiet har fremmet forslag nr. 13 i sak nr. 2 om å få på plass et grundig beslutningsgrunnlag med mål om realisering av Nord-Norge-banen. Vi mener det er et godt forslag, men ser at det er mulig at det forslaget ikke får flertall. Vi vil ikke havne i en situasjon der det er et reelt flertall i denne salen som vil uttrykke at arbeidet med banen skal starte, men at en uenighet rundt formuleringer gjør at ingen ting blir vedtatt. Derfor velger vi å stemme subsidiært for forslag nr. 2. Vi oppfatter det som å være et intensjonsforslag i tråd med det Arbeiderpartiet har foreslått, og at normale prosesser for utredning og prioritering blir fulgt. Det er det vi legger i å sette i gang arbeidet, og vi vil derfor støtte forslag nr. 2.

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 8, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede opprettelsen av et Nordområdedirektorat, som skal lokaliseres i Nord-Norge.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 80 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.03)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 7, 9–12, 14 og 15, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om hvordan den vil følge opp anbefalingene fra Ungdommens nordområdemelding: En nordområdepolitikk for ungdom.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ny strategi for avspenning og samarbeid i nord. Denne bør spesifikt ta opp i seg behovet for konkrete avspenningstiltak i nordområdene og en styrking av de multilaterale samarbeidsorganene i Arktis.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et nasjonalt program for storskala bruk av digital teknologi for å fremme kunnskaps- og kompetansebygging i hele landet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en strategi for å gi større muligheter for lokal yrkesopplæring i samarbeid med lokale bedrifter fra første dag.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om verdiskaping i Nord-Norge med satsinger og konkrete tiltak for å adressere hovedutfordringer for utvikling av landsdelen.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en forskningsstrategi for å styrke nordområdeforskningen, med vekt på samfunnsvitenskap og humaniora, og for å styrke de nordnorske forskningsmiljøenes plass i nordområdeforskningen.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede å flytte koordineringsarbeidet for nordområdepolitikken til Nord-Norge.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 79 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.28)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3, 4 og 6, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sikre at Barentssekretariatet vert gitt fast løyving over statsbudsjettet frå 2022.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringa utarbeide eit program for å redusere vedlikehaldsetterslepet på fylkesvegane. Programmet skal skissere ein opptrappingsplan for fylkesvegvedlikehald med forslag til finansieringsmodellar og ei organisering som skal gi auka vedlikehald og etterslepsreduksjon på fylkesvegnettet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et pilotprosjekt i Nord-Norge hvor en større del av det høyere utdanningstilbudet til regionens universiteter gjøres tilgjengelig ved studie- og høyskolesentre.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 70 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.50)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp strukturmeldingen for høyere utdanning med en plan for hvordan man styrker studiestedenes regionale rolle, og der det beskrives hvordan de brede profesjonsutdanningene og den praksisnære forskningen skal styrkes for å sikre tilgang til desentralisert utdanning over hele landet. Fremtidig høyere utdanning på Nesna skal være en del av planen.»

Arbeidarpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.12)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 13, frå Arbeidarpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen få på plass et grundig beslutningsgrunnlag for Nord-Norge-banen i Nasjonal transportplan - for å avklare trasé- og teknologivalg, klimaeffekt, kostnader og framdrift - slik at prosjektet bringes framover med mål om å realisere Nord-Norge-banen.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet vart med 59 mot 28 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.34)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for styrking av Barentssamarbeidet og sivile grenseoverskridende samarbeid i Barentsregionen, gjennom en mer langsiktig og styrket finansieringsmodell som sikrer større forutsigbarhet og bedre rammevilkår.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.56)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa setje i gang arbeidet med å realisere Nord-Norgebana.»

Arbeidarpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart vedteke med 56 mot 30 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringa sikre norsk eigarskap av kritisk infrastruktur og eigedom samt nasjonal kontroll over naturressursar i nordområda.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 54 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.55)

Vidare var innstilt:

II

Meld. St. 9 (2020–2021) – Mennesker, muligheter og norske interesser i nord – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3, debattert 19. april 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell-Børge Freiberg, Hanne Dyveke Søttar og Erlend Wiborg om bedre tilrettelegging for at unge i større grad skal unngå å bli uføre (Innst. 314 S (2020–2021), jf. Dokument 8:95 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Siv Henriette Jacobsen på vegner av Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, frå Eirik Faret Sakariassen på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som kan bidra til at flere med nedsatt arbeidsevne og tilretteleggingsbehov kan være i arbeid.»

Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.47)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ytterligere øke antall varige, tilrettelagte arbeidsplasser for å styrke arbeidstilbudet til uføretrygdde.»

Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som kan bidra til at flere med nedsatt arbeidsevne og tilretteleggingsbehov kan være i arbeid, fremfor trygd og passivitet.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla subsidiær støtte til innstillinga. Raudt har varsla at dei vil stemma imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 85 røyster mot 1 røyst.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.05)

Votering i sak nr. 4, debattert 19. april 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen (Innst. 312 S (2020–2021), jf. Dokument 8:104 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Erlend Wiborg sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre rett til dagpenger og sykepenger for alderskull som står i arbeid og omfattes av pensjonsreformen, frem til fylte 72 år, for så en videre økning i takt med behovet.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:104 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 72 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.02)

Votering i sak nr. 5, debattert 19. april 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene

Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Helge André Njåstad om å sikre et helhetlig Nav (Innst. 315 S (2020–2021), jf. Dokument 8:105 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Per Olaf Lundteigen på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 2–4, frå Erlend Wiborg på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 5, frå Eirik Faret Sakariassen på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 5, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte tall og redegjørelser som fremlegges av Nav i tråd med likestillings- og diskrimineringslovens kap. 4 om aktivitets- og redegjørelsesplikt, til å foreslå nødvendige tiltak for å sikre en bedre likebehandling av de ansatte i statlig og kommunalt Nav.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 79 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.44)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en plan som viser hva som trengs av organisasjonsmessige endringer og styrking av fagkompetanse hos etatens fagfolk for at førstelinjen ved Nav-kontorene i kommuner og bydeler kan fatte vedtak om midlertidige ytelser og arbeidsrettede tiltak i tråd med Nav-reformens opprinnelige mål. Dette for å ivareta behovet for myndige Nav-kontor i alle kommuner og bydeler hvor kommunestyret vedtar det.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 71 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at førstelinjen i Nav styrkes, slik at den enkelte bruker blir

sett på som et enkeltindivid, og at Nav blir mindre byråkratisk.»

Raudt har varsla støtte til forslaget. Sosialistisk Venstreparti har varsla subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 66 mot 21 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.01)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å avvike partnerskapet i Nav og legge samtlige ytelser og tjenester i Nav under én statlig styringslinje.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 71 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:105 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Helge André Njåstad om å sikre et helhetlig Nav – vedtas ikke.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslag nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et bredt sammensatt utvalg som skal vurdere å avvike partnerskapet og samle samtlige ytelser og tjenester i Nav under én statlig styringslinje.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 72 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.24)

Presidenten: Sak nr. 6 var ein interpellasjon.

Stortinget går då vidare til votering over sakene nr. 1–8 på dagens kart, dagsorden nr. 69.

Sak nr. 1 er andre gongs behandling av lover og gjeld lovvedtak 92. Det ligg ikkje føre forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er med det vedteke ved

andre gongs behandling og blir å senda Kongen i samsvare med Grunnlova.

Votering i sak nr. 2, debattert 20. april 2021

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell-Børge Freiberg og Hanne Dyveke Søttar om å bidra til at Nordland Kunst- og filmhøgskole og NTNU får nødvendig bistand i en overgangsperiode (Innst. 334 S (2020–2021), jf. Dokument 8:115 S (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:115 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell-Børge Freiberg og Hanne Dyveke Søttar om å bidra til at Nordland Kunst- og filmhøgskole og NTNU får nødvendig bistand i en overgangsperiode – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3, debattert 20. april 2021

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i inndelingslova (innføring av tospråklig navn på Nordland fylke, norsk og lulesamisk) (Innst. 329 L (2020–2021), jf. Prop. 88 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i inndelingslova (innføring av tospråklig navn på Nordland fylke, norsk og lulesamisk)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser skal § 29 nr. 10 lyde: 10. Nordland eller Nordlånnda.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 20. april 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Lars Haltbrekken om statlig vern av Ekebergsletta (Innst. 331 S (2020–2021), jf. Dokument 8:102 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med Oslo kommune sikre Ekebergsletta som statlig sikret friluftslivsområde.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Raudt har varsla støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til komiteen å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:102 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Lars Haltbrekken om statlig vern av Ekebergsletta – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 79 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.26)

Votering i sak nr. 5, debattert 20. april 2021

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (lovhjemmel for krav om avsavnsrenter) (Innst. 336 L (2020–2021), jf. Prop. 87 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i forurensningsloven (lovhjemmel for krav om avsavnsrenter)

I

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 76 nytt annet ledd skal lyde:

Det kan beregnes renter av krav etter første ledd første og andre punktum i samsvar med forsinkelsesrenteloven. Det kan også beregnes renter fra utgiftene påløper og frem til forsinkelsesrenten begynner å løpe (avsavnsrente). Ved beregning av avsavnsrente etter andre punktum skal pengemarkedsrenten tillagt fire prosentpoeng benyttes som rentesats.

Nåværende annet til femte ledd blir tredje til nytt sjette ledd.

Femte ledd skal lyde:

Om lemping av ansvar etter første, annet og tredje ledd gjelder skadeerstatningsloven § 5-2 tilsvarende.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 20. april 2021

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 13. april 2021)

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Anette Trettebergstuen på vegner av Arbeidarpartiet
- forslaga nr. 2–4, frå Freddy André Øvstegård på vegner av Sosialistisk Venstreparti

- forslaga nr. 5–8, frå Bjørnar Moxnes på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 7, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å gå i dialog med partene i arbeidslivet om lønnsutvikling i yrkesgrupper i kritiske samfunnsfunksjoner, spesielt kvinnedominerte yrker, for å finne ut hva staten kan bidra med av bevilgninger for å sikre lønnsløft.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 80 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.40)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett fremme tiltak for kvinnedominerte yrker som særleg rammes av koronasituasjonens konsekvenser for økonomi og arbeidsliv på både kort og lengre sikt, inkludert tiltak for økt heltid, igangsette langsiktige forsøk med redusert arbeidstid, øke bemanningen og starte dialog med partene om lønnsløft for kvinnedominerte yrker i offentlig sektor, samt særlige tiltak innen kvinnedominerte bransjer i privat sektor slik som servicenæringene.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 78 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.03)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 8, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre økonomiske midler til handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 54 mot 31 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.26)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Raudt.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem en langsiktig sysselsettingsplan med målrettede tiltak for grupper som er særskilt hardt rammet av arbeidsledighet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge diskriminering og rasisme i arbeidslivet for å iverksette konkrete tiltak for ansettelsesprosesser og rekruttering, med mål om å få flere i jobb.»

Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt vart med 45 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.16)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 4, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at likestillingskonsekvensene av koronakrisa, både på kort og lang sikt, blir undersøkt, og at det kommer anbefalinger til tiltak for å avbøte negative likestillingskonsekvenser, gjennom å for eksempel tydeliggjøre dette i mandatet for koronakommisjonen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se til at Norge internasjonalt tar på seg en pådriverrolle mot at koronasituasjonen utnyttes til å hindre seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, som abort, og at utviklingspolitikken tar høyde for at særleg kvinner rammes av pandemiens økonomiske konsekvenser.»

Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 45 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.40)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette forskning som ser på likestillingskonsekvensene av koronapandemien, og som ser på krisetiltakene som er innført i et kjønnsperspektiv.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti Miljøpartiet
Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget vart med 45 mot 42 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 15.31.15)

Presidenten: Presidenten vil føreslå at utgreiinga
vert vedlagd protokollen. – Det er vedteke.

Votering i sak nr. 7, debattert 20. april 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov
om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. (Innst.
321 L (2020–2021), jf. Prop. 53 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det sett fram eitt
forslag, frå Trond Giske på vegner av Arbeidarpartiet,
Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget ly-
der:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om
å begrense virkeområdet til lov om kollektiv for-
valtning av opphavsrett mv. for medlemsorganisa-
sjoner i samsvar med direktivet om kollektiv
rettighetsforvaltning, og å komme tilbake til Stor-
tinget med en klargjøring av at loven ikke endrer på
dagens praksis for kollektiv forvaltning av
vederlagsmidler, som stipender».

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til
forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosi-
alistisk Venstreparti vart med 45 mot 42 røyster ikkje
vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera føl-
gjande vedtak til

L o v

om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å sørge for at kollektiv for-
valtning av opphavsrett og nærstående rettigheter
håndteres på en ansvarlig, effektiv og åpen måte overfor
både rettighetshavere og brukere. Loven skal også sikre
rettighetshaveres valgfrihet ved kollektiv forvaltning av
rettigheter.

§ 2 Lovens virkeområde

Loven gjelder kollektiv rettighetsforvaltning og for
kollektive forvaltningsorganisasjoner.

Loven gjelder for organisasjoner og enheter som en
kollektiv forvaltningsorganisasjon helt eller delvis eier
eller kontrollerer, når organisasjonen eller enheten utø-
ver virksomhet som ville vært omfattet av loven dersom
den hadde vært utøvd av en kollektiv forvaltningsorga-
nisasjon.

Bestemmelsene i kapittel 9 gjelder bare for kollekti-
ve forvaltningsorganisasjoner som tilbyr grensekryss-
sende lisenser for nettrrettigheter til musikkverk.

Bestemmelsene i §§ 26, 32 og 34, 35 bokstav a, b, c, e,
f og g og 49 til 52 gjelder også for uavhengige for-
valtningsenheter.

Bestemmelsene i kapittel 5, §§ 25 tredje ledd, 32 og
49 til 52 gjelder for medlemsorganisasjonene i en kol-
lektiv forvaltningsorganisasjon hvis den kollektive for-
valtningsorganisasjonen har besluttet at medlemsorga-
nisasjonene skal fordele og utbetale rettighetsvederlag.
Medlemsorganisasjonene skal i den forbindelse sørge
for at rettighetshaverne får mulighet til å delta i beslut-
ninger om fordeling og bruk av rettighetsvederlag.

Bestemmelsene i §§ 36 og 49 til 52 gjelder for med-
lemsorganisasjonene i en kollektiv forvaltningsorgani-
sasjon hvis den kollektive forvaltningsorganisasjonen
har besluttet at medlemsorganisasjonene skal utarbeide
åpenhetsrapport.

Loven gjelder også for Svalbard og Jan Mayen.

§ 3 Definisjoner

I denne loven menes med:

- a) kollektiv forvaltningsorganisasjon: enhver organi-
sasjon som ved lov eller ved overdragelse, lisens
eller annen avtale har fullmakt til å forvalte opp-
havsrett eller nærstående rettigheter på vegne av
mer enn én rettighetshaver til felles nytte for disse
rettighetshaverne, og som har dette som eneste eller
viktigste formål, og som er eiet eller kontrollert av
sine medlemmer, eller som er organisert uten øko-
nomisk vinning som formål.
- b) uavhengig forvaltningsenhet: enhver organisasjon
som ved lov eller ved overdragelse, lisens eller
annen avtale har fullmakt til å forvalte opphavsrett
eller nærstående rettigheter på vegne av mer enn én
rettighetshaver til felles nytte for disse rettighetsha-
verne, og har dette som eneste eller viktigste formål,
og som verken er eiet eller kontrollert, direkte eller
indirekte, helt eller delvis, av rettighetshaverne, og
som er organisert med økonomisk vinning som for-
mål.
- c) rettighetshaver: enhver person eller enhet, med
unntak av kollektive forvaltningsorganisasjoner,

som er innehaver av opphavsrett eller nærstående rettigheter, eller som etter avtale om bruk av rettigheter eller som ved lov har rett til en andel av inntektene fra slike rettigheter.

- d) medlem: en rettighetshaver eller en organisasjon som representerer en rettighetshaver, medregnet kollektive forvaltningsorganisasjoner og sammenlutninger av rettighetshavere, som oppfyller kravene for medlemskap i en kollektiv forvaltningsorganisasjon og som er medlem av denne.
- e) vedtekter: vedtektene, reglene eller dokumentene om opprettelsen av en kollektiv forvaltningsorganisasjon.
- f) årsmøtet: det organet i en kollektiv forvaltningsorganisasjon hvor medlemmene deltar og utøver sin stemmerett, uavhengig av organisasjonens rettslige form.
- g) rettighetsvederlag: vederlag som kreves inn av en kollektiv forvaltningsorganisasjon på vegne av rettighetshaverne, uavhengig av om inntektene er et resultat av en enerett, rett til vederlag eller rett til kompensasjon.
- h) administrasjonskostnader: de beløpene som en kollektiv forvaltningsorganisasjon debiterer, trekker fra eller motregner mot rettighetsvederlag eller andre inntekter fra investering av rettighetsvederlag, for å dekke kostnadene ved forvaltning av opphavsrett eller nærstående rettigheter.
- i) representasjonsavtale: enhver avtale mellom kollektive forvaltningsorganisasjoner der en kollektiv forvaltningsorganisasjon gir en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon fullmakt til å forvalte rettigheter den representerer, herunder avtaler gjort i medhold av §§ 44 til 46.
- j) bruker: enhver person eller enhet som utfører handlinger som krever rettighetshavernes samtykke, vederlag til rettighetshaverne eller betaling av kompensasjon til rettighetshaverne, og som ikke handler i egenskap av å være forbruker.
- k) repertoar: verk i henhold til åndsverkloven § 2 og nærstående rettigheter i henhold til åndsverkloven kapittel 2, som en kollektiv forvaltningsorganisasjon forvalter rettighetene til.
- l) grensekryssende lisens: tillatelser til bruk, som omfatter flere enn én EØS-stat.
- m) nettrettigheter til musikkverk: rettigheter i henhold til åndsverkloven § 3 som kreves for å kunne tilby en nettbasert tjeneste.

Kapittel 2 Rettighetshavernes rettigheter

§ 4 Forbud mot å pålegge rettighetshaverne unødvendige plikter

Kollektive forvaltningsorganisasjoner skal handle til beste for rettighetshaverne de representerer. Organisasjonene skal ikke pålegge rettighetshaverne plikter som ikke er nødvendige for å verne deres rettigheter eller interesser eller for effektiv forvaltning av deres rettigheter.

§ 5 Rettighetshaverens rett til å velge kollektiv forvaltningsorganisasjon

En rettighetshaver kan etter eget valg gi en kollektiv forvaltningsorganisasjon fullmakt til å forvalte rettighetshaverens rettigheter, kategorier av rettigheter eller typer verk eller andre vernede arbeider. Fullmakten skal være uttrykkelig og spesifisert.

Med mindre den kollektive forvaltningsorganisasjonen har saklig grunn til å nekte å påta seg forvaltningen, er den forpliktet til å forvalte rettighetene, kategorier av rettigheter eller typer verk eller andre vernede arbeider, forutsatt at slik forvaltning omfattes av organisasjonens virksomhetsområde.

§ 6 Rettighetshaverens rett til selv å gi tillatelse til bruk

Selv om det er inngått forvaltningsavtale etter § 5, har rettighetshaveren rett til å gi tillatelse til ikke-ervervsmessig bruk av rettigheter, kategorier av rettigheter eller typer verk og andre vernede arbeider.

Kollektive forvaltningsorganisasjoner kan i forvaltningsavtalen stille krav om at rettighetshaveren må informere organisasjonen om ikke-ervervsmessige tillatelser etter første ledd.

§ 7 Rettighetshaverens rett til oppsigelse av forvaltningsavtale

En rettighetshaver kan si opp en avtale om forvaltning av rettigheter. Oppsigelsen kan omfatte rettigheter, kategori av rettigheter eller typer verk eller andre vernede arbeider i geografiske områder etter eget valg. Rettighetshaveren skal varsle den kollektive forvaltningsorganisasjonen innen rimelig tid, og senest seks måneder før avtalen skal opphøre å gjelde. Organisasjonen kan bestemme at oppsigelsen først får virkning fra utgangen av regnskapsåret.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon kan ikke begrense adgangen etter første ledd ved å kreve som vilkår at forvaltningen av rettighetene som er omfattet av oppsigelsen, skal overdras til en annen forvaltningsorganisasjon. Dette gjelder likevel ikke der kollektiv forvaltning av rettigheter er obligatorisk.

§ 8 Informasjon om rettigheter og vilkår

Før det inngås forvaltningsavtale skal den kollektive forvaltningsorganisasjonen gi rettighetshaveren informasjon om rettighetene etter §§ 4 til 7 og om vilkår knyttet til retten til selv å gi tillatelse til bruk etter § 6.

§ 9 Forholdet til åndsverkloven

Bestemmelsene i §§ 5 til 8 får ikke betydning for anvendelsen av bestemmelsene i åndsverkloven om avtalelisens og om obligatorisk kollektiv forvaltning av rettigheter.

Kapittel 3 Medlemskap og medbestemmelsesrett

§ 10 Regler for medlemskap i kollektive forvaltningsorganisasjoner

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal godta rettighetshavere og organisasjoner som representerer rettighetshavere som medlemmer, dersom de oppfyller kravene til medlemskap, som skal være basert på objektive, åpne og ikke-diskriminerende kriterier. Kravene til medlemskap skal fremgå av den kollektive forvaltningsorganisasjonens vedtekter eller medlemsvilkår og skal gjøres offentlig tilgjengelig. Avslag på søknad om medlemskap skal begrunnes.

Vedtektene til en kollektiv forvaltningsorganisasjon skal sikre at medlemmene får ta del i beslutningsprosesser i organisasjonen. Har en kollektiv forvaltningsorganisasjon forskjellige kategorier av medlemmer, skal disse være representert på en rimelig og balansert måte i beslutningsprosessen.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal gi sine medlemmer mulighet til å kommunisere elektronisk med organisasjonen og til å utøve sine medlemsrettigheter elektronisk.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal føre register over sine medlemmer og holde registrene oppdatert.

§ 11 Rettigheter for rettighetshavere som ikke er medlemmer i den kollektive forvaltningsorganisasjonen

Bestemmelsene i § 10 tredje ledd, § 34, § 45 første ledd og § 48 gjelder for kollektive forvaltningsorganisasjoner og rettighetshavere som ikke er medlemmer i organisasjonen, men som har en tilknytning til organisasjonen ved lov eller overdragelse, lisens eller annen avtale.

§ 12 Årsmøte

Kollektive forvaltningsorganisasjoner skal minst én gang i året innkalle til og avholde årsmøte for medlemmene.

Årsmøtet skal godkjenne endringer i organisasjonens vedtekter og vilkår for medlemskap dersom disse ikke er regulert i vedtektene.

Årsmøtet skal foreta valg av eller avsette styremedlemmer, vurdere deres generelle innsats og godkjenne deres lønn, godtgjørelse eller andre fordeler. I en kollektiv forvaltningsorganisasjon med et styre og et kontrollorgan kan årsmøtet delegere disse oppgavene til kontrollorganet.

I samsvar med bestemmelsene i dette kapitlet skal årsmøtet minst treffe beslutning om følgende:

- a) generelle prinsipper for fordeling av vederlag til rettighetshavere
- b) generelle prinsipper for bruk av beløp som ikke kan fordeles
- c) den generelle investeringsstrategien for inntekter fra rettigheter og eventuelle inntekter fra investering av disse inntektene
- d) generelle prinsipper for fradrag fra inntekter fra rettigheter og eventuelle inntekter fra investering av disse inntektene, herunder fradrag for bruk av midler til kollektiv fordeling
- e) bruken av beløp som ikke kan fordeles
- f) risikohåndteringsstrategien
- g) godkjenning av kjøp, salg eller pantsettelse av fast eiendom
- h) godkjenning av fusjoner og allianser, oppretting av datterselskap og kjøp av andre enheter eller aksjer eller rettigheter i andre enheter
- i) godkjenning av låneopptak, utlån eller lånegaranti
- j) valg av revisor
- k) godkjenning av en årlig åpenhetsrapport.

Årsmøtet kan ved beslutning eller ved bestemmelser i vedtektene delegere oppgavene i fjerde ledd bokstav f til i til det organet som etter § 14 skal utøve den interne kontrollfunksjonen.

§ 13 Medlemmenes stemmerett

Alle medlemmer av den kollektive forvaltningsorganisasjonen skal ha rett til å ta del i og stemme på årsmøtet. En kollektiv forvaltningsorganisasjon kan likevel fastsette begrensninger i medlemmenes rett til å delta og utøve stemmeretten på grunnlag av ett eller begge av følgende kriterier, forutsatt at disse er fastsatt og praktisert på en rimelig og forholdsmessig måte:

- a) medlemskapets varighet
- b) størrelsen på de beløpene som mottas eller tilfaller et medlem.

Kriteriene som er fastsatt etter første ledd bokstav a og b, skal fremgå av den kollektive forvaltningsorganisasjonens vedtekter eller medlemsvilkår og skal offentliggjøres i samsvar med §§ 33 og 35.

Alle medlemmer av en kollektiv forvaltningsorganisasjon kan utpeke en annen person eller enhet som fullmektig som kan delta og stemme på årsmøtet på deres vegne, forutsatt at slik utnevning ikke medfører interessekonflikter.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon kan i vedtektenes eller medlemsvilkårene fastsette begrensninger for utpekingen av fullmektig og utøvelse av stemmeretten til medlemmene de representerer. Begrensningene må ikke gripe inn i medlemmenes mulighet for å delta i beslutningsprosessen til en kollektiv forvaltningsorganisasjon på en egnet og effektiv måte.

Hver fullmakt er bare gyldig for ett enkelt årsmøte.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon kan i vedtektenes bestemme at stemmeretten skal utøves av en forsamling av representanter som medlemmene i den kollektive forvaltningsorganisasjonen velger minst hvert fjerde år. Dette forutsetter at medlemmene i den kollektive forvaltningsorganisasjonen kan delta i beslutningsprosessen på en egnet og effektiv måte, og at de ulike medlemskategoriene er representert på en rimelig og balansert måte i forsamlingen av representanter.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon hvor medlemmene består av organisasjoner som representerer rettighetshavere, kan bestemme at alle eller noen av oppgavene til årsmøtet skal utøves av en forsamling av disse rettighetshaverne.

Kapittel 4 Styring og intern kontroll

§ 14 Intern kontrollfunksjon

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ha en kontrollfunksjon som løpende overvåker virksomheten til organisasjonens daglige ledelse. I organisasjoner hvor styret utpekes av årsmøtet, jf. § 12 tredje ledd, kan styret ivareta kontrollfunksjonen.

Har en kollektiv forvaltningsorganisasjon forskjellige kategorier av medlemmer, skal de ulike medlemskategoriene være representert på en rimelig og balansert måte i organet som utøver kontrollfunksjonen.

Personer som utøver kontrollfunksjonen, skal hvert år legge frem en individuell erklæring om interessekonflikter som inneholder de opplysningene som fremgår av § 15 tredje ledd.

Organet som utøver kontrollfunksjonen, skal møtes regelmessig. Det skal gjennomføre de oppgavene som er delegert av årsmøtet og overvåke aktiviteten og utførelsen av de oppgavene som ivaretas av personene nevnt i § 15.

Organet som utøver kontrollfunksjonen, skal rapportere til årsmøtet minst én gang i året.

§ 15 Pliktene til kollektive forvaltningsorganisasjoners daglige ledelse

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ta alle nødvendige forholdsregler for å sikre at personene som leder virksomheten, gjør dette på en forsvarlig og egnet måte ved god forvaltning av rettigheter, god regnskapspraksis og gode kontrollrutiner.

Kollektive forvaltningsorganisasjoner skal ha rutiner for å unngå interessekonflikter. Kan slike konflikter ikke unngås, skal den kollektive forvaltningsorganisasjonen ha rutiner for å identifisere, håndtere, overvåke og opplyse om eksisterende eller potensielle interessekonflikter for å hindre at konfliktene skader de kollektive interessene for rettighetshavere som organisasjonen representerer.

Fremgangsmåtene som nevnt i andre ledd skal omfatte en individuell årlig erklæring til årsmøtet fra hver av personene omfattet av første ledd. Erklæringen skal inneholde opplysninger om:

- alle interesser i den kollektive forvaltningsorganisasjonen
- alle godtgjørelser mottatt fra den kollektive forvaltningsorganisasjonen i det foregående regnskapsåret, inkludert lønn, pensjonsytelser og naturalytelser
- alle rettighetsvederlag mottatt fra den kollektive forvaltningsorganisasjonen i det foregående regnskapsåret
- eksisterende eller potensielle konflikter mellom personlige interesser og interessene til den kollektive forvaltningsorganisasjonen eller mellom forpliktelser overfor den kollektive forvaltningsorganisasjonen og eventuelle forpliktelser overfor andre personer eller enheter.

Kapittel 5 Forvaltning av vederlagsmidler

§ 16 Generelle krav

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal utvise aktsomhet ved innkreving av rettighetsvederlag og forvaltning av vederlagsmidler. Med vederlagsmidler menes rettighetsvederlag og inntekter fra investering av rettighetsvederlag.

§ 17 Adskillelse av vederlagsmidler i regnskapet

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal i sine regnskaper holde vederlagsmidler adskilt fra øvrige inntekter og eiendeler.

Kan vederlagsmidlene som tilfaller rettighetshaverne ikke fordeles innen fristen i § 21 andre ledd, skal disse beløpene regnskapsføres adskilt.

§ 18 *Bruk av vederlagsmidler*

Alle vederlagsmidler skal fordeles til rettighetshavere, med unntak av administrasjonskostnader etter § 20 andre ledd og midler som er besluttet brukt på annen måte, jf. § 12 fjerde ledd.

§ 19 *Investering av vederlagsmidler*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som investerer vederlagsmidler, skal plassere midlene på en måte som fremmer rettighetshavernes interesser og i samsvar med investeringsstrategien vedtatt etter § 12 fjerde ledd bokstav c.

Den kollektive forvaltningsorganisasjonen skal ved potensielle interessekonflikter sikre at investeringenes eneste formål er å ivareta rettighetshavernes interesser. Hensynet til sikkerhet, likviditet og avkastning skal ivaretas ved investering av vederlagsmidler, og investeringene skal spres slik at uforholdsmessig avhengighet og konsentrasjon i porteføljen unngås.

§ 20 *Fradrag*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal gi en rettighetshaver informasjon om administrasjonskostnader og andre fradrag i vederlagsmidler før rettighetshaveren gir organisasjonen fullmakt til å forvalte rettigheter.

Administrasjonskostnader skal ikke overstige de begrunnede og dokumenterte kostnadene organisasjonen har ved rettighetsforvaltningen.

Fradrag skal stå i et rimelig forhold til organisasjonens ytelser til rettighetshaverne og skal beregnes etter saklige kriterier.

Dersom en kollektiv forvaltningsorganisasjon tilbyr sosiale, kulturelle eller utdanningsmessige ytelser finansiert ved fradrag som nevnt i første ledd, skal ytelsene tilbys rettighetshaverne på rimelige vilkår.

§ 21 *Fordeling og utbetaling*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal fordele vederlagsmidler til rettighetshavere på en betryggende og nøyaktig måte og i overensstemmelse med de generelle fordelingsprinsippene, jf. § 12 fjerde ledd bokstav a.

Vederlagsmidler skal fordeles og utbetales uten ugrunnet opphold, og senest ni måneder etter utløpet av regnskapsåret da de aktuelle vederlagsmidlene ble krevd inn, med mindre det er saklig grunn til at fristen ikke kan overholdes.

Dersom rettighetshaveren ikke er funnet innen tre år etter utløpet av det regnskapsåret inntektene ble krevd inn, kan vederlagsmidlene benyttes i henhold til vedtak etter § 12 fjerde ledd bokstav b.

§ 22 *Tiltak for å finne rettighetshavere*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal iverksette nødvendige tiltak for å identifisere og lokalisere rettighetshavere som er berettiget til vederlagsmidler.

Dersom en rettighetshaver er ukjent eller ikke kan lokaliseres, skal den kollektive forvaltningsorganisasjonen innen tre måneder etter utløpet av fristen angitt i § 21 andre ledd gjøre opplysningene om aktuelle verk og andre vernede arbeider tilgjengelig for de medlemmene som den kollektive forvaltningsorganisasjonen representerer og for andre kollektive forvaltningsorganisasjoner som det er inngått representasjonsavtale med.

Opplysningene skal så langt det er mulig omfatte tittel på verk eller arbeider, navn på rettighetshaveren, forlegger og utgiver samt andre relevante opplysninger som kan bidra til å finne frem til rettighetshaveren.

Dersom rettighetshaveren ikke er funnet innen ett år etter utløpet av fristen etter andre ledd, skal opplysningene gjøres tilgjengelig for allmennheten.

Kapittel 6 Forvaltning på vegne av andre kollektive forvaltningsorganisasjoner

§ 23 *Rettigheter som forvaltes gjennom representasjonsavtaler*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som forvalter rettigheter gjennom en representasjonsavtale, skal ikke forskjellsbehandle rettighetshavere som omfattes av avtalen.

§ 24 *Fradrag ved representasjonsavtaler*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ikke gjøre andre fradrag enn administrasjonskostnader fra vederlagsmidler som stammer fra rettigheter som den forvalter på grunnlag av en representasjonsavtale, med mindre den andre kollektive forvaltningsorganisasjonen som er part i avtalen gir uttrykkelig samtykke til slike fradrag.

§ 25 *Fordeling og utbetaling av rettighetsvederlag ved representasjonsavtaler*

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal regelmessig fordele og utbetale til andre kollektive forvaltningsorganisasjoner vederlagene som tilfaller dem. Dette skal skje på en betryggende og nøyaktig måte.

Utbetalingen til den andre kollektive forvaltningsorganisasjonen skal foretas uten ugrunnet opphold, og senest ni måneder etter utgangen av det regnskapsåret da vederlagene ble krevd inn, med mindre det er saklig grunn til at fristen ikke kan overholdes.

Den kollektive forvaltningsorganisasjonen som mottar rettighetsvederlag etter andre ledd, skal fordele

og utbetale vederlaget uten ugrunnet opphold, og senest seks måneder etter at vederlaget er mottatt, med mindre det er saklig grunn til at fristen ikke kan overholdes.

Kapittel 7 Organisasjonens forhold til brukere

§ 26 Avtaleforhandlinger om lisens

Kollektive forvaltningsorganisasjoner og brukere skal forhandle om lisensiering av rettigheter i god tro, og de skal gi hverandre opplysninger som er nødvendige for forhandlingene.

§ 27 Tilbud om lisens

Kollektive forvaltningsorganisasjoner skal uten ugrunnet opphold besvare forespørsler fra brukere, herunder gi informasjon om hvilke opplysninger som er nødvendige for at organisasjonen kan tilby lisens. Når nødvendige opplysninger er mottatt, skal organisasjonen uten ugrunnet opphold tilby brukeren en lisens eller begrunne hvorfor organisasjonen ikke vil tilby lisens.

§ 28 Lisensvilkår mv.

Lisensvilkårene skal baseres på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. Vederlaget for tillatt bruk skal være rimelig. I vurderingen av om vederlaget er rimelig skal det blant annet legges vekt på om tariffene står i et rimelig forhold til brukens økonomiske handelsverdi, både med hensyn til arten og omfanget av bruken, og den økonomiske verdien av tjenesten som den kollektive forvaltningsorganisasjonen leverer. En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal informere brukere om kriteriene som er brukt for å fastsette tariffene.

§ 29 Lisens til nye typer tjenester

Dersom en kollektiv forvaltningsorganisasjon har gitt lisens til en ny type nettbasert tjeneste som har vært tilgjengelig for allmennheten innen EØS-området i mindre enn tre år, er organisasjonen ikke forpliktet til å bruke tilsvarende vilkår ved lisensiering av andre nettbaserte tjenester.

§ 30 Elektronisk kommunikasjon

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal gi brukerne anledning til å kommunisere elektronisk med organisasjonen, herunder ved eventuell rapportering om bruken av lisensen.

§ 31 Brukerens rapporteringsplikt

Når rettigheter er lisensiert fra en kollektiv forvaltningsorganisasjon, plikter brukeren innen avtalt tid og i avtalt format å gi organisasjonen slik relevant informasjon som brukeren har tilgjengelig om bruken av rettig-

hetene. Rapporteringsplikten gjelder i den utstrekning det er nødvendig for at organisasjonen kan innkreve og fordele vederlag til rettighetshavere. Når rapporteringsformat skal avgjøres, skal partene i størst mulig grad ta hensyn til frivillige bransjestandarder.

Kapittel 8 Rapportering og innsyn

§ 32 Opplysninger til rettighetshavere om forvaltning av deres rettigheter

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal minst én gang i året gjøre følgende opplysninger tilgjengelig for rettighetshavere som den i perioden har tilordnet eller utbetalt rettighetsvederlag til:

- a) kontaktopplysninger som rettighetshaveren har gitt den kollektive forvaltningsorganisasjonen fullmakt til å bruke for å kunne identifisere og lokalisere rettighetshaveren
- b) rettighetsvederlag som er tilordnet rettighetshaveren
- c) beløp den kollektive forvaltningsorganisasjonen har utbetalt til rettighetshaveren for rettigheter som er forvaltet, fordelt på hver kategori av rettigheter og type bruk
- d) det tidsrommet bruken fant sted og som rettighetshaveren har fått tilordnet rettighetsvederlag og fått utbetaling for, med mindre det er saklig grunn knyttet til rapportering fra brukerne som hindrer den kollektive forvaltningsorganisasjonen i å opplyse om dette
- e) fradrag for administrasjonskostnader
- f) fradrag som er gjort for andre formål enn administrasjonskostnader
- g) rettighetsvederlag som er tilordnet rettighetshaveren for en viss periode, men ikke utbetalt.

Dersom en medlemsorganisasjon har ansvar for å fordele og utbetale rettighetsvederlag til rettighetshaverne, skal den kollektive forvaltningsorganisasjonen sørge for at medlemsorganisasjonen har de nødvendige opplysningene til å oppfylle plikten.

§ 33 Opplysninger til andre kollektive forvaltningsorganisasjoner

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal minst én gang i året gjøre følgende opplysninger elektronisk tilgjengelig for andre kollektive forvaltningsorganisasjoner som den gjennom en representasjonsavtale i perioden har forvaltet rettigheter for:

- a) rettighetsvederlag som er tilordnet den andre organisasjonen
- b) beløp den kollektive forvaltningsorganisasjonen har utbetalt til den andre organisasjonen for rettigheter som er forvaltet gjennom representasjonsav-

- talen, fordelt på hver kategori av rettigheter og type bruk
- c) rettighetsvederlag som er tilordnet den andre organisasjonen for en viss periode, men ikke utbetalt
 - d) fradrag som er gjort for administrasjonskostnader
 - e) fradrag som er gjort for andre formål enn administrasjonskostnader i samsvar med § 24
 - f) lisenser som er gitt, samt lisenser som har blitt nek-
tet
 - g) årsmøtevedtak som er relevante for forvaltningen
av rettighetene omfattet av representasjonsavtalen.

§ 34 Opplysningsplikt om repertoaret

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som mottar en begrunnet forespørsel fra en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon som den gjennom en representasjonsavtale forvalter rettigheter for, fra en rettighetshaver eller fra en bruker, plikter å gi opplysninger om verk og andre vernede arbeider som organisasjonen forvalter rettighetene til, om de rettighetene som organisasjonen forvalter, enten direkte eller gjennom representasjonsavtaler, og om de geografiske områdene som er omfattet. Opplysningene skal gjøres tilgjengelig elektronisk uten ugrunnet opphold etter at forespørselen om opplysningene ble mottatt.

Dersom det på grunn av omfanget av virksomheten til organisasjonen ikke er mulig å identifisere samtlige verk eller andre vernede arbeider som nevnt i første ledd, skal det i stedet opplyses om typene av verk og arbeider som organisasjonen representerer, de rettighetene organisasjonen forvalter og det geografiske området som er omfattet.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon kan kreve betaling for å behandle en forespørsel om opplysninger etter første og andre ledd. Betalingssatsene skal fastsettes slik at de samlede inntektene ikke overstiger de faktiske kostnadene ved å behandle slike forespørsler. Departementet kan gi forskrift om vilkår for betaling og betalingssatser.

§ 35 Offentliggjøring av opplysninger på organisasjonens nettsted

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal på sitt nettsted offentliggjøre og oppdatere følgende informasjon om organisasjonen:

- a) vedtektene
- b) medlemsvilkårene
- c) standardlisensavtaler og gjeldende standardtariffer, inkludert rabatter
- d) liste over personer som utgjør den daglige ledelsen
- e) generelle prinsipper for fordeling av vederlag til rettighetshavere
- f) generelle prinsipper for administrasjonskostnader

- g) generelle prinsipper for andre fradrag fra rettighetsvederlag enn administrasjonskostnader
- h) oversikt over de representasjonsavtalene som organisasjonen har inngått, med navnene på de kollektive forvaltningsorganisasjonene som avtalene er inngått med
- i) generelle prinsipper for bruk av beløp som ikke kan fordeles
- j) rutiner for klagehåndtering i samsvar med § 48 og fremgangsmåter for tvisteløsning.

§ 36 Årlig åpenhetsrapport

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal årlig avgi en rapport om sin virksomhet. Rapporten skal offentliggjøres på organisasjonens nettsted senest åtte måneder etter regnskapsårets slutt og være tilgjengelig for allmennheten i minst fem år.

Rapporten skal inneholde en delrapport knyttet til bruken av de fradragene som etter § 20 fjerde ledd er gjort i inntekter fra rettigheter for å oppfylle sosiale, kulturelle og utdanningsmessige formål.

Regnskapsopplysningene i den årlige rapporten skal revideres av én eller flere revisorer som er godkjent i henhold til revisorloven § 3-1 første ledd. Hele revisjonsberetningen, med eventuelle forbehold til denne, skal tas inn i rapporten.

Departementet kan i forskrift fastsette krav til hvilke opplysninger som skal gis i rapporten i samsvar med vedlegg til europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/26/EU om kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettar og multiterritoriell lisensiering av rettar til musikkverk for bruk på nettet i den indre marknaden.

Åpenhetsrapporter som utarbeides av medlemsorganisasjonene, skal offentliggjøres og være tilgjengelige både på medlemsorganisasjonens nettsted og den kollektive forvaltningsorganisasjonens nettsted i minst fem år. Medlemsorganisasjonene skal sikre at deres medlemmer gis mulighet til å godkjenne åpenhetsrapporten.

Kapittel 9 Grensekryssende lisensiering av nettrettigheter til musikkverk

§ 37 Kapitlets virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for kollektive forvaltningsorganisasjoner og andre organisasjoner og enheter etter § 2 andre ledd som tilbyr grensekryssende lisenser for nettrettigheter til musikkverk. Bestemmelsene gjelder likevel ikke ved grensekryssende lisensiering av

- a) nettrettigheter til musikkverk i form av noter
- b) nettrettigheter til musikkverk som et kringkastingsforetak må ha for å gjøre sine radio- eller fjernsyns-

program tilgjengelig for allmennheten samtidig med eller etter den opprinnelige sendingen.

Første ledd bokstav b omfatter også ethvert annet nettmateriale som er produsert av eller for kringkastingsforetaket, og som er tilknyttet den opprinnelige sendingen av radio- eller fjernsynsprogrammet, uavhengig av når materialet gjøres tilgjengelig for allmennheten.

§ 38 Krav til organisasjonens behandlingsskapasitet

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som tildeler grensekryssende lisenser for nettrrettigheter til musikkverk, skal ha tilstrekkelig kapasitet til på en åpen og effektiv måte å kunne behandle elektronisk opplysninger som kreves for forvaltning av slike lisenser.

Organisasjonen skal for hver EØS-stat som forvaltningen omfatter, kunne angi de musikkverkene som forvaltes, hvilke rettigheter som forvaltes for det enkelte musikkverket, og hvem som er rettighetshavere.

Organisasjonen skal benytte unike identifikasjonskoder for å identifisere rettighetshavere og musikkverk, som i størst mulig grad baserer seg på frivillige bransjestandarder.

Organisasjonen skal ha rutiner som sikrer at opplysningene som gis etter andre ledd, er i samsvar med tilsvarende opplysninger som gis av andre kollektive forvaltningsorganisasjoner. Avvik som avdekkes, skal utbedres innen rimelig tid.

§ 39 Innsyn i repertoar

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal, etter en begrunnet forespørsel fra en tilbyder av en nettbasert tjeneste, en rettighetshaver som organisasjonen representerer, eller en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon, utlevere oppdaterte opplysninger om de musikkverkene og de rettighetene organisasjonen forvalter, og de EØS-statene som forvaltningen omfatter. Opplysningene skal gis elektronisk. Bestemmelsen i § 34 tredje ledd om betaling gjelder tilsvarende.

Organisasjonen kan treffe rimelige tiltak for å sikre at opplysningene som gis er nøyaktige, og for å kontrollere bruken av opplysningene. Organisasjonen kan også treffe rimelige tiltak for å verne forretningsmessig sensitive opplysninger.

§ 40 Retting av feilaktige opplysninger mv.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ha ordninger som gjør det mulig for tilbydere av nettbaserte tjenester, rettighetshavere og andre kollektive forvaltningsorganisasjoner å be om retting av feilaktige opplysninger som nevnt i § 38 andre ledd. Dersom kravet er tilstrekkelig dokumentert, skal den kollektive forvaltningsorganisasjonen rette opplysningene uten ugrunnet opphold.

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ha ordninger som sikrer at en rettighetshaver som organisasjonen representerer, kan sende inn opplysninger elektronisk om musikkverkene sine, rettighetene til disse verkene og EØS-stater forvaltningen omfatter. Ordningene skal i størst mulig grad følge frivillige bransjestandarder på området for utveksling av opplysninger.

Andre ledd gjelder også der en kollektiv forvaltningsorganisasjon forvalter rettigheter på bakgrunn av en representasjonsavtale med en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon etter §§ 23 til 25, med mindre organisasjonene har avtalt noe annet seg imellom.

§ 41 Kontroll og rapportering av faktisk bruk av rettigheter

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som har inngått en lisensavtale med en tilbyder av en nettbasert tjeneste om rettigheter til musikkverk, skal føre kontroll med bruken av rettighetene som omfattes av lisensen.

Tilbyderen av den nettbaserte tjenesten plikter å rapportere til organisasjonen om den faktiske bruken av nettrrettighetene til musikkverk som omfattes av avtalen. For dette formålet skal organisasjonen tilrettelegge for at tilbyderen kan rapportere elektronisk på en måte som i størst mulig grad følger frivillige bransjestandarder på området. Organisasjonen kan nekte å ta imot opplysninger som er innrapportert i andre formater enn den bransjestandarden som tilbys.

§ 42 Fakturering av tilbydere av nettbaserte tjenester

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal fakturere tilbyderen av en nettbasert tjeneste elektronisk og i et format som i størst mulig grad er i samsvar med frivillige bransjestandarder. Fakturaen skal inneholde opplysninger om de lisensierte rettighetene og faktisk bruk basert på innrapporterte opplysninger etter § 41 andre ledd.

Faktureringen skal være nøyaktig og skje uten opphold etter at faktisk bruk er innrapportert. Organisasjonen skal ha egnede ordninger som gjør det mulig for tilbyderen av den nettbaserte tjenesten å komme med innvendinger til fakturagrunnlaget.

§ 43 Fordeling og utbetaling av vederlag til rettighetshaverne

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal uten opphold etter å ha mottatt opplysninger som nevnt i § 41 andre ledd, utbetale vederlag til rettighetshaveren, med mindre dette ikke er mulig på grunn av forhold som skyldes tilbyderen av den nettbaserte tjenesten.

I forbindelse med hver enkelt utbetaling skal organisasjonen oppgi følgende opplysninger til rettighetshaveren:

- a) perioden hvor bruken av rettighetene fant sted, og EØS-statene bruken er knyttet til
- b) rettighetsvederlag som er innkrevd, fradrag som er gjort, og fordelt vederlag for hver nettrechtighet til musikkverk som rettighetshaveren har gitt organisasjonen fullmakt til å representere
- c) rettighetsvederlag som er innkrevd, fradrag som er gjort, og fordelt vederlag for hver nettbasert tjeneste organisasjonen har inngått lisensavtale med.

I tilfeller hvor en kollektiv forvaltningsorganisasjon har gitt en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon fullmakt til å representere nettrechtigheter til musikkverk som den forvalter, skal organisasjonen som er gitt fullmakten, uten opphold fordele vederlaget og gi de opplysningene som er nevnt i andre ledd, til den andre organisasjonen. Den kollektive forvaltningsorganisasjonen som har gitt fullmakten, har ansvaret for at beløpet blir utbetalt til rettighetshaverne sammen med opplysningene som nevnt i andre ledd, om ikke annet er avtalt organisasjonene imellom.

§ 44 Forbud mot å inngå representasjonsavtaler om enerett til grensekryssende lisensiering

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som inngår en representasjonsavtale med en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon om forvaltning av nettrechtigheter til musikkverk i eget repertoar, kan ikke gi den andre kollektive forvaltningsorganisasjonen enerett til grensekryssende lisensiering av repertoaret.

§ 45 Opplysningsplikt om vilkår i representasjonsavtaler

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som overlater til en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon å forvalte nettrechtigheter til musikkverk i eget repertoar gjennom grensekryssende lisensiering, skal informere medlemmene sine om hovedvilkårene i avtalen.

Den kollektive forvaltningsorganisasjonen som har fått fullmakt til å representere rettighetene, skal informere den andre organisasjonen om de lisensavtalene som inngås, og hovedvilkårene i avtalene.

§ 46 Plikt til å representere andre kollektive forvaltningsorganisasjoner

En kollektiv forvaltningsorganisasjon som forvalter nettrechtigheter til musikkverk i repertoaret til én eller flere kollektive forvaltningsorganisasjoner, og som tilbyr dem gjennom grensekryssende lisensiering, plikter på forespørsel å representere også andre kollektive forvaltningsorganisasjoner. Forpliktelsen gjelder bare dersom forespørselen gjelder samme kategori av nettrechtigheter som det tilbudet av grensekryssende lisenser omfatter, og organisasjonen som retter forespørselen, ikke selv tilbyr grensekryssende lisenser i eget repertoar.

En forespørsel fra en kollektiv forvaltningsorganisasjon som nevnt i første ledd, skal besvares skriftlig uten ugrunnet opphold.

Administrasjonskostnadene som organisasjonen krever for forvaltningen av rettighetene, må ikke overstige rimelige kostnader knyttet til forvaltningen.

Den kollektive forvaltningsorganisasjonen som sender en forespørsel om å inngå representasjonsavtale, skal gi den andre organisasjonen de opplysningene om repertoaret som er nødvendige for at denne skal kunne tildele grensekryssende lisenser for nettrechtigheter til musikkverk. Dersom opplysningene er ufullstendige, kan den kollektive forvaltningsorganisasjonen som forvalter rettighetene, kreve dekket rimelige kostnader ved å avhjelpe manglene eller utelate fra forvaltningen de musikkverkene hvor opplysningene er ufullstendige.

§ 47 Rett til grensekryssende lisensiering

En rettighetshaver som har gitt en kollektiv forvaltningsorganisasjon fullmakt til å representere nettrechtigheter til musikkverk ved grensekryssende lisensiering, kan tilbakekalle fullmakten dersom organisasjonen ikke tildeler eller tilbyr lisensavtaler og den heller ikke har overlatt dette til en annen kollektiv forvaltningsorganisasjon gjennom en representasjonsavtale. Rettighetshaveren kan velge å la den kollektive forvaltningsorganisasjonen beholde nettrechtigheter til musikkverk for lisensiering i én enkelt stat.

Kapittel 10 Håndheving, tilsyn og administrative reaksjoner

§ 48 Rutiner for klagehåndtering

En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ha effektive rutiner for å håndtere klager fra medlemmer og fra andre kollektive forvaltningsorganisasjoner som den forvalter rettigheter for.

Klager skal besvares skriftlig innen rimelig tid. Tas klagen ikke til følge, skal det gis en begrunnelse.

§ 49 Tilsyn

Patentstyret fører tilsyn med at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven overholdes. Tilsynet omfatter organisasjoner og andre enheter som er etablert i Norge, og deres virksomhet her og innen EØS-området.

Enhver som driver aktivitet som omfattes av denne loven, kan uten hinder av taushetsplikt pålegges å legge frem opplysninger, dokumenter eller annet materiale som anses nødvendig for å føre tilsyn etter første ledd. Materialet kan kreves gitt innen en fastsatt frist og skal ellers gis innen rimelig tid.

Ved overtredelse av loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, kan Patentstyret gi pålegg om å rette for-

holdet. Ved utferdigelsen av pålegg skal det settes frist for oppfyllelse. Samtidig med utferdigelsen av pålegg kan det fastsettes tvangsmulkt etter § 51.

Klagenemnda for mediesaker (Medieklagenemnda) er klageinstans for avgjørelser fattet av Patentstyret etter denne loven. Søksmål kan bare reises hvis klageretten har blitt brukt og Medieklagenemnda har avgjort klagen. Søksmål må reises innen tre måneder etter at underretning om avgjørelsen er mottatt. Opplysning om søksmålsfristen skal tas inn i meldingen om avgjørelsen. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Retten kan prøve alle sider av saken. Søksmål rettes mot staten ved Klagenemnda for mediesaker.

Departementet kan gi forskrift om organisering, gjennomføring og avgrensning av tilsynsoppgavene, omfanget og gjennomføringen av opplysningsplikten og Patentstyrets og klageinstansens saksbehandling.

§ 50 Overtredelsesgebyr

Patentstyret kan ilegge den som overtrer §§ 4, 5, 8, 10, 12 og 13, 14 tredje til femte ledd, 15 andre og tredje ledd, 18 til 28, 32 til 36, 39, 42 til 44, 46 og 52, overtredelsesgebyr til staten beregnet etter forskrift fastsatt av departementet. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrift gitt i medhold av loven, når det er fastsatt i forskriften at overtredelsen kan medføre slik sanksjon. Departementet kan gi forskrift om forhøyet gebyr ved gjentatt overtredelse.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om inndrivelse og om betalingsfrist. Det kan i forskrift fastsettes at det skal betales renter av ilagt overtredelsesgebyr.

§ 51 Tvangsmulkt

For å sikre at avgjørelser etter § 49 andre og tredje ledd overholdes, kan Patentstyret bestemme at den ansvarlige for oppfyllelsen skal betale tvangsmulkt.

Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Ved løpende mulkt kan Patentstyret bestemme at mulkten skal fastsettes for hver dag, uke eller måned som går etter at en fastsatt frist for oppfyllelse av plikten løper ut uten at plikten er oppfylt. Ved tvangsmulkt i form av et engangsbeløp kan Patentstyret bestemme at mulkten skal betales når en fastsatt frist for oppfyllelse av plikten løper ut uten at plikten er oppfylt.

Patentstyret kan i særlige tilfeller redusere eller fjerne påløpt tvangsmulkt, inklusive renter.

Departementet kan gi forskrift om illeggelse av tvangsmulkt, vilkår for tvangsmulkt, tvangsmulktens størrelse og renter ved forsinket betaling.

§ 52 Registreringsplikt

Den som driver aktivitet som omfattes av tilsynet etter § 49, har plikt til å registrere seg hos Patentstyret. Registeret skal være offentlig tilgjengelig.

§ 53 Tvister om foreslåtte lisensvilkår

Brukere kan uten hinder av tvisteloven § 1-3 reise sak for domstolene om prøving av om kollektive forvaltningsorganisasjoners forslag til lisensvilkår er i samsvar med kravene i § 28.

§ 54 Tvungen verneting

Sivilt søksmål om overtredelser av loven og søksmål om prøving av avgjørelse truffet av Medieklagenemnda etter § 49 fjerde ledd må reises ved Oslo tingrett.

Kapittel 11 Sluttbestemmelser

§ 55 Ikrafttredelses- og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Loven gjelder ikke handlinger som er utført eller rettigheter som er ervervet før denne loven trer i kraft. Bestemmelsene i kapitlene 5 og 6 gjelder kun for rettighetsvederlag som er innkrevd tidligst året etter at loven trer i kraft. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 56 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 22. juni 2012 nr. 58 om Patentstyret og Klagenemnda for industrielle rettar gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Oppgaver og formål for Patentstyret

Patentstyret skal behandle saker om industrielle rettar som fastsett i patentloven, foretaksnavneloven, designloven, varemerkeloven og edelmetalloven. *Patentstyret skal også føre tilsyn med kollektive forvaltningsorganisasjoner etter lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. og behandle saker om godkjenning av organisasjoner etter åndsverkloven § 63.* Patentstyret kan utføre informasjonstenester og skal elles legge til rette for innovasjon og verdiskaping ved å vere eit kompetansesenter for immaterialrettar.

§ 6 første ledd skal lyde:

Domstollova §§ 106 til 108 gjeld tilsvarande for dei tilsette i Patentstyret og dei tilsette og medlemmene i Klagenemnda ved behandling av saker etter lovgivinga om industrielt rettsvern. *Det same gjeld for behandling av saker i Patentstyret etter lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. og etter åndsverkloven § 63.*

2. I lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd skal lyde:

Når tilfeldig eller forbigående fremstilling av midlertidige eksemplarer utgjør en integrert og vesentlig del av en teknisk prosess og har som eneste formål å muliggjøre

- a) lovlig bruk av et verk, eller
- b) *en overføring i nettverk av et mellomledd på vegne av tredjeparter, omfattes slik eksemplar fremstilling ikke av eneretten etter § 3, med mindre den har selvstendig økonomisk betydning.*

§ 16 femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 3 første til tredje ledd, §§ 4, 5, 8 til 10, 25, 26, 29, 30, 33 til 36, 40, 43 til 55, 57, 58, 62 til 70 og 75 til 77 gjelder tilsvarende.

§ 20 fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 3 første til tredje ledd, 4, 9, 10, 26, 29, 30, 33 til 36, 40, 43 til 55, 57, 58 og 62 til 66 gjelder tilsvarende.

§ 21 fjerde og femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 5, 29, 30, 36, 40 og 43, jf. §§ 25, og 75 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Det som er bestemt i denne paragrafen gjelder ikke for lydopptak som inngår i film, dersom den ellers vederlagspliktige bruk av lydopptaket allerede er klarert ved overføringen til filmen. For offentlig fremføring og overføring til allmennheten av lydopptak som ikke er vernet etter *denne loven*, gjelder lov 14. desember 1956 nr. 4 om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner mv.

§ 63 tredje ledd og nytt fjerde ledd skal lyde:

For avtalelisens etter første og andre ledd må avtalen inngås av en organisasjon som er godkjent av *Patentstyret* på grunnlag av at den på området representerer et betydelig antall opphavere til verk som brukes i Norge, og er egnet til å forvalte rettighetene på området. For bruk på nærmere angitte områder kan departementet i forskrift bestemme at den organisasjonen som godkjennes, må være en felles organisasjon for de berørte rettighetshavere. Godkjenning kan trekkes tilbake dersom organisasjonen ikke lenger oppfyller kravene i dette ledd eller andre særlige grunner tilsier det. Organisasjoner som er godkjent, plikter å melde fra til *Patentstyret* om forhold som kan ha betydning for godkjenningen, slik som endringer med hensyn til organisasjonens representativitet.

Klagenemnda for mediesaker (Medieklagenemnda) er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Patentstyret etter tredje ledd. Søksmål kan bare reises hvis klageretten

har blitt brukt og Medieklagenemnda har avgjort klagen. Søksmål rettes mot staten ved Klagenemnda for mediesaker.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 70 nytt fjerde ledd skal lyde:

Dersom rettighetene er lisensiert fra en kollektiv forvaltningsorganisasjon, gjelder også rapporteringsplikten etter lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. § 31.

§ 85 skal lyde:

Sivilt søksmål om inngrep i en annens rett eller andre overtredelser av denne loven må reises ved Oslo tingrett. *Det samme gjelder søksmål om prøving av avgjørelse om godkjenning etter §§ 18, 21, 46, 60 og 63.*

§ 114 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 16 og 22 gjelder også for *fremføringer og kringkastingssendinger* som finner sted i Norge.

§ 118 andre ledd andre punktum oppheves.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 20. april 2021

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport (Innst. 335 S (2020–2021), jf. Prop. 90 S (2020–2021) og Prop. 106 S (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning av 15. mars 2021 om endring av proto-

koll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport.

Presidenten: Senterpartiet har varsla at dei vil stemma imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 76 mot 9 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.08)

Ein fortsette behandlinga av

sak nr. 10 [15:23:18]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Marit Arnstad, Siv Mossleth, Geir Adelsten Iversen, Sandra Borch, Liv Signe Navarsete, Jenny Klinge og Nils T. Bjørke om reform av finansiering av ferje- og hurtigbåttilbudet (Innst. 333 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2020–2021))

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [15:34:09]: Vi har ganske nylig – i går – diskutert nordområdemeldingen, der det presiseres at de overordnede politiske målene for Nord-Norge bl.a. er boattraktivitet, velferd og økt jobb- og verdiskaping. Samtidig mener distriktsdemografiutvalget at man bør redusere prisene eller fjerne billetter på ferjer med ledig kapasitet for å øke nytten av ferjetilbudet. Senterpartiets forslag i saken tar inn i seg begge disse aspektene, men viktigst er det at det er et forslag som er et krav fra kystbefolkningen selv. Vi kan ikke forvente at folk skal bo der ressursene finnes, når det koster en kvart månedslønn å ta med familien og campingvogna på helgetur til nabokommunen.

Så er spørsmålet: Hvorfor skal staten bidra med mer? Jo, det er fordi bosetting og verdiskaping i hele landet krever politisk vilje og politisk prioritering, og Senterpartiet ønsker å prioritere nettopp det. Hvis vi ser på driftsbudsjettene til ferjefylkene, er det innlysende at det ikke er mer å hente. Rutetilbudet er tatt ned til langt under det som bør være et minimum, og prisene er for høye. Det er vi i Senterpartiet smertelig klar over, men det er ikke mer å gå på i dagens inntektsystem og med dagens ordninger.

Samtidig, som vi har vært inne på tidligere, legges det om til lav- og nullutslippsfartøy som et statlig krav. Dette er dyrt, men kompenseres ikke fullt ut. Når tre nye ferjesamband på Helgelandskysten nå straks går over til elektrisk drift, reduseres utslippene med 4 000 tonn CO₂ årlig. Det er veldig bra, men vi mener at mer-

utgiftene må kompenseres fullt ut av staten og ikke belastes fylkeskommunene.

Senterpartiet foreslår også at betaling med AutoPASS på ferjene må bli lik ordningen for bombrikker. Da betales kun et depositum på 200 kr, og reiste turer etterfaktureres. Dagens løsning med skyhøye forhånd-sinnsbetalinger er svært urettferdig. Den rammer fryktelig skjevt i samfunnet og gjør at mange rett og slett ikke har råd til rabatt. Samtidig må transportaktører langs kysten betale hundretusener av kroner til Skyttel AS. For oss som er avhengige av ferje, er det vår «bomvei», og vi mener at ordningene må sidestilles. Derfor er 200 kr nok.

Jeg merket meg at statsråden var bekymret for at dersom alle skulle få den samme rabatten, ville det igjen gå ut over kystbefolkningen, men jeg mener at når alle kan skaffe seg bombrikker for bil til 200 kr, uavhengig av hvor man bor hen i landet, bør det være likt for ferjer.

Jeg skulle selvfølgelig ønsket at et flertall i Stortinget så viktigheten av å støtte opp om forslagene våre i denne saken. Alle fagre ord om distriktssatsing, næringsutvikling, verdiskaping og bolyst faller på steingrunn om man ikke ser nødvendigheten av å innføre den ene reformen som folk faktisk vil ha, nemlig den om finansiering av ferje- og hurtigbåttilbudet.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Siv Mossleth (Sp) [15:37:36]: Det er ikke bare enkelt å ta opp tråden etter en halv time med avstemning i Stortinget. Men jeg har bedt om ordet for å presisere en del detaljer i denne saken.

Aller først har jeg lyst til å opplyse om at Senterpartiet vil stemme subsidiært for forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og SV, og subsidiært for forslag nr. 7, fra SV. Og det er jo sånn at vedtaket i denne saken er at representantforslaget vedlegges protokollen.

Så har jeg lyst til å presisere litt videre omkring det ministeren sa om at tilbudet er viktig, det er ikke bare prisen som gjelder. Det er Senterpartiet helt enig i. Forslag nr. 1, som er fremmet av Senterpartiet og Fremskrittspartiet, er veldig tydelig på at vi vil ha en plan for hvordan ferje- og hurtigbåttilbudet langs kysten kan sikres og forbedres. Det hjelper ikke med billig eller gratis ferje hvis fergen ikke går. Så vi må bare få kvittert ut at den saken er helt klinkende klar: Vi ønsker å ha gode og forbedrede tilbud.

Så tok representanten Bøkestad Andreassen opp hvordan mange av forslagene våre helt konkret er.

Forslag nr. 4 gjelder gratis ferje og hurtigbåt for samfunn uten veiforbindelse til fastlandet og fergesamband med under 100 000 passasjerer årlig.

Vi vil ha en makspris for pendlere som er avhengige av ferge- og hurtigbåttilbud.

Vi vil også ha AutoPASS for ferge, med et deposittsbeløp, lik ordningen med AutoPASS for bompenger. Det går for bil, og det må gå an også for bil på ferge.

Til slutt har jeg lyst til å si litt om hvor viktig verdiskaping i distriktene er. Mange av de samfunnene som er avhengig av båt og ferge, er også samfunn med veldig høy verdiskaping. Det kan være lite folk på en del av disse stedene langs kysten, men det er ofte samfunn som er kjempeviktige for de store eksportinntektene vi har fra fiske og havbruk.

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [15:40:50]: Nå sitter ikke jeg i denne komiteen, men som innbyggere i Nordland er det klart at fergedebatten får vi jo med oss. Jeg observerer at Senterpartiet, i diverse lokale medier, harselerer med at Fremskrittspartiet nå har blitt så lei seg for at vi ikke får støtte for at alle ferger skal være gratis, og så påstår de også at dette er noe nytt vi har kommet med, plutselig, etter at vi har kommet ut av regjering.

Da må jeg få lov å påpeke at nok en gang er dessverre Senterpartiet ganske historieløse. Fremskrittspartiet har hatt gratis ferger i sitt partiprogram i mange år, men innretningen har vært litt forskjellig etter at de rød-grønne lovte oss en revolusjon på området, etter at de rød-grønne i kommuneproposisjonen lovte at alt kom til å bli så bra da forvaltningsreformen ble vedtatt i 2010, en reform som nærmest skulle ta fylkeskommunene og fergene til nye høyder. Men fylkeskommunene tar ikke ansvaret sitt. De legger bare større og større byrder på innbyggerne, som er avhengig av disse tjenestene.

Så dette er ikke noe nytt. Når Senterpartiet nok en gang kommer med påstander ut av det blå – eller kanskje jeg skal si ut av det grønne – bør de sjekke historien rundt dette.

Samtidig er det sånn at Senterpartiet også beskylder Fremskrittspartiet for å ha glemt hurtigbåtene. Dette er også beviselig feil. Vi står jo sammen med Senterpartiet i merknaden som akkurat sier at høye utgifter til ferge og hurtigbåt rammer skjevt, og at innbyggerne langs kysten rammes urimelig hardt.

I tillegg står det under Fremskrittspartiets merknader at vi støtter subsidiært Senterpartiets forslag nr. 1, som nå har blitt forslag nr. 4, som går ut på at «Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med gratis ferge og hurtigbåt for samfunn uten veiforbindelse» etc. Dette er altså forslag som Fremskrittspartiet støtter subsidiært, selv om vi selvfølgelig hadde håpet at vårt forslag om gratis ferge for alle hadde blitt vedtatt.

Men når det står sånn i klartekst i innstillingen fra Senterpartiet, hvorfor skal Fremskrittspartiet skrive et

eget forslag? Og da lurer jeg på om det er sånn at Senterpartiet egentlig er imot at Fremskrittspartiet støtter noen av deres forslag. Da burde de jo heller si det enn å prøve seg på en alternativ historieskriving.

Helge Orten (H) [15:43:37]: Denne debatten er mer meningsfull hvis vi tar den når vi vedtar budsjett, der vi faktisk må prioritere å bruke penger på å gjennomføre de forslagene som vi legger på bordet. Derfor har det vært vår innstilling hele tida at vi er positive til å se på reduserte ferjetakster, men vi mener det må gjøres i forbindelse med de løpende budsjettene.

Nå foreligger det et anmodningsvedtak – det er faktisk to, men ett spesielt – som skal følges opp i forbindelse med revidert budsjett. Da vil vi få en reell diskusjon, der alle partier må sette seg ned og vurdere dette opp mot andre prioriteringer som en måtte ha, og få laget en forpliktende plan for reduksjon av ferjepriiser. Det ser jeg fram til, og det blir veldig positivt.

Så en liten kommentar til at Senterpartiet sier at de i alle år har kjempet for billigere ferjer. Ja, har Senterpartiet egentlig det? Hvis vi går tilbake og ser på de alternative budsjettene som Senterpartiet har lagt fram, i hvert fall gjennom alle de årene jeg har vært på Stortinget, kan ikke jeg oppdage veldig store grep for å få ned ferjeprisene, og det er jo da en rett og slett må prioritere. Jeg greier ikke å finne de store grepene for å gjøre de store reduksjonene i ferjepriser i Senterpartiets alternative budsjetter.

Det andre er at der Senterpartiet selv sitter og styrer ute i fylkeskommunene, har de gjort det motsatte. De har jo økt ferjeprisene. En kan gjerne skylde på at det ikke er nok midler tilgjengelig, men det er jo den modellen som Senterpartiet selv var med og vedtok i 2010. Det er innenfor den rammen som fylkeskommunene har, at en skal prioritere dette, og den friheten har jo også Senterpartiet hatt i fylkeskommunene til å redusere ferjeprisene, hvis de ønsker det. Så jeg mener at det å gjøre seg så veldig høy og mørk nå – hvis det er et parlamentarisk uttrykk, president – og si at de alltid har sittet her og bidratt til å prøve å redusere ferjepriser, det blir rett og slett bare feil. Jeg kan ikke finne igjen det i det arbeidet som Senterpartiet har gjort i Stortinget, og jeg greier ikke å finne det igjen i det arbeidet Senterpartiet har gjort ute i fylkeskommunene.

Helge André Njåstad (FrP) [15:45:53]: Det var interessant å følge slutten av debatten før voteringa i stad, der det høyrest ut på Senterpartiet nærmast som om det er eit problem at Framstegspartiet ønskjer gratisferjer. Ein skriv lesarinnlegg og prøver å laga eit nummer av at Framstegspartiet ikkje fekk til nok i regjering på dette feltet, og ein lagar nesten eit nummer av at ein ikkje har gjort nokon ting. Ser ein på fakta, ser ein kva

ein har auka inntektene til fylkeskommunane med i dei snart åtte åra som me har samarbeidd på borgarleg side. Det er betydelege beløp som er stilte til rådvelde. Utfordringa er at politikarane i fylkeskommunane har prioritert å bruka dei pengane på noko anna. Dei har ikkje brukt dei til det som me gjerne skulle ønskt: meir vegbygging og lågare ferjeprisar. Det er difor fleirtalet i denne salen bør ta inn over seg at ein har laga eit system med fylkeskommunar som direkte hindrar at pengane blir målretta til det som me ønskjer at dei skal brukast til.

Om ein ser på historikken til Senterpartiet her, er det ikkje mykje å ropa hurra for. Eg var vararepresentant i den siste perioden til den raud-grøne regjeringa og var inne her eit par veker og stilte då nokre spørsmål til samferdselsminister Marit Arnstad. Eg vil anbefala alle senterpartistar både her i salen og i landet å lesa dei svara eg fekk frå Marit Arnstad, som då var samferdselsminister. Det er ganske likt dei svara som dagens samferdselsminister gjev. Ein peikar på ei forvaltningsreform og at dette er eit ansvar som fylkeskommunen har. Difor var det ikkje mogleg for dåverande samferdselsminister å gjera noko då eg stilte spørsmål. Det var heller ikkje mogleg å gjera noko med utfordringa med forskotsinnbetaling for å få rabatten. Då svarte dåverande samferdselsminister frå Senterpartiet at nei, det går ikkje an, då vil alle få rabatten, då vil økonomien kollapsa i finansieringsopplegget, så ho rådde frå å gå vidare med det. Då kan jo ikkje Senterpartiet no lata som dei er for noko som dei sjølv har hatt moglegheit til å innføra då dei sat med samferdselsministeren. Det er rett og slett ikkje truverdig, det som Senterpartiet driv med i ferjeprispolitikken.

Hadde ein verkeleg vore oppteken av dette, kunne ein røysta for det forslaget me hadde i krisepakka. Då hadde det vore halv pris frå 1. mars i år. Det er ingen ting i vegen for at ein kan slutta seg til dei forslaga me har hatt, men å angripa oss for at me ikkje har gjort nok, blir heilt feil når alle fakta viser at me både har bidratt med meir pengar til fylkeskommunane, me har bidratt med forslag her, og me har føreslått å leggja ned fylkeskommunen, noko som ville betydd at Stortinget hadde hatt direkte finansieringsansvar.

Om ein vil ha lågare ferjeprisar, er det i alle fall ikkje modellen å røysta Senterpartiet til hausten. Då bør ein heller styrkja Framstegspartiet, sånn at me kan få regjeringa i retning av å gjera meir på dette feltet.

Presidenten: Representanten Siv Mossleth har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Siv Mossleth (Sp) [15:49:02]: Høyre og Fremskrittspartiet har vært ansvarlig for statsbudsjettene i snart

åtte år. De har sulteføret fylkeskommunene. Senterpartiet har lagt inn mer penger i budsjettene til fylkeskommunene alle de årene.

Så til representanten Søttar: Fremskrittspartiet har hatt samferdselsministeren gjennom mange år. Jeg har lyst til å spørre representanten Søttar om hun vet hva det koster med en personbil fra Røst. Representanten var jo ikke til stede da vi snakket om dette tidligere i dag. Det koster altså 1 228 kr hver vei hvis man ikke har råd til å kjøpe AutoPASS for ferge. Det gir tur-retur en kostnad på nesten 2 500 kr – og det er på den vakta Fremskrittspartiet har hatt.

Kirsti Leirtrø (A) [15:50:18]: Det er litt av noen historiefortellinger vi får fra Stortingets talerstol. Igjen skylder Fremskrittspartiet på fylkeskommunen, men det er også riksveisamband som har de samme økningene i takster. Det er et samstemt storting som har bedt regjeringen om å komme tilbake i revidert med halvering av takstene, harmonisere og se også på AutoPASS og få redusert forskuddsinnbetalingen.

Fylkesveisambandene og hurtigbåtene har fylkeskommunene ansvar for, og de fikk det i 2010. Fra 2013 var Fremskrittspartiet en del av regjeringen. Etter det har det vært behov for ny teknologi, etter at Stortinget har vedtatt klimamål, og dette har ikke vært fullfinansiert. Vi har innført en tunnelsikkerhetsforskrift der det ikke har vært fullfinansiert. Vi har en rassikringsplan som ikke er fulgt opp. Vi har en bredbånds- og mobildekning som stadig krever fylkeskommunale midler. Så totalt er det sann at det fylkeskommunen har fått ansvaret for av nye oppgaver, ikke er finansiert, og det må også Fremskrittspartiet være med og ta ansvaret for.

Jeg er enig med representanten Orten i at dette har Stortinget allerede gjort vedtak om, så det blir litt valgkamputspill. Vi får se på hva regjeringen kommer tilbake med i revidert, og så får vi se om vi skal justere de løsningene som kommer da.

Bård Hoksrud (FrP) [15:52:24]: Det er mange artige historiefortellinger fra talerstolen her i dag når det gjelder ferger og fergepriser. Det morsomme er at da Senterpartiet og Arbeiderpartiet styrte Samferdselsdepartementet for åtte år siden, var samferdselsbudsjettet cirka halvparten av det det er i dag. Det betyr definitivt at det har kommet mye penger for å sørge for å styrke samferdsel i hele landet. I tillegg er det ikke slik at fylkeskommunene er sulteføret. Fylkene har fått ganske mye ekstra penger i de årene Fremskrittspartiet var en del av regjeringen, og av regjeringen nå.

Når jeg hører på Senterpartiet, er det som om man har masse penger. Hvor mye penger hadde Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett til ferger i år? Det var ikke en eneste krone for å redusere prisen på fergebil-

lettene. De hadde penger for å kompensere noe for økte kostnader i forbindelse med nullutslippsferger, men det var ikke penger for å redusere prisen på fergebilletter.

Det er greit å ha med seg at Senterpartiet sier at vi ikke gjorde så veldig mye. Jo, vi gjorde faktisk ganske mye. Men Fremskrittspartiet ønsker enda mer. Vi ønsker å fjerne det at man må betale for å reise med ferge i Norge.

Senterpartiet har i åtte år ikke fått til noen ting her i denne sal, men de har styrt de fleste fylkene rundt omkring, sammen med de rød-grønne partiene. Det de har gjort, er å øke prisen. De har bygd nye ferger som koster mye mer penger, og som gjør at man fikk fergeopprøret fordi man ikke hadde tatt utfordringene inn over seg, men det har Fremskrittspartiet gjort. Derfor har vi det forslaget som foreligger i dag, om å sørge for gratis ferger.

Det er litt rart å høre på Senterpartiet som sier at dette er egentlig det de vil, men de kommer ikke til å stemme for forslaget. Vi stemmer nå for noen av de forslagene vi er for, selv om de ikke er like gode som Fremskrittspartiets forslag om å ta bort prisen for å reise med ferge i Norge.

Til representanten Nævra: Jeg har ikke hørt noe annet enn at vi har pratet om kollektiv. Da tør jeg å minne om at under åtte år med rød-grønn regjering fikk denne byen her knapt én krone. Det var omtrent glansbilder, det man fikk til å styrke kollektivsatsingen. Etter nesten syv år med Fremskrittspartiet i regjering og snart åtte år med en ikke-sosialistisk regjering har Oslo fått mange, mange hundre millioner kroner for å styrke kollektivtilbudet, nettopp for å gjøre det billigere for dem som bruker det.

Til Senterpartiet, som prøver å harselere med Fremskrittspartiets motstand mot bompenger: Ja, Fremskrittspartiet har stemt imot over 40 av de bompengeprojektene som har vært fremmet i denne salen siden 2010. Senterpartiet, som later som om de er imot, har ikke stemt imot et eneste forslag – ikke et eneste ett av de 80 forslagene som har vært behandlet i denne salen. Det viser vel at det er Senterpartiet som burde gå i seg selv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [15:55:36]

Interpellasjon fra representanten Arne Nævra til samferdselsministeren:

«Samfunnsøkonomisk lønnsomhet er et sentralt begrep for beslutninger for utbygginger innen norsk sam-

ferdsel. I modellene inngår viktige parametere som tidsbesparelse og karbonpris for utslipp. Norge vektlegger tidspart langt mer enn våre naboland, og karbonprisen langt mindre enn f.eks. Sverige. Prosjekter med redusert reisetid kan komme bra ut selv med dårlig klimabudsjett. Tre forskere ved Transportøkonomisk institutt skrev dette i Samferdsel nylig: «De norske nasjonale transportplanene bidrar til et netto samfunnsøkonomisk tap samtidig som de har bidratt til netto økning av CO₂-utslipp.»

Hvilke vurderinger ligger bak regjeringens valg av en karbonpris på 1 500 kroner, og vil statsråden ta opp modellene for samfunnsøkonomisk nytte til ny vurdering?»

Arne Nævra (SV) [15:56:52]: Samfunnsøkonomisk lønnsomhet, eller samfunnsøkonomisk nytte, er et sentralt begrep for beslutninger om utbygginger innen norsk samferdsel. Vi har hørt om det mange ganger, og vi har lest om det mange ganger i papirene våre, i saksgrunnlagene til transportkomiteen.

Mange stiller seg viktige spørsmål rundt dette. Hvilke modeller brukes for å beregne dette? Hvilke hensyn blir tillagt mest vekt? Er det bare økonomiske vurderinger? Er det forskjell på modellene i de nordiske landene? Dette er helt sentrale spørsmål. Men det kanskje aller mest alvorlige er om det er mulig å innrette modellene slik at man får de svarene som de ansvarlige politikerne, les: regjeringspartiene, til enhver tid ønsker å få? Altså: Som man roper i skogen, får man svar.

Dette er helt sentrale spørsmål, og jeg tror mange av disse betraktningene fort kan gå under radaren. Det er vel embetsverket som jobber med disse modellene, ikke politikerne, og jeg har sagt det mange ganger: Jeg tror ikke embetsverket lever i et politisk vakuum. Særlig for en regjering som sitter i en del år, er det mulig å gi føringer i en eller annen retning på noen av disse parametrene. Dette er veldig viktige spørsmål å tenke over. Det kan slå ut flere veier, avhengig av hvilken regjering som sitter, men prinsippene rundt det bør vi være klar over, og vi bør gå litt inn i det, stille noen spørsmål og få noen svar.

Presidenten siterte hva de tre forskerne fra TØI, Transportøkonomisk institutt, skrev ganske nylig:

«De norske nasjonale transportplanene bidrar til et netto samfunnsøkonomisk tap samtidig som de har bidratt til netto økning av CO₂-utslipp.»

Klart dette er sterke ord. Men er det sånn vi vil ha det? Er vi på rett vei, mot en grønn og bærekraftig framtid, med dette? Det kan man stille spørsmål ved.

Begrepene som brukes litt om hverandre, er også med på å tilslore og forkludre. Kost–nytte–vurderinger er ikke det samme som samfunnsøkonomisk analyse. Det siste burde inneholde noe langt mer. Disse spørsmålene

burde ha så stor interesse at salen egentlig skulle vært full her i dag. Samferdsel drar av gårde med så mange milliarder i statsbudsjettet at hvordan vi prioriterer, hva som ligger til grunn for beslutningene, burde være av topp interesse, ikke bare for politikerne, selvfølgelig, men for nysgjerrige gravende journalister også.

I modellene inngår viktige parametere som tidsbesparelse og karbonpriser på utslipp. Disse er slett ikke tilfeldig valgt. Og det er slett ikke uten betydning for resultatet hva vi kommer ut med. Hvis en setter prisen på karbon ned og f.eks. vektlegger tidsbesparelsen mer i modellene, vil firefelts motorvei med høy fart komme bra ut, selv om myrer graves opp og fjell sprenges.

La meg en etter en ta disse kriteriene som legges inn i modellene. Da kan vi ganske lett se hvor enkelt det er å endre konklusjonene ved å endre kriteriene, de parametere, som settes inn. Ikke minst gjelder dette i valget mellom en enklere veiløsning enn firefelts og mellom konseptene vei eller jernbane, f.eks., med tanke på hvilke valg vi skal ha i en korridor.

Ta tidsfaktoren først: Når man legger inn en høy verdi for kortere reisetid, vil det åpenbart lønne seg å ha firefelts motorvei med 110 km/t istedenfor en trygg og fullstendig brukbar vei med to og tre felt med 90 km/t. Det kan jo hende de to tidligere fartsglade statsrådene som vi har hatt i regjeringa tidligere, den blå-blå, var glade for en sånn vinkling på modellene. Vi skal ikke se bort fra det. Tidsgevinst ved spart reisetid gir høy verdi per tidsenhet. Men tidsverdien av et ødelagt liv og et langt sykehusopphold, eller et liv med redusert kvalitet pga. trafikkskade, gir mye lavere verdi per tidsenhet. Dette har Rune Elvik, forsker ved TØI, satt fingeren på i en artikkel med tittelen «Bedre å være død enn å sitte i bilkø?». Her sies det at verdien av unngåtte dødsfall i trafikken har blitt betydelig mindre verdsatt fra 2014 til 2018. Hvorfor blir verdien av et liv satt ned med flere millioner kroner i Statens vegvesens håndbok? Dette er et helt avgjørende spørsmål. Tenk hvor mye en sånn verdisetting betyr for jernbanens fortrinn sammenlignet med vei, f.eks. Det er helt avgjørende. Vi har altså en ny parameter som kommer inn.

Så til energi og elektrisitet: Med så relativt lav kraftpris som det er i Norge i dag, slår jernbanens energieffektivitet lite ut i lønnsomhetsberegninger. Skal det kanskje tas høyde for en sannsynlig økning i kraftprisen framover? For uansett vil det bli en kamp om den verdifulle kraften vår, ikke minst når landet, ja hele verden, skal elektrifiseres. Den samfunnsøkonomiske kostnaden ved energibruk burde logisk sett bli satt høyere, siden mange prosjekter har lang levetid. Prissettingen på energi slår sterkt ut i forholdet mellom jernbane og en veiløsning. Det er åpenbart, siden jernbanen er veldig energieffektiv.

Så til klimagassutslipp ved anleggsvirksomheten i mange av våre samferdselsprosjekt. Dette er veldig lite vurdert i den framlagte NTP-en og er et felt regjeringa omtrent har oversett. Jo da, det ble laget en rapport om nullutslipp i anleggssektoren, den kom vel i januar i år, men den tok for seg drivstoffet, bare energibærerene, i maskinparken, ikke selve utbyggingen, den hoppet man over. Vi snakker om sprenging, bruk av betong og asfalt og ikke minst oppgraving av arealer, som myrer. Da spiller både beregningsmåten for utslipp og karbonprisen en viktig rolle. NRK har hatt flere fremragende reportasjer der de har satt klimagassutslipp fra oppgraving av myr på dagsordenen. Så vidt jeg har forstått det, og statsråden må gjerne korrigere meg, bygger regjeringas fastsettelse av karbonprisen ved utslipp fra utbygginger på innspill fra etatene. Så vidt jeg har forstått det, ville jernbaneetaten satt en pris på 2 000 kr per tonn CO₂, mens veietatene, med Nye Veier i spissen, ville hatt 1 000 kr per tonn, de bygger jo så mye bredere og mye mer arealkrevende. Så hva velger departementet? Jo, tenker kanskje statsråden, da må sannheten ligge et sted midt imellom. Da ligger den vel på 1 500 kr per tonn CO₂. Jeg ser på statsråden. Kanskje tar jeg feil? Da ber jeg ham rette opp dette til det som er faktamessig riktig.

I Sverige er i hvert fall karbonprisen satt til 7 000 kr per tonn. 7 000 kr per tonn! Det er en enorm forskjell. I Finland er karbonprisen ved sånne utbygginger også satt mye høyere enn vår. De prissatte virkningene innen samfunnsøkonomien veier tyngst i vurderingen når nye utbygginger skal foretas. Det betyr at de faktorene som jeg her har vært innom, vil bety enormt for utfallet av et prosjekt. Og det er dette som kommer fram i stortingsrepresentantenes sakspapirer, vårt grunnlag for riktige beslutninger. Erfaringsmessig brukes ikke-prissatte konsekvenser i beste fall til å velge konsepter innenfor et prosjekt. De er sjelden så viktige at de kan avgjøre et ja eller et nei til et prosjekt.

Den andre eksistensielle trusselen som menneskeheten står overfor, ved siden av klimatrusselen, er tap av naturmangfold og nedbygging av natur og leveområder. Det internasjonale naturpanelet peker på at feil arealforvaltning er den største årsaken til at rundt en million arter er truet. Derfor burde også arealhensyn virkelig begynne å telle i vurderingen av konsepter og alternativer i en bestemt korridor, men det er omtrent fraværende. Vi diskuterer nesten aldri dette i salen. Jeg har flere eksempler å komme med, og jeg har tatt dem opp hver gang.

Beklageligvis har vi ikke kommet langt i dette, og NTP er veldig svak når det gjelder å ta viktige grep her. Den kommer et bitte lite stykke inn i det, begynner å lukte litt på det, men det er altfor lite og altfor få sterke

grep. Vi er nødt til å gå i retning av arealnøytralitet, på samme måte som klimanøytralitet. Vi må på alle forvaltningsområder få inn arealbudsjetter og arealregnskap, på samme måte som klimabudsjetter og klimaregnskap.

Avslutningsvis, for å ta opp igjen de konkrete spørsmålene som jeg håper statsråden svarer på, og som også presidenten refererte: Hvilke vurderinger ligger bak regjeringas valg av en karbonpris på 1 500 kr? Vil statsråden ta opp modellene for samfunnsøkonomisk nytte til ny vurdering?

Statsråd Knut Arild Hareide [16:07:01]: Eg vil takke interpellanten for at han tar opp ein viktig debatt. Eg trur nettopp dei samfunnsøkonomiske analysane er ein viktig del. Dei er ikkje alt, men dei gir oss veldig nyttig informasjon. Eg skal så samvitsfullt som mogleg svare på dei spørsmåla som representanten Arne Nævra tar opp her.

Eg vil seie at ja, det ligg politikk i dette, men for meg har det vore viktig å leggje til grunn det fagfolka har gjort av arbeid her. Eg trur òg me står oss på det. Likevel må me innrømme at den typen analysar ikkje blir gjorde i eit vakuum. Men f.eks. i den typen spørsmålsstillingar som har vore her, har eg følgd dei faglege tilrådingane som er blitt gjorde, og det trur eg er bra. Det trur eg òg kan vere bra at me følgjer under skiftande regjeringar. Men eg skal svare samvitsfullt på dei viktige spørsmåla som Arne Nævra her tar opp.

Samfunnsøkonomiske analysar utgjer ein viktig del av avgjerdsgrunnlaget når det blir fatta vedtak om investeringar og igangsetjing av prosjekt innanfor samferdselssektoren. Regjeringa legg vekt på å få mest mogleg igjen for ressursane til fellesskapet og på å løyse utfordringar så effektivt og hensiktsmessig som mogleg. Da bidrar samfunnsøkonomiske analysar med viktig kunnskap, og det gir avgjerdstakarar systematiske og samanliknbare grunnlag for dei avgjerdene som skal bli fatta.

Dei samfunnsøkonomiske analysane synleggjer dei konsekvensane ulike val vil få for grupper som dei gjeld, og for samfunnet elles. I analysane inngår både prissette og ikkje-prissette verknader. Viktige kostnadselement i samfunnsøkonomiske analysar er investeringskostnader og endra drifts- og vedlikehaldskostnader i tillegg til eksterne verknader, som f.eks. kva for betyding prosjektet vil ha for klima og miljø.

Det er her karbonprisen kjem inn i dei samfunnsøkonomiske analysane. Viktige nytteverknader er endring i reise- og ventetid, punktleigskap og auka trafikktryggleik. Og det er her verdien av reisetidsinnsparingar kjem inn. Det er riktig at betydelege reisetidsinnsparingar isolert sett vil tilseie at eit prosjekt har god

lønsemd, mens ein høg CO₂-pris isolert sett vil gi lågare lønsemd av tiltak som fører til auka utslepp.

Når det gjeld fastsetjinga av karbonpris, fekk Samferdselsdepartementet i juni 2020 eit brev frå transportverksemdene våre, der dei bad om ei anbefaling frå departementet om val av CO₂-prisbane til bruk i NTP 2022–2033. Bakgrunnen for at verksemdene kontakta departementet og bad om ei anbefaling, var at verksemdene ikkje blei einige om kva for bane som burde nyttast i berekningane til NTP. Verksemdene presenterte i brevet tre alternative banar. Desse var i korte trekk eit alternativ med startpris på 2 000 kr per tonn CO₂ i 2020, eit alternativ med startpris på 1 000 kr per tonn og eit tredje alternativ der det blei argumentert for at den faglege usikkerheita rundt kva som er riktig prising, talte for at prisen burde setjast ein stad midt imellom, altså på 1 500 kr per tonn. For alle dei tre alternativa blir kostnaden årleg realprisjustert med diskonteringsraten.

Samferdselsdepartementet svarte verksemdene i eit brev datert 6. juli 2020. I dette brevet kjem grunngevinga for anbefalinga til departementet fram. I korte trekk peikte departementet på følgjande: Det store utvalet av CO₂-prisbanar som ligg føre frå ei rekkje ulike kjelder, inneber at det ikkje er rett fram å avgjere kva for CO₂-prisbane ein bør nytte. Det er faglege argument for mange ulike banar, og det er fordelar og ulemper ved ulike banar. På grunn av den korte tida me hadde til rådighet før arbeidet med nye verknadsberekningar måtte starte, hadde ikkje departementet anledning til å gjere ei fagleg vurdering av kva for karbonprisbane verksemdene burde nytte.

For dei fleste prosjekta i NTP som blir vurderte med samfunnsøkonomiske analysar, vil karbonprisnivået truleg ha liten effekt på lønsemda samanlikna med andre verknader. Dette inneber at val av karbonprisbane ikkje er avgjerande. Her kan det likevel vere enkelte unntak, f.eks. for godsoverføringsprosjekt.

Departementet trekte i grunngevinga si fram at det er heilt avgjerande at transportverksemdene nytter same CO₂-prisbane for at resultata av verknadsberekningane skal vere mest mogleg samanliknbare. Av den grunn bad me om at verksemdene skulle nytte den midtre banen, dvs. med startpunkt 1 500 kr per tonn CO₂-ekvivalentar i 2020. Vidare bad me om at verksemdene gjennomførte varleiksanalysar med startpunkt i 2020 på høvesvis 500 og 2 500 kr per tonn CO₂-ekvivalentar for prosjekt der det er forventa høg varleik for val av CO₂-prisbane, eller der hovudføremålet med tiltaket er å redusere utslepp av klimagassar.

I medhald av DFØs rettleiar i samfunnsøkonomiske analysar frå 2018 blir det anbefalt å analysere kva

for karbonpris som er nødvendig for at prosjektet skal vere lønsamt, gitt at alt anna er uendra, i tilfelle der eit tiltak eksplisitt tar sikte på å redusere utslepp av klimagassar. For prosjekt med klima som hovudføremål eller hovudgrunningiving bør det òg gjerast ein «break-even»-analyse.

Regjeringa arbeider no med sikte på å fastsetje felles retningslinjer for karbonprisbanar på tvers av sektorar. Sånne retningslinjer vil òg gjelde transportsektoren når dei blir fastsette. Så her skjer det altså eit utviklingsarbeid.

Når det gjeld fastsetjing av verdien på reisetidsinnsparingar, baserer ein seg på ei tidsverdsetjingsundersøking gjennomført av Transportøkonomisk institutt, TØI, på oppdrag frå transportverksemdene i 2018–2019. Verdiane er relativt nye, så det ligg ikkje føre planar for ny oppdatering av tidsverdiane i 2021. I verdsetjinga som TØI gjennomførte, var det med ei referansegruppe beståande av internasjonale ekspertar på området som òg kvalitetssikra arbeidet. Arbeidet med tidsverdiar i Noreg er høgt respektert internasjonalt, og det er skrive fleire internasjonale artiklar med basis i tidsverdiarbeidet i Noreg.

At tidsverdiane for Noreg er noko høgare enn for Sverige, kjem av forskjellige lønslivå i dei to landa. Verdsetjing av tidsverdi er delt i to. For arbeidsreiser byggjer tidsverdiane på gjennomsnittsløn i Noreg. For dei andre reisene byggjer verdien på samvalsanalysar, som er ein anerkjent spørjeundersøkingemetode for verdsetjing.

I 2018–2019 blei det etablert tidsverdiar for varegrupper som blir transporterte. Tidlegare var det berre med tidskostnader for framføring av godset. No er tidsverdien for sjølve varen som blir transportert, òg inkludert.

I arbeidet med Nasjonal transportplan har transportverksemdene i samarbeid lagt ned eit betydeleg arbeid for å forbetre grunnlaget og sikre konsistens i dei samfunnsøkonomiske analysane på tvers av transportsektorane. Metodebruken og modellverktøyet som blir brukt av transportverksemdene, er anerkjente internasjonalt, og verksemdene har utarbeidd metodehandbøker som jamleg blir oppdaterte.

Sidan samfunnsøkonomiske analysar er ein sentral del av avgjerdsgrunnlaget, vil Samferdselsdepartementet og transportverksemdene fortsetje utviklinga av analysemetodar og input derifrå og vurderer jamleg behovet for å justere vesentlege føresetnader.

For å summere opp: Eg har gjort greie for kva som låg til grunn for karbonprisalet knytt til NTP. Det var eigentleg basert på innspela frå dei faglege etatane våre. Det som var viktig for oss, var at dei fekk landa ein felles pris. Det gjorde dei da i samarbeid utan at departemen-

tet gjorde ei overordna vurdering. Det var det ikkje tid til rett før sommaren 2020. Me vil altså følgje opp karbonpris med ei eiga vurdering og få han felles for ulike sektorar. Det meiner eg. Da er det òg naturleg å sjå på nabolanda våre og vurderingar der.

Tidsinnsparingsdelen er òg eit arbeid som er gjort ganske nyleg, og som er følgt opp. På nettopp dette området ser me jo nokre føringar som gir utslag det òg er grunn til å vere politisk årvaken for, men eg har altså lagt dei faglege vurderingane til grunn og ikkje gjort nokre politiske styringar over dei.

Arne Nævra (SV) [16:17:28]: Jeg takker statsråden for både kommentarer og svar, og spesielt syntes jeg det var interessant å høre svaret og forklaringene på karbonprisen. Det var også et litt underlig svar, for statsråden sier altså at han ikke har hatt tid til å vurdere karbonprisen faglig sett. Det er underlig, når vi skal vedta eller legge fram en bibel for norsk transportpolitikk for tolv år, og når vi tidligere i vår har fått servert klimaplanen, klimameldinga, som setter store utropstegn ved hvilken vei det går, at ikke et av våre viktigste verktøy, som er Nasjonal transportplan, hvor transport står for en tredjedel av utslippene våre, klarer å inkludere en ordentlig, faglig vurdering av karbonutslipp ved utbygging. Det er ganske sterkt sagt fra en statsråd, og jeg må virkelig beklage at det er såpass tynt argumentert.

Jeg synes også det er rart at initiativet kom fra etatene. De spør om en karbonpris. Jeg ville faktisk trodd og håpet på at det var politisk ledelse, departementet, som kom med henvendelsen til sine etater om eventuelt å komme med forslag. Så da var vel ikke min vurdering av saksgangen så fjernt fra sannheten.

Det blir sagt fra statsråden at karbonprisen ikke betyr så mye. Det er også veldig underlig, når vi vet hvor mye utslipp som kommer bl.a. fra oppgraving av myr, og ikke minst med bruk av alle innsatsfaktorene i utbygginger – tunneler, betong, alt dette. Da hadde det vel heller ikke vært så stor forskjell om vi hadde lagt oss på en svensk linje på 7 000 kr per tonn, hvis det ikke betyr så mye.

Jeg har heller ikke fått høre hvilke vurderinger statsråden har av de finske og svenske vurderingene rundt karbonprisen. Det er ikke lenge siden jeg hadde kontakt med lederen av trafikutskottet i svenske Riksdagen, og han bekreftet i hvert fall at det var 7 000 kr tonnet.

Når det gjelder tidsfaktoren, henviser statsråden til TØI. TØI er jo så mangt, og de har også produsert en stor, tung internasjonal artikkel om forskjellene mellom Sverige, Norge og Finland på dette. Jeg tviler på om det bare er lønnsforskjellene som regnes inn i disse

modellene, og at det utgjør den store forskjellen i verdifastsettelsen av tid i modellene.

Og helt til slutt: Hvorfor kommenterer ikke statsråden min opplysning om at verdien av liv tapt er satt ned fra 2014 til 2018 i håndboka? Kan statsråden kommentere det?

Statsråd Knut Arild Hareide [16:20:51]: Eg synest nokre av dei spørsmåla som representanten Arne Nævra kjem med her, er litt unaturlege ut frå den arbeidsfordelinga me har innanfor transportsektoren. Det er jo slik at me har faglege etatar. Det har me på alle område – me har det på kyst, me har det på luft, me har det på veg, me har det på bane. Det er jo dei faglege analysane me byggjer ein heilskap rundt.

Det som var ein forskjell på denne nasjonale transportplanen og den førre, er at tidlegare har dei fire etatane samla seg om eit heilskapleg arbeid som dei har levert til departementet, og så har departementet meir eller mindre gjort justeringar. Denne gongen var det departementet som hadde ansvaret for å skape heilskapen knytt til NTP.

Kven er det som skal leggje til grunn desse samfunnsøkonomiske analysane? Jo, det er fagetatane, og det er dei som kjem med det. Sånn sett ville det enklaste for vår del ha vore om etatane hadde vore einige om kva dei skulle gjere. Men nettopp fordi dei ikkje var einige om det faglege grunnlaget, tok dei det til departementet – på ein ryddig og ordentleg måte.

Knytt til NTP kom det ei bestilling frå etatane alle-reie tidleg i 2020. Så bad eg om ei ny vurdering som meir skulle vere ei heilskapsvurdering, og ikkje berre av dei samfunnsøkonomiske analysane. Derfor var det behov for å stille spørsmål om kva som låg til grunn, og derfor var det viktig med det som i realiteten var ei has-teavklaring, sånn at dei kunne gi meg ei bestilling alle-reie i oktober 2020.

No gjer me eit arbeid i samband med nettopp den problemstillinga om karbonprisar som Arne Nævra tar opp. Det trur eg òg er klokt, og det burde jo ikkje berre gjelde samferdselssektoren. Men nettopp til den typen spørsmål bruker me fagetatane, og eg synest òg det er noko trygt over at ikkje eg som politiskar går inn og overstyrer det og så får eit svar og ei nytte av å bruke det politisk. At det er fagetatane våre som gjer dette, synest eg er bra.

Men eg kan jo òg seie at det er fleire parametarar me ser som gir det me kan kalle litt merkelege utslag, f.eks. i samband med byutviklingsprosjekt, som gir ein så stor verdi. Bjørvika-prosjektet var i si tid ei av dei mest samfunnsøkonomisk ulønsame investeringane som er gjort i Oslo, men det har jo stor betydning å få den typen prosjekt. Me har i realiteten same slags prosjekt både i

Oslo-regionen og i Trondheim-regionen som òg får den typen negative føringar, og det gjeld òg eksempelvis ny flyplass i Bodø.

Helge Orten (H) [16:24:12]: Samfunnsøkonomiske modeller er til både glede og besvær, og det har vel litt sammenheng med at dette ikke alltid er en like eksakt vitenskap. De har sine svakheter, en del av de modellene vi bruker i transportsektoren, og det krever at vi utøver politisk skjønn når vi skal prioritere mellom prosjektene. Vi kan ikke, etter min oppfatning, med mindre man har ganske like prosjekter å sammenligne, bruke samfunnsøkonomisk/transportøkonomisk analyse ukritisk.

Jeg ser vi har et behov for å drive kontinuerlig forbedring av disse modellene, og jeg opplever at det er et ønske om det fra fagmiljøene, men også fra oss som skal stå i disse prioriteringsdiskusjonene, at jo bedre de samfunnsøkonomiske modellene er, jo bedre rustet vil vi være til faktisk å vurdere prosjektene.

En del faktorer er kvantifiserbare og mulige å måle. Tidsfaktoren, som har vært nevnt her, er en som er relativt konkret. Sparer man x antall minutter på å bygge en vei eller en jernbanestrekning og ganger det opp med dem som bruker denne strekningen, vil man få svar på hva man sparer av tidskostnad i et slikt prosjekt. På samme måte kan man regne på en samfunnsøkonomisk kostnad eller en eventuell besparelse knyttet til reduserte ulykker. Det finnes en del eksempler på dette som det er nyttig for oss å ha med i vurderingene.

Samtidig er det en del ikke-prissatte konsekvenser som gjør at dette ikke blir så eksakt som det høres ut som. Jeg har brukt noen år av livet mitt på å studere økonomi, og en av de tingene jeg lærte der, var at økonomiske modeller i utgangspunktet har sine svakheter og sine begrensninger. Hva man får ut, er veldig avhengig av hva man putter inn i modellen. Hvis man er i stand til å vurdere hva man putter inn i en modell, er man i stand til å vurdere det som kommer ut i den andre enden.

Når vi ser på en del av prosjektene som blir gjennomført i Norge innen samferdselssektoren, er det slik at vi oppnår en del dynamiske effekter ved å bygge sammen en region, f.eks., som ikke er like enkle å regne på rent økonomisk, fordi det skapes noen merverdier som vil komme til syne kanskje i løpet av noen år etter at prosjektet står ferdig.

Så til det interpellanten tok opp knyttet til karbonprisen: Det er etter min mening en litt vanskelig sak. En ting er å fastsette selve karbonprisen, og jeg skjønner godt at problemstillingen kommer på bordet, for det er ikke så enkelt å finne det eksakte svaret på det. Det ene er de utslippene som måtte være i anleggsfasen, og der

har vi en jobb å gjøre. Nå har regjeringa også tatt til orde for at vi skal ha fossilfrie anleggsplasser, og det synes jeg er bra. Det handler for så vidt både om maskinene som brukes i arbeidet med å bygge et prosjekt, og også om materialvalget vi gjør. Det handler om hvilket samlet klimaavtrykk en slik bygge- og anleggsfase vil ha. Det er vanskelig å gå fortere enn den teknologiske utviklingen går, slik at vi faktisk er i stand til å måle forbedringene der.

Så er det den andre biten av det, som går mer på det som skal bruke den infrastrukturen, og utslippene fra det. Veldig mange av prosjektene som nå er i Nasjonal transportplan, vil være ferdige om fem eller ti år. Hvordan har den teknologiske utviklingen vært i den perioden? Og hvordan skal vi greie å måle og prissette karbonutslipp i dette perspektivet når vi ikke kjenner den teknologiske situasjonen når vi kommer til ferdigstilt prosjekt?

Jeg tror vi må ta høyde for at vi må bruke en stor grad av skjønn knyttet til den type modeller, fordi vi må ta utgangspunkt i noen forutsetninger om hvordan verden ser ut om fem eller ti år, for å få en noenlunde riktig fastsettelse.

Jeg tror også det har vært viktig, en del av den jobben som er gjort, og som går på, riktignok brukt med en grad av skjønn, å bruke slike modeller til kontinuerlig å forbedre prosjektene. I samfunnsøkonomiske modeller ligger det et forbedringspotensial. Det ene man kan gjøre, er å få ned kostnadene og slik sett øke nettoytten, det andre er å se på selve nytten av prosjektet og f.eks. redusere reisetid. Jeg mener det er viktig for å klare å gjøre en god nok jobb for transportetatene våre kontinuerlig å forbedre prosjektene. Det er fremdeles en jobb å gjøre i det å kontinuerlig forbedre modellene og sørge for at vi har et best mulig beslutningsgrunnlag. Jeg tror vi aldri kommer dit hen at vi ikke er nødt til å bruke en stor grad av skjønn når vi vurderer disse prosjektene og gjør våre prioriteringer.

Tor André Johnsen (FrP) [16:29:30]: Jeg må si jeg beundrer min kollega Arne Nævra som her løfter fram en så spennende debatt om en spennende sak, og det er imponerende å se hvor dyktige SV og Nævra er i å kamuflere sin motstand mot biler og hat mot nye, fine, trygge motorveier inn i slike litt koselige forslag og debatter. Det skal representanten Nævra fra SV ha ros for.

Stort sett vil jeg si at dagens modeller fungerer bra. Men hvis en skulle være uenig i noe og påpeke noen svakheter i de samfunnsøkonomiske modellene som Nævra er opptatt av, vil jeg ha et helt motsatt tilnærmingsperspektiv enn det Nævra har. Den effekten man får ved å bygge nye, sikre og trygge firefelts motorveier – den økonomiske veksten, den dynamikken man kan

få ved å knytte regioner sammen, få økt bosettingen, få utvidet bo- og arbeidsmarkedsregionen, få økt sysselsettingen og mer næringsinvesteringer – vil jeg heller påstå er vektet for lavt og absolutt ikke vektet for høyt, slik som SV prøver å skape et inntrykk av. Og ikke minst den personlige irritasjonen man får ved å sitte i kø, hvor mye penger som forsvinner, og hvor mange årsverk som blir borte når man sitter i stillestående køer – er det vektet høyt nok? Det er en modell der som viser en slags gjennomsnittlig lønnskostnad, men er den egentlig vektet høyt nok? Det vil jeg sette spørsmålsteget ved. I stedet for å være vektet for høyt, er det kanskje vektet for lavt.

Jeg forstår ikke helt fokuset fra SV når det gjelder at det vektes for høyt å bygge nye, trygge motorveier, og den linken til et liv og ulykker. Fakta viser at det er heldigvis ingen alvorlige ulykker, og knapt dødsulykker, på de trygge nye, sikre og fine motorveiene vi bygger. Jeg forstår ikke helt logikken i SVs resonnement, for man får nettopp den effekten SV ønsker å vektlegge, og som vi alle er opptatt av, å oppnå nullvisjonen. Den får vi ved å bygge nye, trygge og sikre firefelts motorveier.

Så til klimadebatten – Helge Orten var litt inne på det – og CO₂-avtrykk og klimaavtrykk: Jeg tør påstå at gjeldende NTP, som er vedtatt av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vokter klima på en god måte. Jeg vil anta at også den kommende NTP-en kommer til å vekte klima på en god måte. Nettopp derfor kommer det til å bli veldig mye tre i Mjøsbrua, som kommer til å bli bygd nå, ny E6 firefelts motorvei over Mjøsa. Hadde vi ikke hatt føringer i NTP om bruk av materialer som gir minst mulig CO₂-avtrykk, hadde det nok blitt bare betong på bruene, f.eks. Men vi ser at Vegvesenet bruker tre, og vi ser at Nye Veier bruker tre, nettopp pga. at vi har gitt politiske føringer om et minst mulig CO₂-avtrykk.

Jon Gunnes (V) [16:33:14]: Først må jeg få lov til å takke representanten Arne Nævra for å ta opp dette spørsmålet, for det er slett ikke enkelt å forstå alle disse modellene som brukes. Jeg har lært mye nå, i denne debatten, i dette ordskiftet mellom statsråden og representanten Nævra, og det er helt klart at vi trenger enda mer påfyll av kompetanse på dette området. Gjennom mine år i transportkomiteen nå har vi etterspurt det litt forskjellige plasser. Vi har fått gode gjennomganger av både TØI og Møreforskning, og jeg har også vært hos Nye Veier og fått en god innføring i hvordan de beregner og ikke minst prioriterer mellom prosjekter. Da er det slik at det er mange faktorer som selvfølgelig spiller inn på om et prosjekt er samfunnsøkonomisk lønnsomt eller ikke.

Som saksordfører for saken om E6 mellom Ulsberg og Melhus satte jeg meg i hvert fall litt godt inn i hvorfor Nye Veier klarte å prioritere det så mye høyere enn hva Statens vegvesen egentlig hadde som utgangspunkt da de hadde det prosjektet. Jeg studerte mange av disse parameterne som var satt inn i disse modellene, og den viktigste var nok helt klart tidsverdien. Det var hvor fort man klarte å kjøre mellom Ulsberg og Melhus, en strekning på ca. 8 mil, hvor mye det var man samfunnsøkonomisk økte verdien på den nyttekjøringen der. Det var særlig det at det var mye godstransport, en stor andel, 25 pst. av alle bilene som kjørte på den strekningen, var godstransport. Derfor blir verdien så veldig mye høyere når man klarer å øke farten med ca. 20 km/t i gjennomsnittsfart. Så enkelt kan man kanskje beskrive det. Det var i hvert fall den viktigste faktoren.

Så var det mange andre faktorer også, f.eks. at man kunne unngå å bygge så mye tunnel som opprinnelig planlagt – et ønske, egentlig, fra kommunene langs denne strekningen. Man ville heller legge veien opp i dagen, fordi det selvfølgelig var noe billigere, men også med tanke på den jobben og de klimautfordringene man har med tunneldrift.

Samtidig var det selvfølgelig også andre forenklinger som ble gjort. Det var f.eks. en kommune som var sterkt imot at man tok bort en avkjøring, men det var store penger å spare på det, og det var egentlig samfunnsøkonomisk riktig fordi den parallelle veien var ganske brukbar for den lokale kjøringen.

Slik kan vi gjennomgå disse analysene, for det er de som brukes, men det er pedagogisk ganske vanskelig å framføre dette slik at vi forstår dem. Vi i transportkomiteen, som holder på med dette ganske ofte, begynner vel kanskje å se noe lys i tunnelen, for å si det slik, men jeg skjønner at det er utfordrende å forstå det for flertallet i befolkningen. Derfor er det viktig, som statsråden sier, at vi stoler på kompetansen som finnes i disse etatene. Jeg synes de er gode til å være mer åpne, men de mangler fortsatt noe mer på å være forklarende på et godt, vanlig språk, og på framføring, slik at vi alle kan hente enda mer informasjon derfra. Slik sett er interpellasjonen god med hensyn til å bringe disse tingene framover og få dem enda mer forståelige.

Kirsti Leirtrø (A) [16:38:22]: Først og fremst vil jeg si takk til interpellanten for at han tar opp et særdeles viktig tema. Når det gjelder samfunnsøkonomisk analyse, er det jo sånn at alt henger sammen med alt, og modellene endrer seg med samfunnets behov og ved økt kunnskap.

Vi er i gang med behandling og høring av Nasjonal transportplan. Det er ingen tvil om at de samfunnsøkonomiske analysene trenger politiske føringer. Hva er

det som er viktig for oss nå? Det gjelder verdsetting av natur og hva som faktisk skjer med naturen vår. Det er behovet for dyrket mark. Det er køstång, redusert reisetid og stengte veier. Hva betyr det for næringslivet vårt? Og klima – vi har en helt egen klimaplan, og en tredjedel av utslippene kommer fra samferdsel.

En samlet entreprenørbransje sier egentlig at vi må øke kravene i anbudene til en klimavennlig anleggsplass i utbyggingen. En annen analyse og et krav må være trafikkssikkerhet og verdien av et liv og tapet av et liv. Samferdselsområdet må også være forutsigbart for entreprenørbransjen. Det må beregnes verdien av mer enn det å bygge veien billigst og raskest mulig. Samferdsel må gi innovasjon og kompetanse og trygge, gode, norske arbeidsplasser.

Arbeidet med NTP blir spennende og utfordrer oss alle sammen på alt dette. Når vi har snakket med forskningsmiljøer i transportkomiteen, har vi fått en god forståelse av at vi trenger økte midler til forskning også innenfor samferdsel. Det er noe helt annet på samferdselsområdet vårt enn det er på mange andre viktige områder, som f.eks. helse. Vi trenger mer kunnskap, og vi trenger flere pilotprosjekter for å lære mer av hvordan vi bygger både vei og bane.

Det er også et betydelig potensial i internasjonalt samarbeid om både metoder og innovasjon. Vi har som sagt nylig vedtatt en klimaplan, og den må også gi føringer for hvordan vi rigger modellene våre. Jeg har forventninger til at det blir gitt politiske føringer til både Nye Veier, Statens vegvesen og Bane NOR om hvordan vi ser for oss at framtiden skal være, og hva som er viktig for oss, og at det blir gjenspeilet også i modellene som lages.

Karin Andersen (SV) [16:42:04]: Verden står overfor to eksistensielle menneskeskapte kriser. Det er tap av naturmangfold og farlige, menneskeskapte klimændringer. Klimapanelets spesialrapport om klimændringer og landareal sier at det er måten vi bruker landarealet på, som er driver. Det betyr jo at samferdselssektoren er utrolig viktig, både når vi snakker om klimapolitikk, og når vi snakker om tap av naturmangfold.

Samferdselssektoren er viktig for oss alle sammen. Jeg tror alle sammen er glad for å komme seg raskt av gårde og ikke stå i kø. Men det er ikke et eksistensielt problem om jeg blir litt irritert når jeg står og butter i trafikken et sted. Men det er et eksistensielt problem, og det håper jeg det også er for Kristelig Folkeparti, som har statsråden, om våre beregningsmetoder for det vi gjør nå, fører oss enda lenger fra målet. Det ser sånn ut. Når man priser de tingene som er umistelige verdier, så lavt i disse modellene, blir man i stuss. Jeg hører stats-

råden si at en må lytte til faglige råd osv., men så er det andre som er oppe her og sier at det er en stor grad av skjønn. Jeg har ikke studert økonomi i veldig mange år, men jeg har sett på en del sånne modeller, og det er jo mye skjønn. Det er mange antakelser, og en del av dette er politikk. Skal vi nå se på modellene, sånn at de grepene vi nå gjør framover, faktisk gjør at vi reduserer klimaavtrykket, at vi reduserer naturavtrykket, og at det får en større verdi sett opp mot alle disse andre viktige målene som er litt lettere og hverdagslige å ta inn over seg fordi vi ser resultatet av det her og nå? Men det kan gjøre at vi gjør store feilinvesteringer.

Jeg fikk ingen god forklaring på hvordan det kan ha seg at svenskene setter en CO₂-pris på 7 000 kr når Norge nå har en CO₂-pris, en slags omforent løsning, på 1 500 kr. Det var ikke i det hele tatt noen faglig begrunnelse for det som statsråden ga. Det kan vel kanskje bety at svenskene har en politikk der de faktisk vekter klima høyere enn det vi gjør i Norge. Det er i så fall en viktig erkjennelse som jeg mener statsråden skal fundere lite grann på.

Statsråden sa i sin innledning at det trolig ville ha liten vekt bortsett fra på gods. Ja, jeg bor i det fylket som jeg fremdeles velger å kalle Hedmark, og jeg kunne tatt med Oppland også. Med Innlandet har vi utrolig mye jernbane i dette landet. Langs E6 og langs rv. 3 fraktes det nå så mye gods på trailer at jeg tør snart ikke kjøre på disse vegene lenger. Folk som bor langs vegen, plages. Det er store mengder gods som kunne flyttes over på jernbane hvis vi hadde lagd en nasjonal plan for gods på bane, fått strøm på Rørosbanen og Solørbanen, lagd terminal på Kongsvinger og gjort utbedringer på Kongsvingerbanen også. Da kunne vi ha flyttet mye, men CO₂-prisen for dette gjør at gevinstene vi får ved å flytte denne godsmengden, blir så lave at det blir vanskelig å få det til.

Så kan vi fortsette å snakke om mer gods på bane, mer gods på bane, mer gods på bane – jeg har vært her i 24 år. Vi har snakket om det i 24 år. Det har ikke blitt bedre. Det kan hende det er disse modellene som vi regner etter, som gjør at vi ender opp med resultater som ikke er bærekraftige på lang sikt. Det er det vi snakker om, enten vi snakker om veg eller i hvert fall jernbane. Vi snakker om løsninger i 100–200 års perspektiv, som skal kunne redusere klimagassutslipp i det perspektivet, som skal kunne bedre trafiksikkerheten langs vegen og gjøre det beboelig mange steder, som skal kunne gjøre det framkommelig for dem som må bruke vegen, og som gjør at vi får en endring som gjør at de som trenger å kjøre bil, kan få gjøre det fordi klimagassutslippene har vi klart å redusere på andre områder. Så det er mulig. Det er mulig å sette en større pris på både klima og natur enn det vi gjør i dag.

Arne Nævra (SV) [16:47:23]: Jeg ser at Fremskrittspartiets representant, Johnsen, har forlatt salen, men jeg må likevel sende en liten hilsen til ham. Det er nå sånn, akkurat som representanten Andersen sier, at vi har to eksistensielle trusler hengende over oss, og transportsektoren spiller en avgjørende rolle for begge to. Så kan man legge vekt på det eller ikke. Fremskrittspartiet legger overhodet ikke vekt på det. For Fremskrittspartiet er det fart, 110 km/t, som er et eksistensielt spørsmål, så da sier man det man sier fra Fremskrittspartiet. Jeg får sette punktum der til dem, siden de ikke er til stede videre.

Statsråden henviser mye til fagetatene. Det synes jeg er litt passivt, for å si det sånn. Er det noen som burde tatt grep om hvilken utvikling transportsektoren skal ha, er det klart det er politisk ledelse i departementet, og det er regjeringa som staker ut den kursen. Det skal ikke være fagetatene. De skal lytte til fagetatene, som skal komme med innspill, men hvis man skal gå i en grønn retning nå, som er helt avgjørende – det er helt avgjørende – er det politisk ledelse som skal ta de grepene, sette føringer. Jeg er veldig lei for å høre at statsråden har en litt passiv holdning til dette, men jeg er veldig glad for at statsråden også opplyser at han vil ta tak i det framover. Det er jeg veldig glad for å høre, så jeg øyner en liten åpning. Det er kanskje ikke så veldig lenge vi har igjen av sittende regjering, men han får jobbe hardt på den tida han har igjen, så får vi se hvem som kommer i stolen til høsten.

Så er det den siste muligheten som statsråden har til å svare ut det spørsmålet jeg har hatt til ham. Jeg har stilt det to–tre ganger, tror jeg. Det ene reiste for så vidt representanten Andersen, om karbonprisen i Sverige, om hvorfor den var så høy der, hvorfor de kunne lande på det. Det jeg også har stilt spørsmål om, er hvorfor prisen på liv ble endret i håndboka til Statens vegvesen. Prisen, verdisettelsen, på tapte liv har gått ned. Hvorfor det? Det vet jeg nok at statsråden er veldig opptatt av. Statsråden har sagt det så mange ganger, og jeg er helt sikker på at han mener at trygghet på veiene er veldig viktig. Trafiksikkerhet er viktig. Akkurat når det gjelder trafiksikkerhet, trygghet i transportformene, er det klart at ingen slår jernbanen på det. Da ville modellen kanskje slått ut et konsept som ville sagt: Det er jernbane vi skal ha i den korridoren. Det er altså en parameter som ville slått annerledes ut enn mange av de konklusjonene vi ender opp med i vår politikk. Som jeg sier: Det er greit å tenke korridor, men man må ikke ha tunnelsyn i den korridoren.

Da sier jeg tusen takk for debatten. Det var hyggelig å høre at mange satte pris på det. Det satte jeg veldig pris på sjøl.

Statsråd Knut Arild Hareide [16:50:35]: Eg vil starte med å takke Arne Nævra for å løfte denne debatten. Det meiner eg er viktig. Eg skal òg svare på nokre av dei spørsmåla som han har løfta opp her.

Men eg har lyst til å seie at det med no å fastsetje retningslinjer for karbonprisbane var jo noko av nyheita eg kom i dag – det jobbar me med. Me jobbar med det på tvers, og ikkje berre i samferdselssektoren, men som heilskap. Men det er eit fagleg basert arbeid. Sjølvsaft kjem me til å sjå til Sverige, sjå til den typen vurderingar, men det er ei fagleg vurdering som kjem til der. Det meiner eg er rett. Men det som er viktig, er at me som politikarar ikkje abdiserer. Noko av det første eg gjorde da eg kom inn – da hadde alle etatane levert NTP-innspel berre baserte på samfunnsøkonomisk nytte – var å seie at eg vil ha ei meir heilskapleg vurdering, der samfunnsøkonomisk nytte er ein del av det, men det skal vere ein større heilskap. Og det er viktig at me ikkje abdiserer politisk. Men eg synest likevel at – kall det – verktøyet samfunnsøkonomisk nytte, det må me tenkje oss om før me begynner å trikse med politisk, for da devaluerer me det i realiteten. Men me må ikkje berre sjå på det.

Representanten Nævra har fleire gonger stilt meg spørsmålet: Kvifor har me tatt ned verdien av liv? Det har eg ikkje noko svar på. Det skjedde ikkje i mi tid, men eg trur heller ikkje det har vore ein politisk prosess når det gjeld det. Men eg skal i etterkant av denne debatten få tak i det svaret og gi Nævra ei utgreiing om det, òg fordi eg er nysgjerrig på det sjølv. Men me må sjå

heilskapen her. Eg vil seie – det har vore fleire som har vore inne på det, også representanten Helge Orten nemnde det – at det skjer jo nokre endringar. Når det gjeld f.eks. sikkerheitsperspektivet, er det gledelege tal: Når 93 omkom i trafikken i 2020, er det talet lågare enn nokon gong. Eg håpar inderleg at det ikkje berre er ein koronaeffekt. Men òg teknologien gir oss moglegheita til å gjere eit enda betre arbeid her.

Så er det nokre vurderingar som òg ligg til grunn. Ta K5-prosjektet vestpå. Når ein skal byggje vegen, skal ein da vente med banen, som har ein lågare samfunnsøkonomisk analyse? Nei, det vil vere klokt å gjere begge delane samtidig, fordi det er meir lønsamt å gjere det. Da er det viktig at me ser litt utover berre samfunnsøkonomiske analysar. Når det gjeld regelverket, er eg med på å ta ein debatt, men eg synest likevel at dei faglege vurderingane må liggje til grunn.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 11 avsluttet.

Sak nr. 12 [16:53:47]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Så er ikke skjedd, møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.54.

